

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.2.2017
COM(2016) 864 final

2016/0380 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta

(uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Poliitiline taust

Euroopa kodanikud kulutavad märkimisväärse osa oma sissetulekust energiale ja energia on Euroopa tööstuse jaoks oluline sisend. Samal ajal on energeetikasektoril võtmeroll kohustuses vähendada kasvuhoonegaaside heidet Euroopa Liidus aastaks 2030 vähemalt 40 % ja saavutada aastaks 2030 taastuvate energiaallikate oodatavaks osakaaluks 50 %.

Elektrienergia siseturu ühiseeskirju käsitleva direktiivi, elektriturgu käsitleva määruse ja Euroopa Liidu Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostööameti loomist käsitleva määruse uuesti sõnastamise ettepanekud on osa komisjoni laiemast algatuste paketist („Puhas energia kõigile eurooplastele“). Pakett sisaldab komisjoni peamisi ettepanekuid energialiidu rakendamiseks, nagu on ette nähtud energialiidu tegevuskavas¹. See hõlmab nii seadusandlikke ettepanekuid kui ka muid kui seadusandlikke algatusi soodsa tugiraamistiku loomiseks, et pakkuda käegakatsutavat kasu kodanikele, töökohti, majanduskasvu ja investeringuid, andes ühtlasi panuse energialiidu kõigile viiele mõõtmele. Seega on paketi põhiprioriteedid kõigepealt energiatõhusus, ELi üleilmne juhtpositsioon taastuvate energiaallikate vallas ja õiglane tehing energiatarbijate jaoks.

Nii Euroopa Ülemkogu² kui ka Euroopa Parlament³ on korduvalt rõhutanud, et hästi toimiv lõimitud energiaturg on parim vahend selleks, et tagada taskukohased energiahinnad, kindlustada energiavarustus ning võimaldada kulutõhusalt kasutusele võtta ja arendada taastuvatest energiaallikatest toodetud suuremaid elektrikoguseid. Konkurentsivõimelised hinnad on Euroopa Liidus majanduskasvu ja tarbijate heaolu saavutamisel võtmetähtsusega ning seega ELi energiapoliitika keskmeks. Praegune elektrituru korraldus põhineb 2009. aastal vastu võetud kolmanda energiapaketi⁴ eeskirjadel. Neid eeskirju on seejärel täiendatud turu kuritarvitamise vastaste õigusnormide⁵ ning elektriga kauplemise ja elektrivõrkude toimimise

¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispankale: „Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia“, COM(2015) 080 (final).

² Nõukogu istungi tulemused 14632/15, Euroopa Liidu Nõukogu 26. novembri 2015. aasta 3429. istung (transport, telekommunikatsioon ja energeetika), nõukogu istungi tulemused 9736/16, Euroopa Liidu Nõukogu 6. juuni 2016. aasta 3472. istung (transport, telekommunikatsioon ja energeetika).

³ Euroopa Parlamendi 13. septembri 2016. aasta resolutsioon „Energiaturu uue korralduse suunas“ (P8_T A(2016) 0333).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55–93) (edaspidi „elektridirektiiv“); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 15–35) (edaspidi „elektrimäärus“); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 713/2009, millega luuakse Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ELT L 211, 14.8.2009, lk 1–14).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1–16); komisjoni 17. detsembri 2014. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1348/2014, milles käsitletakse andmete esitamist ja millega rakendatakse energia hulgimüügituru terviklikkust ja läbipaistvust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1227/2011 artikli 8 lõikeid 2 ja 6 (ELT L 363, 18.12.2014, lk 121–142).

eeskirju käsitlevate rakendusaktidega⁶. ELi energia siseturu aluseks on väljakujunenud põhimõtted, näiteks kolmandate isikute juurdepääsuõigus elektrivõrkudele, tarbijate vaba tarnijate valik, karmid lahtisidumiseeskirjad, piiriülese kaubanduse tõkete kõrvaldamine, sõltumatute energeetikasektori reguleerivate asutuste tehtav turujärelevalve ning reguleerivate asutuste ja võrguettevõtjate kogu ELi hõlmav koostöö Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostööamet (koostööamet) ja Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (ENTSO) raames.

Kolmas energiapakett on pakkunud tarbijatele silmanähtavat arengut. Selle tulemusena on suurenenud Euroopa elektriturgude likviidsus ja märkimisväärselt kasvanud piiriülene kaubandus. Paljude liikmesriikide tarbijad saavad nüüd kasutada suuremaid valikuvõimalusi. Suurem konkurents, eriti hulgimüügiturgudel, on aidanud hulgihindu kontrolli all hoida. Kolmanda energiapaketi kehtestatud uued tarbijate õigused on selgelt parandanud tarbijate positsiooni energiaturgudel.

Uued arengusuunad on Euroopa elektriturgudel kaasa toonud põhjalikud muutused. Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri (RES-E) osakaal on järsult kasvanud. Üleminek taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrile jätkub, sest see on Euroopa Liidu Pariisi kliimakokkuleppe kohaste kohustuste täitmise põhitingimus. Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri füüsikaline olemus – vahelduvam, vähem prognoositav ja detsentraliseeritud võrreldes tavapärasel viisil toodetud elektriga – eeldab turu- ja võrkude toimimise eeskirjade kohandamist turu paindlikuma olemusega. Samal ajal on sageli kooskõlastamata viisil kavandatud riigi sekkumine kaasa toonud elektri hulgituru moonutusi, mis on avaldanud negatiivset mõju investeeringutele ja piiriülesele kaubandusele⁷. Olulised muutused toimuvad ka tehnoloogia poolel. Elektriga kaubeldakse peaaegu üleeuroopaliselt nn turgude liitmise kaudu, mida korraldavad ühiselt elektribörsi korraldajad ja põhivõrguettevõtjad. Digiteerumine ning internetipõhiste mõõtmis- ja kauplemislahenduste kiire areng võimaldavad tööstusharul, ettevõtetel ja koguni majapidamistel elektrit toota ja salvestada ning osaleda elektriturgudel nn tarbimiskaja lahenduste kaudu. Järgmise kümnendi elektriturgu iseloomustavad vahelduvam ja detsentraliseeritum elektrienergia tootmine, liikmesriikide suurem omavaheline seotus ning tarbijatele mõeldud uued tehnilised lahendused arvete vähendamiseks ja aktiivselt elektriturgudel osalemiseks tarbimiskaja, omatarbimise ja salvestamise kaudu.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1–16); komisjoni 14. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 543/2013, mis käsitleb elektriturgudel andmete esitamist ja avaldamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 714/2009 I lisa (ELT L 163, 15.6.2013, lk 1–12); komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24–72); komisjoni 14. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/631, millega kehtestatakse võrgueeskiri elektritootmisüksuste võrku ühendamise nõuete kohta (ELT L 112, 27.4.2016, lk 1–68); komisjoni 17. augusti 2016. aasta määrus (EL) 2016/1388, millega kehtestatakse võrgueeskiri tarbimise ühendamise kohta (ELT L 223, 18.8.2016, lk 10–54); komisjoni 26. augusti 2016. aasta määrus (EL) 2016/1447, millega kehtestatakse võrgueeskiri alalisvooluülekandesüsteemide ja alalisvooluühendusega energiapargimoodulite võrguühenduse nõuete kohta (ELT L 241, 8.9.2016, lk 1–65); komisjoni 26. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1719, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri (ELT L 259, 27.9.2016, lk 42–68); muud suunised ja võrgueeskirjad on saanud liikmesriikide heakskiidu ja ootavad vastuvõtmist.

⁷ Vt komisjoni 5. novembri 2013. aasta teatis „Elektrienergia siseturu saavutamine ning riigi sekkumise parim kasutamine“ (C(2013) 7243 (final)).

Seega on praeguse elektrituru korralduse algatuse eesmärk kohandada kehtivaid turueeskirju uute turuolukordadega, võimaldades elektril vabalt liikuda sinna, kus ja millal seda kõige enam vajatakse, moonutusteta hinnasignaale kaudu, suurendades samal ajal tarbijate mõjukust, lõigates ühiskonna jaoks maksimaalset kasu piiriülesest konkurentsist ning pakkudes õigeid signaale ja stiimuleid, et meelitada ligi vajalikke investeeringuid meie energiasüsteemi süsinikuheite vähendamiseks. Samuti seab see esikohale energiatõhusad lahendused ning aitab saavutada eesmärki saada maailma juhtivaks taastuvatest energiaallikatest energia tootjaks, aidates seeläbi kaasa liidu eesmärgile luua töökohti ja majanduskasvu ning meelitada ligi investeeringuid.

Turueeskirjade kohandamine

Kehtivad turueeskirjad põhinevad viimase kümnendi valdavatel tootmistehnoloogiatel, s.t tehnoloogiatel tsentraliseeritud, suurte fossiilkütustel põhinevate elektrijaamade jaoks, kus tarbijate osalus on piiratud. Kuna taastuvallikatest toodetud kõikuva tasemega elektrienergia on tulevikus üha suurem roll elektritootmisstruktuuris ja tarbijatel tuleks võimaldada osaleda turgudel siis, kui nad seda soovivad, peab eeskirju kohandama. Lühiajalised elektriturud, mis võimaldavad taastuvallikatest toodetud elektrienergia piiriülesest kaubelda, on taastuvallikatest toodetud elektrienergia eduka turule lõimimise alus. Seda seetõttu, et suuremat osa taastuvallikatest tootmisest saab prognoosida üksnes lühikest aega enne tegelikku tootmist (heitlike ilmastikuolude tõttu). Selliste turgude loomine, mis võimaldavad osaleda lühikese ettevõtmisega enne tegelikku tarnimist (nn päevasisesed või reguleerturud), on oluline etapp, mis võimaldab taastuvallikatest elektrienergia tootjatel müüa oma energiat õiglastel tingimustel ja ühtlasi suurendada likviidsust turul. Lühiajalised turud pakuvad osalejatele uusi ettevõtlusvõimalusi nn varuenergia lahenduste pakkumiseks suure nõudluse ja taastuenergia vähesel tootmise ajal. See hõlmab võimalust, et tarbijad saavad muuta oma nõudlust (tarbimiskaja), energiasalvestusseadmete haldureid või paindlikke tootjaid. Kuna toimetulek väikeste piirkondade muutlike oludega võib olla väga kulukas, võib erinevate tootmisviiside koondamine laiematel aladel aidata tarbijatel säästa suuri rahasummasid. Siiski puuduvad endiselt lõimitud lühiajalised turud.

Praeguse turukorralduse puudused vähendavad energeetikasektori atraktiivsust uutele investeeringutele. Omavahel piisavalt ühendatud turupõhine energiasüsteem, mille puhul hinnad järgivad turusignaale, ergutab tõhusal viisil vajalike investeeringute tegemist tootmisesse ja edastamisesse ning tagab, et neid tehakse siis, kui turg neid kõige enam vajab, vähendades seeläbi vajadust riiklikult kavandatud investeeringute järele.

Praegu takistavad riiklikud turueeskirjad (nt hinnalaed) ja riiklikud sekkumised hindadel selle kajastamist, millal elektrit napib. Peale selle ei kajasta hinnavööndid alati tegelikku nappust, kui need on halvasti konfigureeritud või järgivad hoopis poliitilisi piire. Uue turukorralduse eesmärk on parandada hinnasignaale investeeringute ligimeelitamiseks sinna, kus seda kõige enam vajatakse, kajastades pigem võrgupiiranguid ja nõudluskeskusi kui riigipiire. Hinnasignaaliid peaksid alati võimaldama paindlikke ressursse (sealhulgas tarbimiskaja ja salvestamine) piisavalt tasustada, sest need ressursid tuginevad lühemate perioodide tasudele (nt moodsad gaasijõujaamad, mida kasutatakse üksnes tippkoormuse ajal või tippnõudluse või süsteemistressi korral tööstusnõudluse vähendamiseks). Samuti tagavad tegelikud hinnasignaaliid olemasolevate toodetud võimsuste tõhusa edastamise. Seetõttu on nõudluse pakutava paindlikkuspotentsiaali aktiveerimiseks ja täielikuks ärakasutamiseks ülioluline vaadata üle kõik olemasolevad eeskirjad, mis moonutavad hinnakujundust (nt eeskirjad, millega eelistatakse võimsuse edastamist teatud seadmete osas).

Tarbijate seadmine energiaturul kesksele kohale

Tööstus-, äri- ja kodutarbijate täielik integreerimine energiasüsteemi võib aidata vältida varuenergia tootmise märkimisväärsed kulusid; kulusid, mida muidu maksavad lõpuks tarbijad. See võimaldab tarbijatel koguni saada kasu hinnakõikumistest ja teenida raha turul osalemise kaudu. Tarbijate osalemise aktiveerimine on seega energiasüsteemi eduka ja kulutõhusa ümberkujundamise eeltingimus.

Energiatarbijatele uute võimaluste pakkumine on energialiidu peamine kohustus. Ent sageli ei võimalda praegused turueeskirjad tarbijatel neist uutest võimalustest kasu saada. Kuigi tarbijad võivad elektrit toota ja salvestada ning ka oma energiatarbimist varasemast hõlpsamalt hallata, ei lase jaeturu praegune korraldus neil sellistest võimalustest täielikult kasu saada.

Enamikus liikmesriikides on tarbijatel vähe või ei ole üldse stiimuleid oma tarbimise muutmiseks vastavalt muutuvatele turuhindadele, sest lõpptarbijatele ei edastata reaalses hinnasignaale. Turukorralduse pakett on võimalus selle kohustuse täitmiseks. Läbipaistvamad reaalajalised hinnasignaalid ergutavad tarbijaid osalema kas üksi või energiavahendaja kaudu ning muutma elektrisüsteemi paindlikumaks, hõlbustades taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri kasutusele võtmist. Lisaks kodumajapidamistele suure energiasäästu võimaluse pakkumisele võimaldab tehnika areng seda, et seadmed ja süsteemid (nt nutikas valge elektroonika, elektrisõidukid, elektriküte, kliimaseadmed ja soojuspumbad soojustatud hoonetes ning kaugküte ja -jahutus) saavad automaatselt jälgida hinnakõikumisi ning pakkuda laiemas perspektiivis olulist ja paindlikku panust elektrivõrgule. Et tarbijatel oleks võimalik neist võimalustest rahaliselt kasu saada, peab neil olema juurdepääs eesmärgipärastele nutikatele süsteemidele ja hetketuruga seotud dünaamiliste hindadega elektritarnelepingutele. Lisaks sellele, et tarbijad kohandavad oma tarbimist hinnasignaalide järgi, on praegu esile kerkimas uued tarbimisteenused, mille puhul uued turuosalisel pakuvad tarbijate rühma elektritarbimise haldamist, makstes neile nende paindlikkuse eest hüvitist. Kuigi selliseid teenuseid soodustatakse ka praegustes ELi õigusaktides, nähtub tõenditest, et need sätted ei ole kõrvaldanud tõhusalt peamisi turutõkkeid, et kõnealused teenuseosutajad saaksid turule siseneda. Selliste uute teenuste suuremaks soodustamiseks on vaja neid sätteid täpsustada.

Paljudes liikmesriikides ei järgi elektrihinnad nõudlust ja pakkumist, vaid neid reguleerivad avaliku sektori asutused. Hinna reguleerimine võib piirata tõhusa konkurentsi arengut, pärssida investeringuid ja uute turuosaliste teket. Seepärast võttis komisjon endale oma uues energialiidu raamstrateegias⁸ kohustuse kaotada järk-järgult kulusid mittekatvad reguleeritud hinnad ja innustada liikmesriike looma oma tegevuskava kõikide reguleeritud hindade järkjärguliseks kaotamiseks. Uue turukorralduse eesmärk on tagada tarnehinnad, millesse avalik sektor pole sekkunud, v.a üksnes nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

Kiiresti langevad tehnoloogiakulud tähendavad seda, et üha rohkem tarbijaid on võimalised vähendada oma energiakulusid selliste tehniliste lahenduste abil nagu katusel paiknevad päikesepaneelid ja -patareid. Ent oma tarbeks tootmist takistab endiselt tootvate tarbijate suhtes kohaldatavate ühiseeskirjade puudumine. Asjakohased eeskirjad suudaksid kõrvaldada need tõkked, nt tagades tarbijatele õiguse toota energiat oma tarbeks ja müüa ülejääk võrku, võttes ühtlasi arvesse süsteemi kui terviku kulusid ja eeliseid (nt asjakohane osalus võrgukuludes).

Kohalikud energiaühendused on tõhus viis energia haldamiseks ühenduse tasandil, tarbides enda toodetud elektrit otseselt elektrina või (kaug-)kütteks või jahutuseks, jaotussüsteemi ühendusega või ilma. Et oleks võimalik selliseid algatusi vabalt välja töötada, nõuab uus

⁸ Vt teatis „Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia“, COM(2015) 080.

turukorraldus, et liikmesriigid kehtestaksid asjakohased õigusraamistikud selliste toimingute võimaldamiseks.

Praegu on üle 90 % vahelduvatest taastuvatest energiaallikatest ühendatud jaotusvõrku. Kohaliku tootmise ühendamine on tegelikult märkimisväärselt suurendanud kodutarbijate võrgutasusid. Lisaks on järsult tõusnud maksud ja tasud võrgu laiendamise ja taastuvate energiaallikate investeeringute rahastamiseks. Uus turukorraldus ja taastuenergia direktiivi läbivaatamine annavad võimaluse tegeleda nende puudustega, mis võivad mõjutada ebaproportsionaalselt teatud kodutarbijaid.

Võrgukulusid võiks märgatavalt vähendada see, kui jaotusvõrguettevõtjatel võimaldatakse hallata teatud kõikuva tasemega tootmisega seotud probleeme rohkem kohalikul tasandil (nt hallates kohalikke paindlikkusvahendeid). Ent kuna paljud jaotusvõrguettevõtjad on osa vertikaalselt ühendatud ettevõtetest, mis osalevad ka tarnetegevuses, on vaja reguleerivaid kaitsemeetmeid, et tagada jaotusvõrguettevõtjate neutraalsus nende uutes ülesannetes, nt andmehaldust silmas pidades ja paindlikkuse kasutamisel kohaliku ülekoormusega toimetulemisel.

Veel üks konkurentsi ja tarbijate kaasamise põhitegur on teave. Komisjoni varasemad konsultatsioonid ja uuringud on näidanud, et tarbijad kaebavad elektriturgude läbipaistvuse puudumise üle, sest see vähendab nende võimet saada konkurentsist kasu ning osaleda aktiivselt turgudel. Tarbijate arvates ei ole neil piisavalt teavet alternatiivsete tarnijate ega uute energiateenuste kättesaadavuse kohta ning nad kaebavad pakkumiste ja tarnijate vahetamise menetluse keerukuse üle. Uuendusega tagatakse ka andmekaitse, sest uue tehnika (eelkõige nutiarvestite) üha suurem kasutamine loob mitmesuguseid suure ärilise väärtusega energiaandmeid.

Tarbijate seadmisel energiaturul keskele kohale on uue turukorralduse oluline kaalutlus see, kuidas tagada, et ühiskonna kõige haavatavamad liikmed oleksid kaitstud ja et kütteostuvõimetute kodumajapidamiste üldarv rohkem ei suureneks. Üha suureneva kütteostuvõimetuse ning kõige sobivamate tarbijate haavatavuse ja kütteostuvõimetusega tegelemise vahendite kohta selguse puudumise tõttu nõutakse uue turukorralduse ettepanekus, et liikmesriigid hindaksid nõuetekohaselt ja jälgiksid korrapäraselt energiavajadust ELi tasandil kindlaksmääratud põhimõtete alusel. Läbivaadatud energiatõhususe ja hoonete energiatõhususe direktiivides sätestatakse kütteostuvõimetusega võitlemise edasised meetmed.

Elektrienergia varustuskindlus

Elektrienergia varustuskindlus on möödapääsmatu tänapäevastes ühiskondades, mis sõltuvad suuresti elektrist ja internetipõhistest süsteemidest. Seega on vaja hinnata Euroopa elektrisüsteemi võimet pakkuda piisavat tootmist ja paindlikkust, et tagada kogu aeg usaldusväärne elektrivarustus (ressursside piisavus). Elektrienergia varustuskindluse tagamine ei ole ainult riigi kohustus, vaid Euroopa energiapoliitika⁹ põhisammas. Seepärast saab hästi toimivate turgudega omavahel täielikult ühendatud ja sünkroonitud võrgus korraldada energiavarustuskindlust palju tõhusamalt ja konkurentsivõimelisemalt kui ainult riiklikul tasandil. Üksikutes liikmesriikides sõltub võrgu stabiilsus sageli suuresti naaberriikidest tulevatest võimsusvoogudest ja seega on potentsiaalsetel varustuskindluse probleemidel piirkondlik mõju. Seepärast on ühes riigis tekkiva võimsuspuuduse kõige tõhusamad heastamisvahendid sageli piirkondlikud lahendused, mis võimaldavad liikmesriikidel kasutada võimsuse ülejääke teistest riikidest. Seetõttu tuleks kasutusele võtta kooskõlastatud

⁹ Vt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 194 lõike 1 punkt b.

Euroopa tootmise piisavuse hindamine, mis järgib ühiselt kokku lepitud metoodikat, et saada võimalikest tootmisvajadustest realistlik ülevaade, võttes arvesse elektriturgude integreerimist ja võimalikke vooge teistest riikidest. Kui kooskõlastatud piisavuse hindamisest nähtub, et teatud riikides või piirkondades on võimsuse tagamise mehhanismid vajalikud, tuleks kavandada sellised mehhanismid siseturu moonutuste vähendamiseks. Seega tuleks piiriülese kaubanduse moonutuste vähendamiseks, tarbimiskaja kasutamise suurendamiseks ning et vähendada mõju, mis takistab süsihappegaasiheite vähendamist, määrata selged ja läbipaistvad kriteeriumid kindlaks viisil, millega välditakse ohtu, et killustatud riiklikud võimsuse tagamise mehhanismid loovad uued turutõkked ja kahjustavad konkurentsi¹⁰.

Piirkondliku koostöö tugevdamine

ELi liikmesriikide vaheline tihe süsteemidevaheline ühendus ühtse üleeuroopalise võrgu kaudu on maailmas ainulaadne ja suureks abiks energiasüsteemi tõhusal ümberkujundamisel. Kui ei oleks võimalik tugineda teiste liikmesriikide tootmis- või tarbimisressurssidele, kasvaksid energiasüsteemi ümberkujundamise kulud tarbijate jaoks märkimisväärselt. Praegu on süsteem varasemaga võrreldes palju rohkem seotud piiriülese toimimisega. See on tingitud muutlikust ja detsentraliseeritud elektritootmisest ning turgude tihedamast integreerimisest, eriti lühemates turuajavahemikes. Samuti tähendab see, et reguleerivate asutuste või võrguettevõtjate riiklikel meetmetel võib olla vahetu mõju teistele ELi liikmesriikidele. Kogemustest nähtub, et kooskõlastamata riiklike otsustega võivad kaasned märkimisväärsed kulud Euroopa tarbijatele.

Asjaolu, et mõne võrkudevahelise ühenduse võimsusest kasutatakse üksnes 25 %, sageli kooskõlastamata riiklike piirangute tõttu, ning liikmesriigid ei ole suutnud kokku leppida sobivates hinnavööndites, näitab seda, et vaja läheb suuremat kooskõlastatust põhivõrguettevõtjate ja reguleerivate asutuste vahel. Põhivõrguettevõtjate, reguleerivate asutuste ja valitsuste vahelise vabatahtliku ja kohustusliku koostöö edukad näited võivad parandada turu toimimist ning vähendada kulusid märkimisväärselt. Teatud valdkondades (nt üleeuroopalise turgude liitmise mehhanismi puhul) on põhivõrguettevõtjaga tehtav koostöö muutunud juba kohustuslikuks ning teatud küsimustes on enamushääletussüsteem osutunud edukaks valdkondades, kus vabatahtlik koostöö (jättes igale põhivõrguettevõtjale vetoõiguse) ei ole andnud tõhusaid tulemusi piirkondlikes probleemides. Selle eduka näite järel tuleks kohustuslikku koostööd laiendada õigusraamistiku muudesse valdkondadesse. Seetõttu võiksid põhivõrguettevõtjad piirkondlikes talitluskeskustes otsustada nende küsimuste üle, kus killustatud ja kooskõlastamata riiklikud meetmed võiksid turgu ja tarbijaid kahjulikult mõjutada (nt süsteemi toimimise, võrkudevaheliste ühenduste võimsuse arvutamise, varustuskindluse ja ohuvalmiduse valdkonnas).

Regulatiivse järelevalve kohandamine piirkondlike turgude jaoks

On asjakohane kohandada regulatiivset järelevalvet ka uute turuolukordade jaoks. Praegu teevad riiklikud reguleerivad asutused kõik peamised reguleerivad otsused, isegi siis, kui on vaja ühist piirkondlikku lahendust. Kuna koostööametil on õnnestunud olla lahknemise huvidena riiklike reguleerivate asutuste kooskõlastusfoorumiks, piirdub selle põhiroll praegu kooskõlastamise, nõustamise ja järelevalvega. Kuna turuosalised teevad piiriüleselt üha rohkem koostööd ning otsustavad teatud võrgu toimimist ja elektrienergiaga kauplemist puudutavaid küsimusi kvalifitseeritud häälteenamusega piirkondlikul või isegi liidu tasandil¹¹,

¹⁰ Vt selles kontekstis ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu elektrisektori ohuvalmidust käsitleva määruse ettepanek, mis hõlmab elektrikriisi olukordadega toimetulekuga seotud varustuskindluse riske.

¹¹ Vt nt komisjoni 24. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1222 (millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24–72)) artikkel 9.

puudub neile piirkondlikele otsustusmenetlustele võrdväärne menetlus reguleerival tasandil. Seega jääb regulatiivne järelevalve killustatuks, tuues kaasa lahknevate otsuste ja tarbetute viivituste riski. Koostööameti volituste suurendamine kõnealuste piiriüleste küsimuste puhul, mis nõuavad kooskõlastatud piirkondlikku otsust, aitaks kaasa kiiremale ja tõhusamale otsustamisele piiriülestes küsimustes. Riiklikud reguleerivad asutused, kes otsustavad koostööametis kõnealuste küsimuste üle enamushääletuse teel, kaasataks jätkuvalt täielikult protsessi.

Samuti näib asjakohane määratleda paremini Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (ENTSO-E) roll, et tugevdada selle koostöörolli ja muuta selle otsustamisprotsess läbipaistvamaks.

Teksti selgitused

Uuesti sõnastatud elektrimääruses, koostööameti määruses ja elektridirektiivis esitatakse teatavad toimetaja selgitused mõne praeguse eeskirja kohta ning tehakse eeskirjades ümberkorraldusi, et muuta kolme õigusakti ülimalt tehnilised eeskirjad arusaadavamaks ilma sätete sisu käsitlemata.

• Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Turukorralduse algatus on tugevalt seotud muude samal ajal esitatud energeetika- ja kliimaalaste seadusandlike ettepanekutega. Nende hulka kuuluvad eelkõige Euroopa energiatõhususe parandamiseks mõeldud algatused, taastuvenergia pakett ning energialiidu juhtimis- ja aruandluskorda käsitlev üldalgatus. Kõigi nende algatuste eesmärk on rakendada vajalikke meetmeid konkurentsivõimelise, turvalise ja jätkusuutliku energialiidu eesmärgi saavutamiseks. Erinevate algatuste koondamisega ühte paketti, mis sisaldab mitmeid seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke vahendeid, kavatakse tagada erinevate, kuid omavahel tihedalt seotud poliitikaettepanekute ülim sidusus.

Seega, kuigi praegune ettepanek keskendub turueeskirjade ajakohastamisele, et muuta puhtale energiale üleminek majanduslikult otstarbekaks, toimivad need sätted kooskõlas ELi kliima- ja energiapoliitika laiemal raamistikuga. Neid seoseid on täpsemalt selgitatud komisjoni mõjuhindangus¹².

Käesolev ettepanek on tihedalt seotud läbivaadatud taastuvenergia direktiivi ettepanekuga, millega luuakse raamistik 2030. aastaks seatud taastuvenergia eesmärgi saavutamiseks, mis hõlmab ka taastuvate energiaallikate toetuskavadega seotud põhimõtteid, mis muudaksid need toetuskavad turule orienteeritumaks, kulutõhusamaks ja piirkondlikumaks juhul, kui liikmesriigid otsustavad need alles jätta. Sellised taastuvate energiaallikate turule kaasamisele suunatud meetmed (nt tarneid, turuga seotud tõkkeid omatarbimisele ja muid turulepääsu eeskirju käsitlevad sätted, mis varem sisaldasid taastuvenergia direktiivis) on nüüd lisatud elektrimäärusesse ja elektridirektiivi.

Energialiidu juhtimist käsitleva määruse ettepanek aitab kaasa poliitilise sidususe tagamisele, rõhutades liikmesriikide kavandamis- ja aruandekohustusi, et paremini toetada lähenemist ELi tasandil seatud energia- ja kliimaeesmärkide suunas. Uue kavandamis-, aruande- ja järelevalvevahendina esitab see temperatuuri näidiku liikmesriigi hetkeseisu kohta olemasolevate õigusaktidega kehtestatud üleeuroopaliste turunõuete rakendamisel.

¹² [OP: Please insert Link to Impact Assessment]

Elektrisektori ohuvalmidust käsitleva määruse ettepanek täiendab käesolevat ettepanekut, keskendudes eelkõige meetmetele, mida valitsus võtab elektrikriisi olukordadega toimetulekuks ning elektrisüsteemi lühiajaliste riskide vältimiseks.

Käesolev ettepanek on viidud tihedalt kooskõlla komisjoni konkurentsipoliitikaga energeetika valdkonnas. See sisaldab eelkõige komisjoni võimsuse tagamise mehhanisme käsitleva sektoriuuringu tulemusi, tagades täieliku sidususe komisjoni energeetikaalase riigiabi jõustamispoliitikaga.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanekuga püütakse saavutada energialiidu põhieesmärke, nagu on määratletud vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegias. Nagu juba eespool märgitud, on ka paketi üksikasjad kooskõlas liidu hiljutise tegevusega üleilmsel tasandil Pariisis ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 21. konverentsil (COP21) sõlmitud kokkuleppe kohaste suurejooneliste kliimaeesmärkide saavutamiseks. Käesolev ettepanek ning 2015. aasta juulis tehtud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi läbivaatamise ettepanek on vastastikku tugevdavad ja täiendavad.

Lisaks, niivõrd, kui võrd elektrituru korralduse läbivaatamise eesmärk on muuta Euroopa energiaturg konkurentsivõimelisemaks ja ligipääsetavamaks uutele energiatehnoloogiatele, aitab ettepanek saavutada ka liidu eesmärke, milleks on töökohtade ja majanduskasvu loomine. Uutele tehnoloogiatele turustamisvõimaluste pakkumisega ergutab ettepanek mitmete selliste teenuste ja toodete kasutuselevõttu, mis annaksid Euroopa ettevõtetele esimese turuletulija eelise, sest puhtale energiale üleminek toimub üleilmselt.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Väljapakutud meetmete õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 194, milles konsolideeritakse ja täpsustatakse ELi pädevusi energeetika valdkonnas. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 194 kohaselt on ELi energiapoliitika peamised eesmärgid: tagada energiaturu toimimine; tagada energiaga varustamise kindlus liidus; edendada energia tõhusat kasutamist ja säästmist ning uute ja taastuvate energiaallikate väljaarendamist ning edendada energiavõrkude sidumist.

Ka käesolev algatus tugineb viimase kahe aastakümne jooksul vastuvõetud ja ajakohastatud õigusaktide ulatuslikule kogumile. Energia siseturu loomise eesmärgil võttis EL ajavahemikus 1996–2009 vastu kolm järjestikust õigusaktide paketti, mille üldeesmärk on lõimida turud ning liberaliseerida riiklikud elektri- ja gaasiturud. Nimetatud sätted hõlmavad mitmesuguseid aspekte, näiteks alates turulepääsust kuni läbipaistvuse, tarbijaõiguste ja reguleerivate asutuste sõltumatuseni.

Olemasolevaid õigusakte ja energiaturu üha suurema lõimimise üldist kurssi silmas pidades tuleks käesolevat algatust vaadelda seega Euroopa energiaturgude lõimimise ja tõhusa toimimise tagamiseks tehtava jätkuva jõupingutuse osana.

Euroopa Ülemkogu¹³ ja Euroopa Parlamendi hiljutised üleskutsed ELi tasandil meetmete võtmiseks Euroopa energiaturu väljakujundamise lõpuleviimiseks olid samuti täiendavaks meetmete võtmise põhjuseks.

- **Subsidiaarsus**

Elektriturge käsitleva määruse, elektrienergia siseturu ühiseeskirju käsitleva direktiivi ja Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostööameti loomist käsitleva määruse sätete muutmise ettepanekud on vajalikud ELi lõimitud elektrituru eesmärgi saavutamiseks ning seda ei ole võimalik riiklikul tasandil sama tõhusalt saavutada. Nagu on uuesti sõnastatud õigusaktide hinnangus¹⁴ üksikasjalikult kirjeldatud, on tõendid näidanud seda, et eraldiseisvad riiklikud lähenemisviisid on põhjustanud viivitusi energia siseturu rakendamises, tuues kaasa mitteoptimaalseid ja kokkusobimatuid reguleerivaid meetmeid, sekkumiste tarbetu kordamise ning viivitused turu ebatõhususe korrigeerimisel. Kõikidele konkurentsivõimelist ja jätkusuutlikku energiat pakkuva energia siseturu loomist ei ole võimalik saavutada killustatud riiklike eeskirjade alusel, kui need puudutavad energiaga kauplemist, jagatud võrgu toimimist ja toodete teataval määral standardimist.

ELi elektriturgude üha suurem vastastikune sidumine eeldab tihedamat koostööd riiklike osapoolte vahel. Liikmesriikide poliitilistel sekkumistel elektrisektoris on vahetu mõju naaberliikmesriikidele energiaalase vastastikuse sõltuvuse ja süsteemidevaheliste ühenduste tõttu. Üha raskem on tagada võrgu stabiilsust ja selle tõhusat toimimist ainult riigi tasandil, sest kasvav piiriülene kaubandus, detsentraliseeritud elektritootmise kasutuselevõtmine ja tarbijate suurem osalemine suurendavad mõju ülekandumise võimalust. Ükski riik ei suuda üksi tõhusalt tegutseda ja ühepoolsete meetmete tagajärjed on aja jooksul üha selgemalt esile tulnud. Seda üldpõhimõtet kohaldatakse mitmete käesolevas ettepanekus kehtestatud meetmete suhtes, olenemata sellest, kas need puudutavad energiaga kauplemist, võrgu toimimist ja tarbijate tegelikku osalemist.

Kuna ühistel piirkondlikel probleemidel, mis vajavad kooskõlastatud otsust, on sageli märkimisväärne majanduslik mõju üksikutele liikmesriikidele, on varasemad kogemused näidanud, et vabatahtliku koostööga, mis on kasulik paljudes liikmesriikide vahelise koostöö valdkondades, ei suudeta tihti ületada tehniliselt keerukaid probleeme, millel on märkimisväärne mõju jaotamisele liikmesriikide vahel¹⁵. Olemasolevad vabatahtlikud algatused (nt viiepoolne energiafoorum) on samuti geograafiliselt piiratud, sest nad hõlmavad vaid osa ELi elektriturust ega ühenda tingimata kõiki riike, mis on omavahel füüsiliselt kõige tihedamalt seotud.

Konkreetne näide selle illustreerimiseks: omavahel kooskõlastamata riiklikud poliitilised meetmed, mis käsitlevad ülekandetasude kehtestamise põhimõtteid, võivad moonutada siseturgu niivõrd, et jaotatud elektritootmise või energia salvestamise teenuste turul osalemise stiimulid osutuvad väga erinevateks. Tänu üha rohkem piiriüleselt kaubeldavate uute tehnoloogiate ja energiateenuste kasutuselevõtule on ELi meetmel märkimisväärne väärtus võrdsete võimaluste ja tõhusamate turutulemuste tagamisel kõikidele asjaosalistele.

¹³ 2011. aasta veebruaris seadis Euroopa Ülemkogu eesmärgiks kujundada 2014. aastaks välja energia siseturg ja arendada välja energiaühendused, et kaotada 2015. aastaks teatud liikmesriikide eraldatus võrkudest. 2016. aasta juunis nõudis Euroopa Ülemkogu ka seda, et komisjon pakuks välja ühtse turu strateegia energeetika valdkonnas koos tegevuskavade ja et seda rakendatakse 2018. aastaks.

¹⁴ [OP: Please insert Link to Impact Assessment].

¹⁵ Vt nt ülekoormuse juhtimist käsitlev arutelu Kesk-Euroopas, kus lahknevate riiklike huvidega kaasnevad märkimisväärsed viivitused turgude suurema lõimimise saavutamisel.

Koostööameti kooskõlastamisfunktsiooni on kohandatud vastavalt energiaturgude uutele arengusuundadele, nagu näiteks suurem kooskõlastamisvajadus suuremate piiriüleste energiavoogude korral ja muutlikest taastuvatest energiaallikatest energia tootmise suurenemine. Sõltumatutel riiklikel reguleerivate asutustel on tähtis roll oma riigi energeetikasektori üle regulatiivse järelevalve tagamisel. Liikmesriikide vahel turutehingute ja süsteemi toimimise poolest vastastikku üha sõltuvamaks muutuv süsteem nõuab siiski regulatiivset järelevalvet riigipiiridest väljaspool. Koostööamet on asutus, mis on loodud pakkuma sellist regulatiivset järelevalvet, tingimusel et tegemist on rohkem kui kahte liikmesriiki hõlmavate olukordadega. Koostööameti põhiroll riiklike reguleerivate asutuste meetmete kooskõlastajana on säilinud; koostööametile on määratud piiratud lisapädevus neis valdkondades, kus riiklike otsuste tegemise killustatus piiriülese tähtsusega küsimustes tooks siseturul kaasa probleemid või ebajärjepidevuse. Näiteks piirkondlike talitluskeskuste loomine [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] nõuab riigiülest järelevalvet, mida peab tegema koostööamet, sest piirkondlikud talitluskeskused hõlmavad mitut liikmesriiki. Samamoodi nõuab üleeuroopalise kooskõlastatud piisavuse hindamise kasutuselevõtmine [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] selle meetodite ja arvutuste regulatiivset heakskiitmist, mida võib teha üksnes koostööamet, sest piisavuse hindamine tuleb läbi viia liikmesriikide üleselt.

Kuna koostööametile uute ülesannete määramine nõuab selle personali suurendamist, väheneb koostööameti kooskõlastamisrolli tõttu riigiasutuste koormus ja seeläbi saavad kättesaadavaks haldusressursid riigi tasandil. Kavandatud meetod lihtsustab regulatiivseid menetlusi (nt võetakse koostööameti kasutusele otsene heakskiit 28 eraldi heakskiidu asemel). Meetodite kooskõlastatud väljatöötamine (nt seoses piisavuse hindamisega) vähendab riigiasutuste töökoormust ja seetõttu jääb ära kooskõlastamata riiklike regulatiivsete meetmete tõttu tekkida võivatest probleemidest tulenev lisatöö.

- **Proportsionaalsus**

Elektrimääruses, elektridirektiivis ja koostööameti määruses käsitletud poliitiliste võimalustega püütakse kohandada elektrituru korraldust vastavalt detsentraliseeritud elektritootmise üha suuremale osakaalule ja tehnoloogia jätkuval arengule.

Kavandatud reformid on suunatud otseselt sellele, mis on siseturu vajaliku edu saavutamiseks möödapääsmatu, kuid jätavad samal ajal liikmesriikidele, riiklikele reguleerivatele asutustele ja riiklikele osapooltele suurima pädevuse ja vastutuse.

Variandid, mis käsitlevad ulatuslikumat ühtlustamist, nt ühtse sõltumatu Euroopa energeetikasektorit reguleeriva asutuse, ühtse lõimitud Euroopa põhivõrguettevõtja või riigi sekkumiste arusaadavamate keeldude kavandamine ilma erandi võimaluseta, jäeti mõjuhinnaangust järjekindlalt kõrvale. Selle asemel on ettepanekute eesmärgiks tasakaalustatud lahendused, mis piiravad üksnes sel juhul reguleeriva tegevuse riiklikus ulatuses, kui kooskõlastatud tegevus toob selgelt esile rohkem eeliseid tarbija jaoks.

Vastuvõetud poliitikavariantide eesmärk on luua võrdsed tingimused kõikidele elektritootmistehnoloogiatele ja kõrvaldada turumoonutused nii, et taastuvad energiaallikad võiksid muu hulgas energiaturul võrdsetel alustel konkureerida. Lisaks vastutavad kõik turuosalised rahaliselt võrgu tasakaalus hoidmise eest. Eemaldatakse võrgu paindlikkust võimaldavate teenuste (nt tarbimiskaja teenused) tõkked. Lisaks püütakse meetmetega luua likviidsemat lühiajalist turgu, et hinnakõikumised saaksid nõuetekohaselt kajastada nappust ja pakkuda piisavaid stiimuleid paindliku võrgu jaoks.

Jaeturul innustatakse liikmesriike järk-järgult kaotama üldiselt reguleeritud hindu, alustades kulusid mittekattvatest hindadest. Kaitsetumaid tarbijaid saab kaitsta reguleeritud

üleminekuhinnaga. Et konkurentsi veelgi suurendada, piiratakse lepingu lõpetamise tasude kasutamist, soodustamaks tarnija vahetamist. Samamoodi peavad kõrgetasemelised põhimõtted tagama, et energiaarved on selged ja lihtsalt mõistetavad, ning tagatakse mittediskrimineeriv juurdepääs tarbijaandmetele, säilitades samal ajal üldised privaatsussätted.

Kooskõlas piiriülese elektrikaubanduse arengu ja turu järkjärgulise lõimimisega kohandatakse institutsioonilist raamistikku vastavalt vajadusele täiendava reguleeriva koostöö ja uute ülesannete järele. Koostööametile tuleb anda lisaülesandeid, eriti energiasüsteemi piirkondlikul käitamisel, säilitades riiklike reguleerimisasutuste keskse rolli energiamääruses.

Kõiki variante on proportsionaalsuse nõuetele vastamise tagamiseks põhjalikult kontrollitud ettepanekuga kaasnevas mõjuhinnangus. Siinkohal tuleks märkida, et kavandatud poliitilised meetmed on alt üles tehtavate algatuste ja turu ülevalt alla juhtimise vaheline kompromiss. Kooskõlas proportsionaalsusega ei asenda meetmed mingil viisil riikide valitsuste, riiklike reguleerivate asutuste ja põhivõrguettevõtjate rolli mitmesuguste ülitähtsate funktsioonide elluviimisel. Kui see on asjakohane, siis innustatakse riiklikke reguleerivaid asutusi tegema piirkondlikult tõhusamalt koostööd nii ametlikult kui ka mitteametlikult, et tegeleda elektrisüsteemi haldamisest tulenevate probleemidega sel määral, mis vastab probleemi ulatusele.

Täieliku ühtlustamise lähenemisviisi ei kiideta kaugeltki heaks, vaid meetmetega püütakse luua võrdseid tingimusi kõikide turuosaliste jaoks, eriti juhul, kui turuvõimalused laienevad üle riigipiiride. Lõppkokkuvõttes on elektrienergiaga tõhusa piiriülese kauplemise seisukohast vajalik eeskirjade ja toodete teatav standardimine; kui võrgu käitamist käsitlevate otsustega kaasneksid mitteoptimaalsed tulemused turul, sel juhul kui see jäetakse üksikute liikmesriikide ja üksinda tegutsevate reguleerivate asutuste hooleks. Alates 2009. aasta kolmandast energiapaketi toimunud ühiste võrgu- ja kauplemiseeskirjade (nn võrgueeskirjad ja suunised) väljakujundamisel ja vastuvõtmisel saadud vahetu kogemus on näidanud, et reguleerivate asutuste ja riigiasutuste kogunemised ühe laua taha, et leppida kokku ühiseeskirjad ja -metoodika nii kõrgetasemeliste kui ka tehniliste põhimõtete kohta, annavad selget lisaväärtust.

Jae- ja hulgimüügiturgude konkurentsivõime erinevus üha suureneb; neist esimesed jäävad endiselt maha teenuste ja käegakatsutava kasu pakkumisel tarbijatele. Kütteostuvõimetuse, tarbijateabe läbipaistvuse ja selguse ning andmetele juurdepääsu osas ei piira kavandatud meetmed põhjendamatult riikide eelisõigusi.

- **Vahendi valik**

Ettepanekuga muudetakse peamisi õigusakte, mis on osa kolmandast energiapaketist. Need hõlmavad elektrimäärust (nr 714/2009) ja elektridirektiivi (nr 2009/72/EÜ) ning määrust, millega luuakse Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (koostööamet) (nr 713/2009). Nimetatud õigusaktide uuesti sõnastatud versioon parandab õiguslikku selgust. Tuginemine muutmisaktile ei pruugi olla piisav suure hulga uute sätetega tegelemiseks. Seega nõuab vahendi valik juba vastu võetud ja rakendatud eeskirjade läbivaatamist olemasolevate õigusaktide loomuliku arenguna.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Komisjoni talitused hindasid praeguse õigusraamistiku (kolmanda energiapaketi) toimimist viie kehtestatud kriteeriumi suhtes: asjakohasus, tulemuslikkus, tõhusus, sidusus ja ELi

lisaväärtus. Eraldi hindamine viidi läbi koos mõjuhinnanguga ja selle hindamise tulemused kajastusid mõjuhinnangu ülesande püstituses.

Hindamisel leiti, et üldiselt on kolmanda energiapaketi eesmärk suurendada elektriturgudel konkurentsi ja kõrvaldada piiriülese konkurentsi takistused täidetud. Õigusaktide aktiivne jõustamine on aidanud saavutada elektriturgude ja tarbijate jaoks positiivseid tulemusi ning üldjuhul on turud 2009. aastaga võrreldes vähem kontsentreeritud ja rohkem lõimitud. Seoses jaeturgudega on kolmanda energiapaketi kehtestatud uued tarbijate õigused selgelt parandanud tarbija positsiooni energiaturgudel.

Kolmanda energiapaketi eeskirjade edu elektrienergia siseturu väljaarendamisel on siiski endiselt piiratud mitmes valdkonnas, nii hulgi- kui ka jaemüügi tasandil. Üldiselt näitas hindamine, et turukorralduse raamistiku täiustamine võib tuua suurt kasu, nagu nähtub saavutamata üldise heaolu kasvust ja lõplikust kasust tarbijatele. Hulgiturul püsivad piiriülese kaubanduse tõkked ja võrkudevaheliste ühenduste võimsusi on harva täielikult ära kasutatud. See tuleneb muu hulgas riigi võrguettevõtjate ja reguleerivate asutuste vahelisest ebapiisavast koostööst võrkudevaheliste ühenduste jagatud kasutuse valdkonnas. Asjaosaliste riiklik vaatevinkel seab siiski paljudel juhtudel takistusi tõhusatele piiriülestele lahendustele ja lõppkokkuvõttes piirab muidu kasulikke piiriüleseid vooge. Olukord ei ole samasugune kõigil turgudel ja ajahetkedel; lõimimine järgmise päeva, päevasiseste ja tasakaalustavate turgude puhul on erinev.

Seoses jaeturgudega saaks konkurentsivõimet märkimisväärselt parandada. Elektri hinnad on liikmesriigiti turust mitteolenevatel põhjustel suuresti erinevad ning kodutarbijate jaoks on hinnad pidevalt tõusnud konkurentsile suletud tasude märkimisväärse suurenemise tõttu viimastel aastatel; need on võrgutasud, maksud ja lõivud. Seoses tarbijakaitse, kasvava kütteostuvõimetuse ning sellega, et puudub selgus tarbija haavatavuse ja kütteostuvõimetuse lahendamise sobivaimate meetmete kohta, on veninud energia siseturu edasine väljakujunemine. Vahetamisega seotud tasud (nt lepingu lõpetamise tasud) on jätkuvalt märkimisväärselt rahaliseks takistuseks tarbijate osalemisele. Lisaks viitab arveldamisega seotud kaebuste suur arv¹⁶ sellele, et arveldusteabe võrreldavust ja selgust on võimalik veelgi parandada.

Lisaks sellele, et esineb puudusi kolmandas energiapaketi seotud algsete eesmärkide saavutamisel, on tekkinud uued probleemid, mida ei olnud kolmanda energiapaketi koostamise ajal ette näha. Need hõlmavad, nagu eespool nimetatud, taastuvate energiaallikate kasutamise väga kiiret kasvu elektrienergia tootmisel, riigi suuremat sekkumist elektriturgudesse varustuskindluse tagamise eesmärgil ja tehnikaga seotud muutusi. Nende kõigi tulemusena on märkimisväärselt muutunud turgude toimimise viis, eriti viimasel viiel aastal, vähenenud on reformide positiivne mõju tarbijate jaoks ning samuti on kasutamata moderniseerimisel saadud potentsiaal. Selle tagajärjel on tekkinud olemasolevatesse õigusaktidesse lünk seoses sellega, kuidas neid arengusuundi käsitleda.

Kooskõlas hindamise tulemuse ja sellega seotud mõjuhinnanguga püütakse käesoleva ettepanekuga seda lünka täita ning luua raamistik, mis võimaldab kajastada asjaomase sektori tehnoloogia arengut meie energiasüsteemide üleminekuna uutele tootmis- ja tarbimismudelitele.

¹⁶ European Commission (2016), „Second Consumer Market Study on the functioning of retail electricity markets for consumers in the EU“ (Euroopa Komisjon (2016) „Teine tarbijaturu uuring ELi elektrienergia jaemüügiturgude toimimise kohta tarbija seisukohalt“).

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Käesoleva algatuse ettevalmistamisel on komisjon viinud läbi mitu avalikku konsultatsiooni. Neist said osa võtta ELi kodanikud ja liikmesriikide ametiasutused, energiaturu osalised ja nende ühendused ning ka muud asjaomased sidusrühmad, kaasa arvatud väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning energiatarbijad.

Eriti tuleb esile tõsta kolme konsultatsiooni ja nende vastavaid tulemusi:

1) ressursside piisavusega seotud küsimused olid 15. novembrist 2012 kuni 7. veebruarini 2013 läbi viidud avaliku konsulteerimisel¹⁷ teemal „Tootmispiisavust, võimsuse tagamise mehhanisme ja elektrienergia siseturgu käsitlev konsultatsioon“. Selle eesmärk oli koguda sidusrühmade seisukohti ressursside piisavuse ja elektrienergia varustuskindluse tagamise kohta siseturul.

Riigiasutused, (nii energiat tootev kui ka tarbiv) tööstussektor ja akadeemilised ringkonnad andsid konsultatsiooni raames 148 vastust. Veebis¹⁸ on saadaval konsultatsioonile antud vastuste üksikasjalik tabel ning ka kõik üksikvastused ja konsultatsiooni tulemuste kokkuvõte¹⁹.

2) Elektrienergia jaeturgudele ja lõpptarbijatele pühendatud avalik konsultatsioon²⁰ viidi läbi 22. jaanuarist kuni 17. aprillini 2014. Komisjonile saadeti konsulteerimise käigus 237 vastust, millest umbes 20 % esitasid energiatarbijad, 14 % jaotusvõrguettevõtjad, 7 % tarbijaorganisatsioonid ja 4 % riiklikud reguleerivad asutused. Samuti võttis konsultatsioonist osa märkimisväärne arv üksikkodanikke. Vastuste täielik kokkuvõte on kättesaadav komisjoni veebisaidil²¹.

3) Ulatuslik avalik konsultatsioon²² energiaturu uue korralduse kohta viidi läbi 15. juulist 2015 kuni 9. oktoobrini 2015.

Komisjonile saadeti konsulteerimise käigus 320 vastust. Umbes 50 % vastustest esitasid riiklikud või kogu ELi hõlmavad sektori ühendused. 26 % vastustest pärines energeetikasektoris tegutsevatest äriühingutelt (tarnijad, vahendajad, tarbijad) ja 9 % võrguteenuse pakkujalt. Konsultatsiooni kohta andsid tagasisidet 17 riiklikku valitsust ja

¹⁷ European Commission (2012) „Consultation Paper on generation adequacy, capacity mechanisms and the internal market in electricity“ (Euroopa Komisjon (2012), „Tootmispiisavust, võimsuse tagamise mehhanisme ja elektrienergia siseturgu käsitlev konsultatsioonidokument““).
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

¹⁹ Euroopa Komisjon (2012), „Tootmispiisavust, võimsuse tagamise mehhanisme ja elektrienergia siseturgu käsitlev konsultatsioon“.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>

²⁰ European Commission (2014) Consultation on the retail energy market (Euroopa Komisjon (2014), „Energia jaeturgu käsitlev konsultatsioon“).
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

²¹ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

²² Euroopa Komisjon (2015) „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Avaliku konsultatsiooni algatamise kohta energiaturu uue korralduse üle“, COM(2015) 340 (final) <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>

mitu riiklikku reguleerivat asutust. Konsultatsioonil osales ka märkimisväärne arv üksikkodanikke ja akadeemilisi asutusi. Sidusrühmade arvamuste üksikasjalik kirjeldus iga konkreetse poliitikavariandi kohta on kättesaadav käesolevale seadusandlikule algatusele lisatud mõjuhinnaangus.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Määruse ettepaneku ja mõjuhinnaangu koostamise aluseks on suur hulk materjali, millele kõigele on viidatud mõjuhinnaangu allmärkustes. Need hõlmavad peaaegu 30 peamiselt sõltumatute kolmandate isikute tehtud uuringut ja modelleerimisvahendit, mille eesmärk on hinnata konkreetseid valikuvõimalusi käesoleva ettepaneku raames. Nende täielik loetelu on toodud mõjuhinnaangu V lisas. Uuringud hõlmavad mitmesugust metoodikat, keskendudes majanduslike ja sotsiaalsete tasuvusanalüüside kvantitatiivsetele hinnangutele.

Lisaks on komisjon läbi viinud ka riiklike võimsuse tagamise mehhanismide sektoriuuringu, mille vahetulemusi võeti käesoleva ettepaneku²³ ettevalmistusetapil viivitamata arvesse. Nende uuringute tulemused täiendasid eespool kirjeldatud sidusrühmade põhjalikku tagasisidet ja üldiselt on need andnud komisjonile ulatusliku tõenduspõhja, mille alusel käesolevaid ettepanekuid põhjendatakse.

- **Mõjuhinnaang**

Mõjuhinnaangus toetatakse kõiki kavandatud meetmeid. Õiguskontrollikomitee andis 7. novembril 2016. aastal positiivse arvamuse. See, kuidas õiguskontrollikomitee arvamusi on arvesse võetud, on toodud mõjuhinnaangu I lisas.

Mõjuhinnaangus vaadeldi mitut poliitikavarianti iga tuvastatud probleemide rühma puhul. Kõnealused probleemide rühmad ja alternatiivsed sekkumisviisid on toodud allpool:

Turukorralduse kohandamine vastavalt taastuvate energiaallikate kasutamise suurenemisele ja tehnika arengule:

Mõjuhinnaangus kiideti heaks kehtivate turueeskirjade parandamine, et luua võrdsed tingimused kõigi tootmistehnoloogiate ja ressursside jaoks, kõrvaldades olemasolevad turumoonutused. Selles käsitletakse eeskirju, mis on erinevad vastavalt ressurssidele ja mis piiravad või soosivad teatavate tehnoloogiate juurdepääsu elektrivõrgule. Lisaks vastutavad kõik turuosalisel rahaliselt võrgus tekitatud tasakaalustamatuse eest ja kõik ressursid hüvitatakse turul võrdsetel alustel. Tarbimiskaja tõkked kõrvaldatakse. Valitud variant tugevdaks ka lühiajalisi turge, tuues neid reaalsusele lähemale, et pakkuda paindlikkusvajaduste rahuldamiseks maksimaalseid võimalusi ja muuta tasakaalustavad turud efektiivsemaks. Valitud variant sisaldab meetmeid, mis aitaksid viia turule kõik paindlikud jaotatud ressursid, mis on seotud tootmise, tarbimise ja salvestamisega, asjakohaste stiimulite abil ning nende järgi paremini kohandatud tururaamistiku abil ja jaotusvõrguettevõtjate parema motiveerimise meetmete kaudu.

Mitteregulatiivne lähenemisviis lükati tagasi, sest see jättis vähe võimalusi turu täiustamiseks ja ressursside jaoks võrdsete tingimuste tagamiseks. ELi kehtiv õigusraamistik asjaomastes valdkondades on tõesti piiratud või ei ole seda muude valdkondade puhul isegi olemas. Ka peeti vabatahtlikku koostööd selliseks, mis ei taga piisavat ühtlustamise taset või kindlustunnet turul. Samamoodi jäeti kõrvale ka turueeskirjade täieliku ühtlustamise variant, sest muudatused võivad rikkuda proportsionaalsuse põhimõtteid ja oleksid üldjuhul tarbetud, arvestades Euroopa energiaturgude praegust seisust.

²³

Võimsuse tagamise mehhanismide sektoriuuringu vahearuanne, C(2016) 2107 (final).

Tulevaste tootmisinvesteeringute ja kooskõlastamata võimsuse tagamise mehhanismide käsitlemine

Hinnati mitmeid lähtestsenaariumist kaugemale ulatuvaid poliitikavariante; iga variant sisaldab erineval tasemel ühtlustamist ja kooskõlastamist liikmesriikide jaoks ELi tasandil ning ka see, mil määral turuosalisel tugineksid energiaturu maksetele, on erinev.

Nn variandi „ainult energiamüügile keskendunud turg“ kohaselt on Euroopa turud piisavalt täiustatud ja vastastikku seotud, nii et see pakub vajalikke hinnasignaale uutesse ressurssidesse ja õigetes kohtadesse investeeringute meelitamiseks. Sellise stsenaariumi puhul ei ole enam vaja võimsuse tagamise mehhanisme.

Valitud variant tugineb kõnealusele ainult energiamüügile keskendunud turu stsenaariumile, kuid selles ei heideta kõrvale seda võimalust, et liikmesriigid kasutavad võimsuse tagamise mehhanisme, tingimusel et need põhinevad Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku ja koostööametite poolt täiesti läbipaistvalt koostatud jagatud ressursside piisavuse hindamise metoodikal ning vastavad ühistele näitajatele, et tagada parem kokkusobivus riiklike võimsuse tagamise mehhanismide ja ühtlustatud piiriülese koostöö vahel. See variant tugineb Euroopa Komisjoni keskkonnakaitsele ja energeetikale antava riigiabi suunistele (2014–2020) ning ka võimsuse tagamise mehhanismide sektoriuuringule.

Mitteregulatiivne lähenemisviis lükati tagasi, sest ELi õigusaktide olemasolevad sätted pole piisavalt selged ja ranged Euroopa elektrisüsteemi ees seisvate probleemide lahendamiseks. Lisaks ei pruugi vabatahtlik koostöö tagada asjakohast ühtlustamistaset kõikides liikmesriikides ega kindlustunnet turul. Selles valdkonnas läheb vaja õigusakte, mis tegelevad nende probleemidega järjepidevalt. Variant, mille korral peaksid kõik piirkonnad või lõppkokkuvõttes kõik ELi liikmesriigid piirkondlike või üleeuroopaliste tootmispiisavuse hindamise põhjal kohustuslikult välja arendama võimsuse tagamise mehhanismid, lükati kõrvale, sest see oli ebaproportsionaalne.

Jaeturgude kesine toimimine: aeglane turuletoomine ja madal teenuste tase

Heakskiidetud variant hõlmab seda, et liikmesriigid kaotavad järk-järgult üldiselt reguleeritud hinnad ELi õigusaktides seatud tähtjaks, alustades kulusid mittekatvatest hindadest. See variant võimaldab kehtestada reguleeritud üleminekuhinna kaitsetumate tarbijate jaoks. Tarbijate osalemise suurendamiseks on lepingu lõpetamise tasu kasutamine piiratud. Tarbijate usaldust võrdlusveebisaitide vastu tuleb soodustada sertifitseerimisvahendite rakendavate riigiasutuste kaudu. Lisaks tagavad juhtpõhimõtted minimaalsete sisunõuete kaudu selle, et energiaarved on selged ja lihtsalt mõistetavad. Liikmesriigid peavad jälgima ka kütteostuvõimetute kodumajapidamiste arvu. Selleks et võimaldada uutel turule sisenejatel ja energiateenuse ettevõtjatel välja arendada uusi teenuseid, tagatakse mittediskrimineeriv juurdepääs tarbijaandmetele.

Muud kaalutud, kuid kõrvale jäetud variandid hõlmasid tarbijaõigusaktide täielikku ühtlustamist koos ulatuslike tarbijate kaitsemeetmetega; erandeid, mis on seotud tarbimis- või hinnakünnise põhjal ELi tasandil kindlaksmääratud reguleeritud hindadega; tavalise andmekäitlusmudeli jõustamist ning erapooletule turuosalisele, nt põhivõrguettevõtjale, vastutuse määramist; kõikide vahetustasude, sealhulgas lepingu lõpetamise tasude keelustamist ja energiaarvete sisu osaliselt ühtlustamist; ning ELi raamistiku kasutuselevõtmist kütteostuvõimetuse jälgimiseks liikmesriikide tehtud elamute energiatõhususe uuringu põhjal ning ennetavate meetmete kehtestamist tarnimise katkestamise vältimiseks. Kõik kõnealused variandid jäeti kõrvale subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete põhjal. Pääsü kõik konsulteeritud sidusrühmadest ei pidanud ka praeguse olukorra säilitamist mõeldavaks variandiks.

Ameti institutsioonilise raamistiku ja rolli täiustamine

Kolmanda paketi institutsioonilise raamistiku eesmärk on soodustada koostööd riiklike reguleerivate asutuste ja ka põhivõrguettevõtjate vahel. Alates loomisest on koostööametil ning Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikul ja Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustikul olnud oluline roll energia siseturu toimimise alaste edusammude tegemisel. Seoses Euroopa energiaturgudel hiljuti toimunud muutustega, mida käsitletakse käesolevas mõjuhinnangus ja turukorralduse algatuse järgnevates ettepanekutes, tuleb institutsioonilist raamistikku kohandada. Lisaks on kolmanda paketi rakendamisega seoses esile tõstetud ka valdkondi, mille puhul on võimalik täiustada koostööameti ning Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku ja Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku suhtes kohaldatavat raamistikku. Seoses institutsioonilise raamistiku reformimiseks kaalutud variantidega jäeti kooskõlas käesoleva ettepaneku muudes osades kehtestatud areneva turu sätete ning teise õiguse aktide jätkuvate edusammudega ELi tasandil kõrvale senise olukorra jätkumise stsenaarium, mille puhul oleksid esile tulnud regulatiivsed ja turujärelevalvega seotud lüngad.

Kaaluti tugevama jõustamise mitteregulatiivset lähenemisviisi ja vabatahtlikku koostööd ilma uute täiendavate institutsioonilise raamistiku kohandamise meetmeteta. Olemasolevate õigusaktide parem jõustamine hõlmab kolmanda paketi jätkuvat rakendamist ning võrgueeskirjade ja suuniste täielikku rakendamist – nagu on kirjeldatud variandi „senise olukorra jätkumine“ puhul – koos tugevama jõustamisega. Ent tugevam jõustamine üksi ei taga kehtiva institutsioonilise raamistiku täiustamist.

Kaaluti ka seadusandlikku varianti, mille kohaselt muudetakse koostööamet üleeuroopalise reguleeriva asutuse sarnaseks, kuid lõpuks jäeti see kõrvale. Et amet saaks sellist rolli täita, tuleks koostööameti eelarvet ja personali märkimisväärselt suurendada, sest sel juhul peaks ametis olema tugev ekspertide rühm. Samuti näib asjakohane kaasata jätkuvalt riiklike reguleerivaid asutusi ameti otsustusprotsessi ja mitte asendada süstemaatiliselt riiklike reguleerivate asutuste enamuse heakskiidetud otsuseid direktori otsustega.

Seetõttu kaaluti olemasoleva raamistiku põhjal koostööameti täiustamise seadusandlikke variante. Mõjuhinnangus heakskiidetud variant võimaldab ELi institutsioonilise raamistiku viia kooskõlla elektrisüsteemi uute olukordadega. Kõnealuses variandis käsitletakse ka sellest tulenevat täiendava piirkondliku koostöö vajadust ning olemasolevaid ja eeldatavaid regulatiivseid lünki energiaturul, nähes seeläbi ette paindlikkuse alt üles ja ülevalt alla lähenemisviisi ühendamise teel.

Lisaks, käsitlemaks olemasolevat regulatiivset lünka seoses riiklike reguleerivate asutuste reguleerimisfunktsioonidega piirkondlikul tasandil, kehtestataks selle variandi all toodud poliitikaalgatustega paindlik piirkondlik reguleeriv raamistik, millega paraneks riiklike reguleerivate asutuste piirkondlik koostöö ja otsuste tegemine. Selle variandiga kehtestataks kooskõlastatud piirkondlike otsuste süsteem ja piirkonna reguleerivate asutuste teatavate teemade alane järelevalve (nt kavandatud turukorralduse algatustest tulenevad piirkondlikud talitluskeskused jm) ning antaks koostööametile ELi huvide kaitsja roll.

Põhiõigused

Käesolev ettepanek võib avaldada mõju mitmele ELi põhiõiguste hartas kehtestatud põhiõigusele, eriti: era- ja perekonnaelu austamine (artikkel 7), õigus isikuandmete kaitsele (artikkel 8), diskrimineerimiskeeld (artikkel 21), õigus sotsiaalsele (artikkel 34), võimalus kasutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid (artikkel 36), kõrgetasemelise keskkonnakaitse integreerimine (artikkel 37) ja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile (artikkel 47).

Selliste küsimuste lahendamiseks on kavandatud sätted, mis käsitlevad tarbijakaitset, kütteostuvõimetust, kaitsetumate tarbijate kaitset, üldist majandushuvi pakkuvate teenuste kasutamise võimalust, andmekaitset ja privaatsust.

Mõjuhindangu kokkuvõte on saadaval komisjoni veebisaidil²⁴ koos õiguskontrolli komitee positiivse arvamusega.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanekuga võib karmistada haldusnõudeid, ehkki piiratud määral. Näiteks võrdsete tingimuste juurutamisel selleks, et kõik tehnoloogiad saaksid energiaturgudel täielikult osaleda, peaksid need tehnoloogiad olema kooskõlas mitme turu vastavusnõudega, mis võib tekitada teatud halduskoormust.

Energiaturgude likviidsuse parandamiseks ja lõimimiseks kavandatud meetmed võivad avaldada ka mõningast lühiajalist mõju ettevõtetele, sest neil tuleks kohaneda uue energiaga kauplemise korraga. Neid meetmeid peetakse siiski minimaalseks võrreldes lähtestsenaariumiga, mille korral meetmeid ei võeta, sest reformi majanduslik kasu ületaks suurel määral lühi- või pikaajalist halduslikku ümberkorraldamist.

Samamoodi nõuab liikmesriigi tasandil reguleeritud hindade järkjärguline kaotamine, et riiklikud reguleerivad asutused suurendaksid turgude järelevalveks tehtavaid jõupingutusi, et tagada tõhusat konkurentsi ja tarbijate kaitset. Suurem tarbijate osalemine võib üles kaaluda kõik need mõjud, mis soodustaksid loomulikult konkurentsi turul.

Ajakohastatud institutsioonilises raamistikus toimuva tegevusega luuakse samuti uued nõuded riiklike reguleerivate asutuste ja põhivõrguettevõtjate kaasamiseks haldustasandil. Need hõlmavad osalemist koostööametis ning otsustusprotsesside kaudu, mille tulemusena lepatakse kokku piiril energiaga sujuva kauplemise meetodites ja tavades.

Ettevõtjatele ja riigiasutustele avaldub üksikasjalik halduslik ja majanduslik mõju iga kaalutud poliitikavariandi puhul on toodud mõjuhindangu 6. peatükis.

4. MÕJU EELARVELE

Käesoleva paketi kohase ettepanekuga seotud mõju eelarvele puudutab Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (koostööamet) ressursse, mida on kirjeldatud komisjoni koostööameti loomist käsitleva määruse uuesti sõnastamise ettepanekule lisatud finantsselgituses. Põhimõtteliselt eeldavad koostööameti uued ülesanded, eriti seoses süsteemi piisavuse hindamise ja piirkondlike talitluskeskuste loomisega, ametisse 2020. aastal kuni 18 täiendava täistööajale taandatud töötaja ning ka vastavate rahaliste vahendite järk-järgult lisamist.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon jälgib õigusaktide ülevõtmist ning seda, kas liikmesriigid ja muud osalised täidavad meetmeid, mis tuleb lõpuks vastu võtta, ning rakendab vajaduse korral sunnimeetmeid. Lisaks, nagu seda on kolmanda energiapaketi rakendamise kontekstis juba tehtud, esitab komisjon suunised, mis on abiks vastuvõetud meetmete rakendamisel.

²⁴ [OP: palun sisestage link mõjuhindangule]

Järelevalve ja rakendamise eesmärgil toetab koostööamet väga komisjoni. Käesoleva algatuse sätete osaks on ameti iga-aastased aruanded ja komisjoni samal ajal tehtud hindamised koos elektrivaldkonna koordineerimise rühma aruannetega. Ametil palutakse veel läbi vaadata oma järelevalvenäitajad, et tagada nende jätkuv asjakohasus käesolevate ettepanekute aluseks olevate eesmärkide suunas tehtud edusammude jälgimisel, nii et neid võiks adekvaatselt kajastada muu hulgas koostööameti iga-aastase turujärelevalve aruandena.

Paralleelselt kavandatud algatustega esitab komisjon energialiidu juhtimist käsitleva algatuse, mis lihtsustab kavandamis-, aruande- ja järelevalvenõudeid. Energialiidu juhtimise algatuse põhjal integreeritakse kolmandas energiapaketi toodud komisjoni ja liikmesriikide kehtivad järelevalve- ja aruandenõuded horisontaalsetesse edu- ja järelevalvearuannetesse. Lisateavet järelevalve- ja aruandenõuete lihtsustamise kohta saab Euroopa Liidu valitsemistava käsitlevast mõjuhinnangust.

Järelevalvemehhanismide ja võrdlusnäitajate põhjalikum käsitus on toodud mõjuhinnangu 8. peatükis.

6. ETTEPANEKUTE SÄTETE ÜSIKASJALIK SELGITUS

• Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta (uuesti sõnastatud)

Direktiivi ettepaneku I peatükis selgitatakse veidi direktiivi reguleerimisala ja sisu, rõhutades tarbijatele keskendumist ning siseturu ja selle peamiste põhimõtete olulisust. Samuti esitatakse selles peatükis direktiivis kasutatud ajakohastatud põhimõisted.

Direktiivi ettepaneku II peatükis kehtestatakse üldpõhimõte, mille kohaselt liikmesriigid peavad tagama, et ELi elektriturg on konkurentsivõimeline, tarbijakeskne, paindlik ja mittediskrimineeriv. Selles rõhutatakse, et riiklikud meetmed ei tohiks ülemäära takistada piiriüleseid vooge, tarbijate osalemist või investeringuid. Selles sätestatakse veel põhimõte, et tarnehinnad on turupõhised, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandid. Samuti selgitatakse teatavaid ELi elektriturgude toimimisega seotud põhimõtteid, näiteks õigus valida tarnijat. Sellega nähakse ette ka ajakohastatud eeskirjad võimalike avalike teenuste osutamise kohustuste kohta, mida liikmesriigid võivad teatud tingimustel energiaettevõtjatele kehtestada.

Direktiivi ettepaneku III peatükk tugevdab praeguseid tarbijate õigusi ja kehtestab uued õigused, mille eesmärk on seada tarbijad energiaturgudel keskele kohale, tagades neile õigused ja parema kaitse. Selles sätestatakse selgemat arveldusteavet ja sertifitseeritud võrdlussüsteeme käsitlevad eeskirjad. See sisaldab sätteid, mis tagavad, et tarbijad saavad tarnijaid või vahendajaid vabalt valida ja vahetada, neil on õigus dunaamilise hinnaga lepingule ning neil on võimalik osa võtta tarbimiskajast, elektri tootmisest omatarbeks ja omatarbimisest. See annab igale tarbijale õiguse taotleda nutiarvestit, mis on varustatud miinimumfunktsioonidega. Samuti täiustab see olemasolevaid eeskirju, mis käsitlevad tarbijate võimalust jagada oma andmeid tarnijate ja teenuseosutajatega, selgitades andmehalduse eest vastutavate isikute rolli ning kehtestades Euroopa ühise andmevormingu, mille töötab komisjon välja rakendusaktis. Selle eesmärk on ka tagada, et liikmesriigid tegelevad kütteostuvõimetusega. Lisaks nõutakse seda, et liikmesriigid määraksid kindlaks sõltumatute vahendajate ja tarbimiskaja raamistikud ning põhimõtted, mis võimaldavad neil turul täiel määral osaleda. Selles määratakse nende kohalike energiaühenduste raamistik, mis võivad tegeleda energia tootmise, jaotamise, vahendamise, salvestamise, tarnimise või energiatõhususe teenustega kohalikul tasandil. Lisaks selgitatakse selles veidi olemasolevaid sätteid, mis käsitlevad nutiarvesteid, ühtseid kontaktpunkte ning vaidluste kohtuvälise lahendamise õigusi, universaalteenust ja kaitsetumaid tarbijaid.

Direktiivi ettepaneku IV peatükis selgitatakse veidi jaotusvõrguettevõtjate rolli, eriti seoses jaotusvõrguettevõtjate võrguteenuste hankimist käsitleva tegevusega paindlikkuse, elektrisõidukite kasutamise ja andmehalduse tagamiseks. Samuti selgitatakse selles jaotusvõrguettevõtjate rolli elektri salvestuskohtade ja elektrisõidukite laadimispunktide osas.

Direktiivi ettepaneku V peatükis tehakse kokkuvõtte põhivõrguettevõtjate suhtes kohaldatavatest üldeeskirjadest, mis põhinevad suuresti olemasoleval tekstil, selgitades üksnes veidi kõrvalteenuseid ja uusi piirkondlikke talitluskeskusi.

Direktiivi ettepaneku VI peatükk, milles sätestatakse kolmandas energiapaketi välja töötatud lahtisidumiseeskirjad, jääb samaks peamiste oluliste lahtisidumiseeskirjade osas, eelkõige kolme põhivõrguettevõtjate korra (omandisuhete eraldamine, sõltumatu võrguettevõtja ja sõltumatu põhivõrguettevõtja) ning põhivõrguettevõtja määramist ja sertifitseerimist käsitlevate sätete suhtes. Selles antakse üksnes selgitus põhivõrguettevõtjate võimaluse kohta olla salvestusseadme omanik või osutada kõrvalteenuseid.

Direktiivi ettepaneku VII peatükk sisaldab asutamiseeskirju, volituste ja kohustuste ulatust ning sõltumatute energeetikasektorit reguleerivate riiklike asutuste toimimise eeskirju. Eelkõige rõhutatakse ettepanekus reguleerivate asutuste kohustust teha koostööd naabruses olevate reguleerivate asutuste ja koostööametiga piiriülese tähtsusega küsimustes ning ajakohastatakse reguleerivate asutuste ülesannete loetelu, muu hulgas seoses hiljuti loodud piirkondlike talitluskeskuste järelevalvega.

Direktiivi ettepaneku VIII peatükis muudetakse mõningaid üldsätteid, muu hulgas direktiivi erandite, komisjoni delegeeritud volituste teostamise ning määruse (EL) nr 182/2011 kohaste komiteemenetluse eeskirjade alusel loodud komitee kohta.

Direktiivi ettepaneku uutes lisades sätestatakse rohkem nõudeid võrdlussüsteemide, arveldamise ja arveldusteabe kohta ning muudetakse olemasolevaid nõudeid nutiarvestite ja nende lõpliku kasutuselevõtmise kohta.

• Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus elektrienergia siseturu kohta (uuesti sõnastatud)

Määruse ettepaneku I peatükis sätestatakse reguleerimisala ja sisu ning selles määrukses kasutatud terminite määratlused. Selles rõhutatakse moonutamata turusignaali olulisust suurema paindlikkuse, süsihappegaasiheite vähendamise ja uuenduste tagamiseks ning ajakohastatakse ja täiendatakse määrukses kasutatud põhimõisteid.

Määruse ettepaneku II peatükki lisatakse uus artikkel, milles sätestatakse aluspõhimõtted, mida tuleb riiklikes energiateemalistes õigusaktides järgida, et oleks võimalik tagada elektrienergia siseturu toimimine. Samuti sätestatakse selles peamised õiguspõhimõtted erinevatel kauplemise ajavahemikel (tasakaalustavad, päevasisesed, järgmise päeva ja forvardturud) elektrienergiaga kauplemise eeskirjade jaoks, sealhulgas hinnakujunduspõhimõtted. Selles selgitatakse tasakaalustamisvastutuse põhimõtet ning nähakse ette turuga kokkusobivamate eeskirjade raamistik toodetud võimsuse ja tarbimiskaja edastamise ja piiramise jaoks, sealhulgas vastavate erandite tingimused.

Määruse ettepaneku III peatükis kirjeldatakse pakkumispriirkondade kooskõlastatult toimuvat piiristamist kooskõlas määrukses 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja

ülekoormuse juhtimise suunised²⁵, sätestatud läbivaatamisprotsessiga. Piiriüleste võimsusvoogude märkimisväärsete riiklike piirangute püsiva probleemi lahendamiseks selgitatakse selliste erakorraliste piirangute tingimusi, eelkõige eeskirjadega, millega tagatakse, et riiklikud osapooled ei piira majanduslikel põhjustel elektrienergia importi ja eksporti. Kõnealune peatükk sisaldab veel põhi- ja jaotusvõrgu tasude olemasolevate põhimõtete muudatusi ning sätestab korra põhi- ja jaotusvõrgu tasude arvestamise metoodika järkjärgulise lähendamise soodustamiseks. Samuti sätestatakse selles ülekoormustasude kasutamise muudetud eeskirjad.

Määruse ettepaneku IV peatükis sätestatakse uued üldpõhimõtted, et liikmesriigid saaksid kooskõlastatult lahendada ressursside piisavuse probleemid. Selles sätestatakse Euroopa ressursside piisavuse hindamise väljatöötamise põhimõtted ja kord, et liikmesriigid saaksid paremini kindlaks määrata vajaduse võimsuse tagamise mehhanismide ja, kui see on asjakohane, töökindluse standardi kehtestamise järele. Selles selgitatakse seda, kuidas ja millistel tingimustel saab võimsuse tagamise mehhanisme turule vastaval viisil kasutusele võtta. Samuti selgitatakse selles võimsuse tagamise mehhanismide turule vastava korralduse põhimõtteid, sealhulgas teises liikmesriigis asuva võimsuse kaasamise ja süsteemidevaheliste ühenduste kasutamise eeskirju. Selles sätestatakse, kuidas kaasatakse piirkondlikke talitluskeskusi, riiklikke põhivõrguettevõtjaid, elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikku ja riiklikke reguleerivaid asutusi koostööameti kaudu teises liikmesriigis asuvate võimsuste kaasamise tehniliste näitajate ning nende kaasamise toimumiseeskirjade väljatöötamisse.

Määruse ettepaneku V peatükis sätestatakse Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku ülesanded ja kohustused ning koostööameti sellega seotud järelevalveülesanded, selgitades samal ajal tema kohustust tegutseda sõltumatult ja Euroopa hüvanguks. Selles määratletakse piirkondlike talitluskeskuste ülesanne ning nähakse ette igale piirkondlikule talitluskeskusele vastavate toimumispiirkondade kindlaksmääramise kriteeriumid ja kord ning nende keskuste kooskõlastamisfunktsioonid. Samuti sätestatakse piirkondlike talitluskeskuste töö- ja organisatsiooniline korraldus, konsulteerimise nõuded, otsuste ja soovitude vastuvõtmise ja nende läbivaatamise nõuded ja kord, juhatuse koosseis ja vastutusalad ning vastutuse kord. Samuti sisaldab peatükk koostootmisseadmete ühendamise eeskirju, mis varem sisaldasid Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiivis 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust. Kümneaastast võrgu arengukava, põhivõrguettevõtjate vahelist hüvitamist, teabevahetust ja sertifitseerimist käsitlevad eeskirjad jäävad suures osas samaks.

Määruse ettepaneku VI peatükis sätestatakse jaotusvõrguettevõtjate Euroopa talitus, määratakse kindlaks selle loomise kord ja ülesanded, sealhulgas seoses sidusrühmade konsulteerimisega. Samuti nähakse selles ette üksikasjalikud eeskirjad jaotusvõrguettevõtjate ja põhivõrguettevõtjate vahelise koostöö kohta seoses nende võrkude kavandamise ja toimumisega.

Määruse ettepaneku VII peatükis sätestatakse komisjoni olemasolevad volitused ja eeskirjad delegeeritud õigusaktide vastuvõtmiseks võrgueeskirjade või suuniste kujul. Selles selgitatakse võrgueeskirjade ja suuniste õiguslikku olemust ja vastuvõtmist ning laiendatakse nende võimalikku sisu sellistesse valdkondadesse nagu jaotustariifide struktuurid; ebakorrapäraste kõrvalteenuste osutamise eeskirjad; tarbimiskaja, energia salvestamise ja tarbimise piiramise eeskirjad; küberjulgeoleku alased eeskirjad; piirkondlikke talitluskeskusi käsitlevad eeskirjad; ning tootmise piiramist ning tootmise ja tarbimise ümberkorraldamist. See lihtsustab ja kiirendab elektrivõrgueeskirjade väljatöötamist ning annab riiklikele

²⁵ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24–72).

reguleerivatele asutustele võimaluse otsustada koostöötamisest võrgueeskirjade ja suuniste rakendamist käsitlevate küsimuste üle. See hõlmab ka jaotusvõrguettevõtjate Euroopa talitust ja teisi elektrivõrgueeskirjade ettepanekute väljatöötamisse tihedamalt kaasatud sidusrühmi.

Määruse ettepaneku VIII peatükis sätestatakse määruse ettepaneku lõppsätted. See hõlmab olemasolevaid eeskirju, mis käsitlevad uute alalisvooluvõrkude vaheliste ühenduste vabastamist teatavast elektridirektiivi ja -määruse nõudest, samal ajal selgitades riigi reguleeritavate asutuste tehtud edasiste muudatuste menetlemist.

Määruse ettepaneku lisas määratakse täpsemalt kindlaks määrusega loodud piirkondlikele talitluskeskustele määratud funktsioonid.

- **Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (uuesti sõnastatud)**

Üldiselt tehakse ettepanek kohandada koostööametit käsitlevaid eeskirju kooskõlas Euroopa Parlamendi, ELi nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel kokku lepitud ELi detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisiga²⁶. Koostööameti puhul on siiski praegusel etapil lubatud jätta alles piiratud kõrvalekalded ühisest lähenemisviisist.

Määruse ettepaneku I peatükis kirjeldatakse koostööameti rolli, eesmärgi ja ülesandeid ning nende õigusaktide liiki, mida ta saab vastu võtta, ning näha ette konsultatsioonid ja järelevalve. Ülesannete loetelu on ajakohastatud, et see sisaldaks koostööameti kohustusi hulgituru järelevalve ja piiriülese taristu valdkonnas, mis määrati koostööametile määruse vastuvõtmise järel.

Seoses elektrivõrgueeskirjade vastuvõtmisega on koostööametile antud suurem vastutus komisjonile lõpliku võrgueeskirja ettepaneku koostamisel ja esitamisel, jättes samal ajal alles Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku rolli tehnilise eksperdina. Ettepanek hõlmab ka kohta, kus jaotusvõrguettevõtjad on ELi tasandil ametlikult esindatud, eriti võrgueeskirjade ettepanekute väljatöötamisel, kooskõlas nende suurema vastutusega. Ametile on antud pädevus otsustada elektrivõrgueeskirjade ja suuniste rakendamise tingimuste, meetodite ning algoritmide üle.

Piirkondlike ülesannete puhul, mis puudutavad piiratud arvu riiklikke reguleerivaid asutusi, on kasutusele võetud piirkondlik otsustusprotsess. Seetõttu peab direktor esitama oma arvamuse selle kohta, kas kõnealune küsimus on eeskätt piirkondliku tähtsusega. Kui reguleerivate asutuste nõukogu nõustub, et see on nii, siis peaks reguleerivate asutuste nõukogu piirkondlik allkomisjon koostama kõnealuse otsuse, mille võtaks vastu või lükkaks lõpuks tagasi reguleerivate asutuste nõukogu ise. Vastasel juhul teeks reguleerivate asutuste nõukogu otsuse ilma piirkondliku allkomisjoni sekkumiseta.

Peatükis määratakse koostööametile ka mitu uut ülesannet, mis käsitlevad teatud piirkondlike talitluskeskustega seotud funktsioonide kooskõlastamist ametis, määratud elektriturukorraldajate järelevalvet ning on seotud tootmise piisavuse ja ohuvalmidusega seotud meetodite ja ettepaneku heakskiitmisega.

Määruse ettepaneku II peatükk sisaldab haldusnõukogu, reguleerivate asutuste nõukogu, direktori, apellatsiooninõukogu ja uue sättena ameti töörühmadega seotud organisatsioonilisi eeskirju. Mitme üksiku sätte kohandamisel kooskõlas ELi detsentraliseeritud asutusi käsitleva

²⁶ Vt Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 19.7.2012 ühisavaldus detsentraliseeritud asutuste kohta.

ühise lähenemisviisi või nõukogu uue hääletuskorraga säilitatakse olemasoleva juhtimisstruktuuri, eelkõige reguleerivate asutuste nõukogu põhiomadused.

Koostööameti kõrvalekallet ühisest lähenemisviisist põhjendatakse järgmiselt:

Euroopa elektripoliitika, varustuskindluse, elektri taskukohasuse ja süsihappegaasi heite vähendamise põhieesmärgid on võimalik saavutada kõige kulutõhusamalt lõimitud Euroopa elektriturul. Seetõttu on elektri ülekandmiseks vajalik taristu üha rohkem omavahel seotud, elektriga kaubeldakse järjest rohkem piiriülesest, tootmisvõimsusi jagatakse üleeuroopalises mastaabis ning põhivõrgu korraldamisel võetakse arvesse piirkondlikke ja piiriüleseid aspekte. Olemasolev õigusaktide pakett parandab veelgi neid suundumusi, mis toovad eeldatavasti kaasa tõhususe Euroopa tarbijate kasuks.

Elektrienergia siseturu loomise eeltingimus on sektori avamine konkurentsile. Samaselt teiste majandussektoritega vajas elektriturul avamine uusi määrusi, eriti seoses ülekandesüsteemi ja jaotusvõrkudega, ning regulatiivset järelevalvet. Seetõttu loodi sõltumatud reguleerivad asutused. Neil üksustel on jätkuvalt konkreetne vastutus seoses elektrisektori suhtes kohaldatavate riiklike ja Euroopa eeskirjade järelevalvega.

Ent seoses piiriülese kaubanduse laienemisega ja seoses süsteemiga, mis toimib nii piirkondlikus kui ka Euroopa kontekstis, pidid riiklikud reguleerivad asutused üha rohkem kooskõlastama oma tegevust teiste liikmesriikide reguleerivate asutustega. Koostööametist pidi saama selle koostoime platvorm ja ta täidab oma kohustust alates loomisest 2011. aastal. Ametisise asutus, kus koostatakse enamik ameti arvamusi, soovitusi ja otsuseid koos koostööameti töötajatega, on reguleerivate asutuste nõukogu, mis koosneb riikide reguleerivate asutuste juhtivatest esindajatest ja komisjoni hääleõiguseta esindajast. Ameti esimesed eksisteerimisaastad on näidanud, et reguleerivate asutuste nõukogu on suutnud ameti ülesandeid tõhusalt täita.

Kuna energiaturgude reguleerimine toimub endiselt peamiselt riiklikul tasandil, on riiklikel reguleerivatel asutustel energiaturgudel põhiroll. Koostööameti põhiroll ei ole komisjoni delegeeritud reguleerivate pädevuste täitmine, vaid sõltumatute riiklike reguleerivate asutuste reguleerivate otsuste kooskõlastamine. Praeguses seadusandlikus ettepanekus säilib siiski suures osas kõnealune rollijaotus. Kehtiva struktuuriga saavutatakse erinevate osalejate volituste täiustatud tasakaal, võttes arvesse areneva energia siseturu eriomadusi. Sel etapil võib tasakaalu muutmine ohustada seadusandlikes ettepanekutes toodud poliitiliste algatuste rakendamist ja seetõttu tooks kaasa takistusi energiaturu edasisele lõimimisele, mis on käesoleva ettepaneku peamine eesmärk. Seega tundub ennatlik otsustamisvolituste üleandmine juhatusele, nagu on ette nähtud ühises lähenemisviisis. Selle asemel näib pigem olevat asjakohane säilitada kehtiv struktuur, mis tagab, et riiklikud reguleerivad asutused tegutsevad ilma ELi institutsioonide või liikmesriikide otsese sekkumiseta konkreetsetes küsimustes. Samal ajal kohaldatakse reguleerivate asutuste üldise töö suhtes ELi institutsioonide heakskiitu kavandamise, eelarve- ja strateegiliste dokumentide kaudu. ELi institutsioonid tegelevad ka haldusküsimustega. Selle tulemusena ei tehta ettepanekut muuta olemasoleva reguleerivate asutuste nõukogu ülesehitust ja tegevust.

Samamoodi ei tehta ettepanekut kohandada haldusnõukogu mõistet kooskõlas ühise lähenemisviisi juhatuse mudeliga. Ameti haldusnõukogu oma praeguses koosseisus on osutunud eriti mõjusaks ja tõhusaks viimastel aastatel. Selle toimimise tagavad Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni esindajad.

Kuigi sel etapil ei pea komisjon asjakohaseks kohandada ameti juhtimisstruktuuri täielikult ühise lähenemisviisiga, jälgib ta jätkuvalt, kas kirjeldatud kõrvalekalded ühisest lähenemisviisist on endiselt õigustatud, ning järgmine hindamine on kavandatud 2021.

aastaks, mis keskendub lisaks ameti eesmärkide, volituse ja ülesannete hindamisele eelkõige ameti juhtimisstruktuurile.

Määruse ettepaneku III peatükk sisaldab finantssätteid. On esitatud mitu eraldi sätet detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisiga kooskõla saavutamiseks.

Määruse ettepaneku IV peatükis ajakohastatakse mitut üksikut sätet kooskõlas ühise lähenemisviisiga ning see sisaldab suures osas muutmata sätteid töötajate ja vastutuse kohta.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

2016/0380 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

~~mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju~~ ☒ **elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta** ☒ ~~ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ~~

(uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse ~~Euroopa Ühenduse asutamislepingut~~ ☒ Euroopa Liidu toimimise lepingut ☒, eriti selle ~~artikli 47 lõiget 2 ning artikli artikleid 55 ja 95~~ ☒ 194 lõiget 2 ☒,

võttes arvesse ☒ Euroopa Komisjoni ☒ ~~komisjoni~~ ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²⁷,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²⁸,

toimides ~~asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras~~ ☒ seadusandliku tavamenetluse kohaselt ☒

ning arvestades järgmist:

↓ uus

- (1) (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2009/72/EÜ²⁹ on vaja teha palju muudatusi. Selguse huvides tuleks kõnealune direktiiv ümber sõnastada.

²⁷ ELT C 211, 19.8.2008, lk 23.

²⁸ ELT C 172, 5.7.2008, lk 55.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (OJ L 211, 14.8.2009, p. 55).

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud) põhjendus 1 ⇒ uus

- (2) Euroopa ~~Ühenduses~~ ☒ Liidus ☒ alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud elektrienergia siseturu eesmärk on ⇒ elektri piiriüleste konkurentsiturude organiseerimisega ⇐ pakkuda kõigile Euroopa Liidu tarbijatele – nii kodanikele kui ka ettevõtjatele – tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja ~~rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad, kõrgemad teenindusstandardid, konkurentsivõimelisi hindu,~~ ⇒ tõhusaid investeerimissignaale, ⇐ kõrgemaid teenindusstandardeid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.
-

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud) põhjendus 2 ⇒ uus

- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/54/EÜ ~~26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/54/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju)~~³⁰ ⇒ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/72/EÜ ⇐ on andnud sellise elektrienergia siseturu loomisse olulise panuse. ⇒ Kuid Euroopa energiasüsteemis toimub praegu väga oluline muutus. Ühine eesmärk vähendada energiasüsteemi CO₂-heidet loob uusi võimalusi ja esitab turuosalistele uusi väljakutseid. Samal ajal võimaldab tehnoloogia areng uutmoodi kaasata tarbijaid ja teha piiriülest koostööd. Liidu turu eeskirju on vaja kohandada uuele turureaalsusele ⇐.
-

↓ uus

- (4) Energialiidu raamstrateegias on esitatud nägemus energialiidust, mille keskmes on ELi elanikud, kes võtavad vastutuse energiasüsteemi ümberkujundamise eest, kelle energiaarved vähenevad tänu uutele tehnoloogilistele lahendustele, kes osalevad aktiivselt turul, ning kus kõige haavatavamad tarbijad on kaitstud.
-

↓ uus

- (5) Komisjoni 15. juuli 2015. aasta teatises „Uued võimalused energiatarbijatele“³¹ on esitatud komisjoni nägemus sellisest jaeturust, mis teenib paremini energiatarbijaid ning seda ka hulgi- ja jaeturu parema sidumise abil. Uusi ja innovaatilisi energiateenuseid pakkuvad ettevõtjad peaksid uut tehnoloogiat kasutades andma tarbijatele võimaluse täielikult osaleda energiasüsteemi ümberkujundamises, juhtida oma tarbimist nii, et hoida kokku raha ja aidata kaasa summaarse energiatarbimise vähendamisele.

³⁰ ~~ELTL 176, 15.7.2003, lk 37–56.~~

³¹ COM(2015) 339 (final), 15.7.2015.

↓ uus

- (6) Komisjoni 15. juuli 2015. aasta teatises „Avaliku konsultatsiooni algatamise kohta energiaturu uue korralduse üle“³² rõhutati, et üleminek energia tootmises suurtelt kesketelt elektrijaamadelt detsentraliseeritud energiatootmisele taastuvatest energiaallikatest ja vähese CO₂-heitega turgudele nõuab praeguste elektrikaubanduse eeskirjade kohandamist ja seniste tururollide muutmist. Selles rõhutati vajadust organiseerida elektriturgu paindlikumalt ja lõimida täielikult kõik turuosalised, sealhulgas taastuvenergia tootjad, uute energiateenuste pakkujad, energia salvestamine ja paindlik nõudlus.

↓ uus

- (7) Lisaks uutele probleemidele on direktiivi eesmärk käsitleda ka elektrienergia siseturu väljakujundamisel ikka veel püsivaid takistusi. Täpsustatud regulatiivne raamistik peab aitama kaasa killustatud riiklike turgude praeguste probleemide kõrvaldamisele, mida sageli põhjustab liigne regulatiivne sekkumine. Sellised sekkumised on tekitanud takistusi elektrienergia müümisele ühtsetel tingimustel, samuti on see suurendanud kulusid, võrreldes piiriülesele koostööle ja turupõhimõtetele toetuvate lahendustega.

↓ uus

- (8) Tarbijatel on ülisuur tähtsus sellise paindlikkuse saavutamisel, mis on vajalik elektrisüsteemi kohandamiseks taastuvenergia pidevalt muutuvale hajatootmisele. Võrgu haldamise ja taastuvenergia tootmise tehnoloogiline areng on avanud tarbijate jaoks palju uusi võimalusi ning terve konkurents jaemüügiturgudel on ülioluline selleks, et tagada uute energiateenuste turufaktoritest tingitud kasutuselevõtt; nende teenustega rahuldatakse tarbijate muutuvaid vajadusi ja arvestatakse nende erinevaid suutlikkusi ning suurendatakse süsteemi paindlikkust. Kui tarbijatel võimaldatakse rohkem osaleda energiaturul, ja osaleda uut moodi, siis peaksid nad saama rohkem kasu elektrienergia siseturust ja peaks olema ka võimalik saavutada liidu taastuvenergia alaseid eesmärke.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 3

- (9) Liidu kodanikele asutamislepinguga tagatud vabadused – muu hulgas kaupade vaba liikumine, asutamisvabadus ja teenuste osutamise vabadus – on saavutatavad üksnes täiesti avatud turul, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.

³² COM(2015) 340 (final), 15.7.2015.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 57

- (10) Õiglase konkurentsi ja eri tarnijatele hõlpsa turulepääsu edendamine ning ~~uude elektritootmiseks võimsuse arendamine~~ peaks olema liikmesriikidele ülimalt tähtis, et võimaldada tarbijatel kõiki liberaliseeritud elektrienergia siseturu võimalusi täielikult ära kasutada.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 8
⇒ uus

- (11) Selleks et tagada konkurents ja elektriga varustatus kõige konkurentsivõimelisema hinnaga, peaksid liikmesriigid ja riiklikud reguleerivad asutused edendama piiriülest juurdepääsu eri energiaallikatest toodetud elektri uutele tarnijatele ning uutele elektritootjatele ⇒ , energia salvestamist ja tarbimiskaja ⇐
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 60

- (12) Käesoleva direktiivi üks põhieesmärk peaks olema ka tõeliselt üleeuroopalise siseturu ühise korra tagamine ja kõigile kättesaadav laialdane elektrienergiavarustus. Selleks annavad moonutamata turuhinnad stiimuli piiriüleseks võrkude vastastikuseks ühendamiseks ja uude elektritootmisse investeerimiseks, viies samas pikas perspektiivis hindade lähenemiseni.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 56

- (13) Turuhinnad peaksid andma õiged stiimulid võrgu arendamiseks ja uude elektritootmisse investeerimiseks.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 22
(kohandatud)

- (14) ~~Käesoleva direktiivi alusel tekitavad~~ Energia siseturul eksisteerivad ~~siseturule tekitavad~~ erinevad turukorralduse liigid. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võrdsete võimaluste tagamiseks võtta, peaksid põhinema üldistest huvidest tulenevatel esmatähtsatel nõuetel. Komisjoniga tuleks konsulteerida seoses meetmete kooskõla tagamisega asutamislepingu ja ühenduse ☒ liidu ☒ õigusaktidega.
-

↓ uus

- (15) Liikmesriikidele tuleks alles jätta laialdane kaalutlemisõigus elektriettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustuse määramisel, lähtudes üldistest majandushuvidest. Liikmesriigid peaksid tagama, et kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikeettevõtjatele oleks tagatud kindlaksmääratud kvaliteediga ja selgelt võrreldava, läbipaistva ning mõistliku

hinnaga elektri tarnimine. Sellele vaatamata tähendab avaliku teenuse osutamise kohustus tarnehindade reguleerimise vormis turgu põhimõtteliselt moonutavat meetet, mis toob sageli kaasa tasupuudujääkide kuhjumise, tarbijate valikuvõimaluste piiramise, nõrgemad stiimulid energia säästmiseks ja energiatõhususe suurendamiseks, madalama teenuste kvaliteedi, tarbijate vähesema kaasamise ja rahulolu, konkurentsi piiramise ning innovatiivsete toodete ja teenuste osakaalu vähenemise turul. Järelikult peaksid liikmesriigid rakendama muid poliitikavahendeid, eelkõige suunatud sotsiaalpoliitika meetmeid, et tagada elektritarnete taskukohasus oma kodanike jaoks. Riigi sekkumist hinna määramisse tuleks kasutada üksnes erandlike asjaolude korral. Täielikult liberaliseeritud elektri jaemüügiturg stimuleerib hinnapõhist ja muud konkurentsi olemasolevate tarnijate vahel ning uusi tarnijaid; see parandab tarbijate ees olevaid valikuid ja suurendab tarbijate rahulolu.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 45
(kohandatud)

- (16) ~~Liikmesriigid peaksid tagama, et kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikeettevõtjatele oleks tagatud kindlaksmääratud kvaliteediga ja selgelt võrreldavate, läbipaistvate ning mõistlike hindadega elektri tarnimine. ☒ Liidus ☒ Ühenduses~~ kõrgete avalike teenuste standardite säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenustega seotud eesmärkide saavutamiseks riiklikul tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tõhusust, et anda soovitusi meetmete osas, mida riiklikul tasandil tuleks võtta avalike teenuste kõrge taseme saavutamiseks. ~~Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, et kaitsta elektrienergia siseturul kaitsetumaid tarbijaid. Kõnealused meetmed võivad varieeruda olenevalt liikmesriikides valitsevast konkreetsest olukorrast ning hõlmata elektriarvete tasumisega seotud konkreetseid meetmeid või sotsiaalkindlustussüsteemi piires võetavaid üldisemaid meetmeid. Väikestele ettevõtetele universaalteenuse pakkumise puhul võivad universaalteenuse pakkumist tagavad meetmed erineda vastavalt sellele, kas need on mõeldud kodutarbijatele või väikestele ettevõtjatele.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 47

- (17) Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata viimasena vastutav tarnija. Kõnealuseks tarnijaks võib olla vertikaalselt integreeritud ettevõtja müügiiosakond, mis täidab ka jaotusülesandeid, tingimusel et see vastab käesoleva direktiivi eraldatusnõuetele.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 48
(kohandatud)

- (18) Liikmesriikide sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse saavutamiseks võetavatesse meetmetesse peaks olema võimalik hõlmata piisavate majanduslike stiimulite tagamine, mille puhul vajaduse korral kasutatakse kõiki olemasolevaid riiklikke ja

ühenduse ☒ liidu ☒ vahendeid. Need vahendid võivad hõlmata vastutusmehhanisme, mis tagavad vajaliku investeeringu.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 49
(kohandatud)

- (19) Kui liikmesriikide võetavad meetmed avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks on asutamislepingu artikli ~~87 lõike 1~~ ☒ 107 lõike 1 ☒ kohaselt tõlgendatavad riigiabina, siis tuleb vastavalt asutamislepingu artikli ~~88 lõikele~~ ☒ 108 lõikele 3 ☒ teavitada neist komisjoni.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 52
(kohandatud)
⇒ uus

- (20) Tarbijad peaksid saama selget ja arusaadavat teavet oma õiguste kohta energiasektoris. Komisjon ~~peaks pärast asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikidega, riiklike reguleerivate asutustega, tarbijaorganisatsioonidega ja elektriettevõtjatega konsulteerimist koostama~~ ☒ on pärast asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikidega, riiklike reguleerivate asutustega, tarbijaorganisatsioonidega ja elektriettevõtjatega konsulteerimist koostanud ☒ ~~juurdepääsetava ja kasutajasõbraliku~~ energiatarbija kontrollnimekirja, milles antakse tarbijatele praktilist teavet nende õiguste kohta. Kõnealune kontrollnimekiri tuleks ⇒ hoida ajakohastatuna, see ⇐ tuleks edastada kõigile tarbijatele ja teha avalikult kättesaadavaks.
-

⇓ uus

- (21) Praegusel ajal takistab mitu tegurit tarbijatel nende jaoks eri allikatest kättesaadavale teabele juurdepääsemist, selle mõistmist ja selle kohaselt tegutsemist. Sellepärast on vaja muuta paremaks pakkumiste võrreldavust ja viia miinimumini, kuivõrd see on praktiliselt võimalik, takistused teenusepakkuja vahetamisele, piiramata seejuures tarbetult tarbija valikuid.
-

⇓ uus

- (22) Tarbijatelt nõutakse ikka veel kaudselt või otse sisse mitmesuguseid tasusid energiatarnija vahetamise eest. Sellised tasud muudavad parima toote või teenuse leidmiseks vajalikke arvutusi keerulisemaks ja vähendavad teenusepakkuja vahetamisest saadavat otsest rahalist kasu. Kuigi selliste tasude kõrvaldamine võib piirata tarbija valikuid, kuna jäetakse välja tarbija lojaalsust premeerivad teenused, peaks nende kasutamise edasine piiramine parandama tarbijate heaolu, kaasamist ja konkurentsi turul.

↓ uus

- (23) Sõltumatud võrdlemisvahendid, sealhulgas veebisaidid, on tarbijate jaoks tõhus vahend turul tehtavate energiapakkumiste eeliste hindamiseks. Teabe otsimise kulud on madalamad, kuna tarbijad ei pea enam koguma teavet üksikutelt tarnijatelt ja teenuseosutajatelt. Sellised vahendid suudavad tagada õige tasakaalu teabe puhul vajaliku selguse ja konkreetsuse ning täielikkuse ja põhjalikkuse vahel. Selliste vahendite puhul tuleks eesmärgiks seada olemasolevate pakkumiste võimalikult laia spektri hõlmamine ja turu võimalikult täielik katmine, et anda tarbijale esindav ülevaade. On väga tähtis, et selliste vahenditega antav teave oleks usaldusväärne, erapooletu ja läbipaistev.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 54

- (24) Parem tarbijakaitse tagatakse seeläbi, et kõikidele tarbijatele on kättesaadavad tõhusad vaidluste lahendamise võimalused. Liikmesriigid peaksid kehtestama kaebuste käsitlemise kiire ja tõhusa korra.

↓ uus

- (25) Kõik tarbijad peaksid saama kasu turul otsesest osalemisest, eelkõige sellest, et nad muudavad oma tarbimist vastavalt turusignaalidele ja saavad kasu madalamatest elektrihindadest ja muudest rahalistest stiimulitest. Sellise aktiivse osalemise eelised peaksid aja jooksul suurenema, kui elektrisõidukid, soojuspumbad ja muud paindlikud koormused muutuvad konkurentsivõimelisemaks. Tarbijatel peaks olema võimalik osaleda tarbimiskaja kõikides vormides ja sellepärast peaks neil olema võimalik valida endale tark mõõtmissüsteem ja sõlmida elektrienergia dünaamilise hinnaga leping. See peaks võimaldama neil kohandada oma tarbimist vastavalt reaaltajalistele hinnasignaalidele, mis kajastavad elektri või ülekandmise väärtust ja kulusid eri aegadel, samas kui liikmesriigid peaksid tagama, et tarbijad puutuksid mõistlikus ulatuses kokku hulgimüügituru hinnariskidega. Liikmesriigid peaksid samuti tagama, et tarbijaid, kes eelistavad turul mitte aktiivselt osaleda, ei karistataks, vaid et nende jaoks muudetakse kergemaks teadlike otsuste tegemine olemasolevate valikute kohta viisil, mis on siseriiklikes turutingimustes kõige sobivam.
- (26) Kõigil tarbijarühmadel (tööstustarbijad, kaubanduslikud ja kodutarbijad) peaks olema juurdepääs energiaturgudele, kus nad saaksid kaubelda oma paindlikkusega ja omatoodetud energiaga. Tarbijatel peaks olema võimalik täiel määral kasutada suurtes piirkondades tootmise ja tarnimise agregeerimise eeliseid ja saada kasu piiriülesest konkurentsist. Agregaatorid mängivad tõenäoliselt olulist osa vahendajatena tarbijarühmade ja turu vahel. Tuleks kehtestada läbipaistvad ja õiglased eeskirjad, mis lubaksid ka sõltumatutel agregaatoritel täita oma ülesandeid. Kõikidel organiseeritud energiaturgudel, kaasa arvatud tugiteenuste ja võimsusega kauplemise turud, tuleks tooted määratleda nii, et soodustada tarbimiskajas osalemist.

- (27) Euroopa vähese heitega liikuvuse strateegias³³ on rõhutatud vajadust vähendada transpordisektori CO₂-heidet ning vähendada transpordisektori heiteid eriti linnapiirkondades ja tõstetud esile olulist osa, mida elektritransport saab mängida nende eesmärkide saavutamises. Peale selle moodustab elektritransport olulise osa energiasüsteemi ümberkujundamisest. Käesolevas direktiivis sätestatud turueeskirjad peaksid seepärast aitama kaasa soodsate tingimuste loomisele iga liiki elektrisõidukite jaoks. Eelkõige peaksid need tagama elektrisõidukite jaoks avalike ja erasektori laadimispunktide tõhusa kasutuselevõtu ning sõidukite laadimise tõhusa lõimimise süsteemi käitamisse.
- (28) Tarbimiskaja on pöördelise tähtsusega elektrisõidukite targa laadimise võimaldamisel ja sellega elektrisõidukite tõhusal lõimimisel elektrivõrku, mis on ülioluline üleminekul vähese CO₂-heitega transpordile.
- (29) Tarbijad peaksid saama tarbida, salvestada ja/või müüa omatoodetud elektrit turule. Uue tehnoloogia areng aitab sellele tulevikus kaasa. Paraku on olemas juriidilisi ja kaubanduslikke tõkkeid, näiteks ebanormaalselt suured tasud omatarbitud elektri eest, kohustus tarnida omatoodetud elekter energiasüsteemi, ning halduskoormuse tekitamist, näiteks ise elektrit tootvatele tarbijatele pandud kohustus järgida elektri süsteemi müümisel tarnijate jaoks kehtestatud eeskirju. Kõik sellised takistused, mis ei lase tarbijatel ise elektrit toota ja tarbida, salvestada või müüa turul omatoodetud elektrit, tuleks kõrvaldada; samas tuleks tagada, et ise elektrit tootvad tarbijad aitaksid katta kohase osa süsteemi kuludest.
- (30) Hajaenergeetika tehnilised lahendused ja tarbijatele võimaluste andmine on muutnud kogukonnas toodetud energia ja energiakooperatiivid tõhusaks ja kulutõhusaks viisiks inimeste selliste vajaduste ja ootuste rahuldamisel, mis on seotud energiaallikate, -teenuste ja kohapealse osalemisega. Kogukonnas toodetud energia pakub kõikidele tarbijatele võimalust osaleda ise tootmises, tarbimises ja energia omavahel jagamises teatavas geograafiliselt piiratud kogukondlikus võrgus, mis võib toimida isoleeritult või olla ühendatud avaliku jaotusvõrguga. Kogukondliku energeetika algatused on peamiselt suunatud teatavat liiki taskukohase energia, näiteks taastuvenergia tootmisele selle liikmete või osanike jaoks, selle asemel et seada traditsiooniliste energeetikaettevõtete eeskujul tähtsaimaks prioriteediks kasumi tootmine. Tarbijakogukonna otsese kaasamisega näitavad energeetikaalased algatused, milliseid suuri võimalusi need avavad uue tehnoloogia ja uute tarbimisviiside, sealhulgas tarkjaotusvõrkude ja tarbimiskaja ülevõtmiseks lõimitud viisil. Kogukondlik energeetika võib edendada energiatõhusust ka iga majapidamise tasandil ning aidata kaasa võitlusele kütteostuvõimetusele energiatarbimise vähendamise ja tarnetasude langetamise kaudu. Kogukondlik energeetika võimaldab energiaturul osaleda ka sellistel kodutarbijate rühmadel, kes muidu seda teha ei suudaks. Sellised algatused on eduka juhtimise korral toonud ühiskonnale majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnakasut, mis ulatub kaugemale lihtsast energiateenuste osutamise kasust. Kohalikel energiakogukondadel tuleb lubada turul tegutseda õiglastel tingimustel, kuid ilma turumoonutusi tekitamata. Kodutarbijal tuleb lubada vabatahtlikult osaleda ühenduse energiaalgatuses ja ka sellest lahkuda, ilma et ta seejuures kaotaks juurdepääsu kogukondliku energeetikaalgatuse käitatavale võrgule või oma tarbijaõigusi. Juurdepääs kogukondliku energeetikaalgatuse käitatavale võrgule tuleb anda õiglastel ja kulupõhistel tingimustel.

³³

Komisjoni talituste töödokument SWD(2016) 244 (final).

- (31) Energiaarved ja iga-aastased aruanded on oluline tarbijate teavitamise vahend. Lisaks kasutatud kogust ja kulusid käsitlevatele andmetele võib nendega edastada ka muud teavet, mis aitab tarbijatel võrrelda oma kehtivat lepingut muude pakkumistega. Võttes aga arvesse, et arve üle tekkivad vaidlused on üks tavalisi tarbijate kaebuste allikaid ja sellega üks tegureid, mis aitab kaasa tarbijate rahuolu püsimisele madalal tasemel ja peletab neid eemale energeetikasektoris osalemisest, on vaja muuta arveid selgemaks ja kergemini mõistetavaks, samuti tagada, et arves on esitatud kogu teave, mis on tarbijale vajalik tema energiatarbimise reguleerimiseks, pakkumiste võrdlemiseks ja tarnija vahetamiseks.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 27

- (32) Liikmesriigid peaksid ergutama jaotusvõrkude ajakohastamist, näiteks minnes üle ~~arukatele võrkudele~~ tarkvõrkudele, mis tuleks ehitada nii, et see soodustaks detsentraliseeritud tootmist ja energiatõhusust.

↓ uus

- (33) Tarbijate kaasamiseks on vaja sobivaid stiimuleid ja tehnoloogiat, nagu neid pakub nutiarvesti kasutamine. Nutiarvestisüsteem annab tarbijale võimalusi, kuna see lubab tal saada täpset ja reaajalähedast tagasisidet oma energiatarbimise kohta või -tootmise kohta, mis võimaldab tal neid paremini juhtida, osaleda tarbimiskaja programmides ja muudes teenustes ning vähendab tema elektriarvet. Tark mõõtmine võimaldab ka jaotusvõrguettevõtjal saada paremat ülevaadet oma võrgust ja seega vähendada oma võrgu käitamise ja hooldamise kulusid ning suunata need säästud edasi jaotustasudesse, mida lõpuks peavad maksma tarbijad.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 55

⇒ uus

- (34) ⇒ Kui jõutakse nutiarvestite kasutuselevõtu otsustamiseni riigi tasandil ⇔, peaks olema võimalik teha otsus ⇔ selle ⇔ ~~nutiarvestite juurutamise~~ kohta majandusliku hinnangu põhjal. Kui sellisest hinnangust nähtub, et kõnealuste arvestite sisseviimine on majanduslikult mõistlik ja kulutõhus ainult nendele tarbijatele, kes tarbivad teatava hulga elektrit, siis peaks liikmesriikidel seda ~~arukate~~ nutiarvestisüsteemide juurutamisel olema võimalik arvesse võtta.

↓ uus

- (35) Liikmesriik, kes süstemaatiliselt ei juuruta nutiarvesteid, peaks tarbijatel võimaldama saada kasu elektrienergia nutiarvesti ülesseadmisest, kui tarbija seda soovib, tagama talle õiglased ja mõistlikud tingimused ja kogu asjakohase teabe. Kui tarbijal ei ole nutiarvestit, peaks tal olema õigus saada arvesti, mis vastab miinimumtingimustele, mis on vajalikud selleks, et anda tarbijale käesolevas direktiivis kirjeldatud teavet sisaldavaid arveid.

- (36) Selleks et aidata kaasa tarbijate aktiivsele osalemisele elektrienergiaturul, peaksid liikmesriikide territooriumil kasutatavad nutiarvestisüsteemid olema koostalitlusvõimelised; need ei tohiks olla takistuseks tarnija vahetamisel, peaksid olema varustatud asjakohaste funktsioonidega, mis võimaldavad tarbijal saada reaalajalähedast juurdepääsu oma elektritarbimise andmetele, moduleerida oma tarbimist ja, niivõrd kui tugitaristu seda lubab, pakkuda oma paindlikkust võrgule ja energiateenuseid pakkuvatele ettevõtjatele, saada selle eest kompensatsiooni ja jõuda säästmiseni elektriarvete kaudu.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 50
(kohandatud)
⇒ uus

- (37) ~~Avaliku teenusega seotud nõudeid, sealhulgas universaalteenusega seotud nõudeid ja neist tulenevaid ühiseid miinimumstandardeid on vaja veelgi tugevdada, et tagada kõikidele tarbijatele, eelkõige kaitsetumatele tarbijatele võimalus konkurentsist ja õiglastest hindadest kasu saada. Avaliku teenuse nõuded tuleks määratleda riigi tasandil, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi; liikmesriigid peaksid siiski austama ühenduse õigust. Liidu kodanikud ja, juhul kui liikmesriigid seda kohaseks peavad, väikeettevõtjad peaksid saama kasu avaliku teenuse kohustusest, eelkõige seoses varustuskindluse ja mõistlike hindadega. Tarbijate varustamise üheks võtmeteguriks on juurdepääs objektiivsetele ja läbipaistvatele tarbimisandmetele. Seetõttu peaks tarbijatel olema juurdepääs oma tarbimisandmetele, nendega seotud hindadele ja teenuste maksumusele, et nad saaksid kutsuda konkurente nende andmete alusel pakkumisi tegema. Tarbijatel peaks olema ka õigus saada nõuetekohast teavet oma energiatarbimise kohta. ⇒ Ettemaksed ei peaks nende kasutajaid panema ebasoodsasse olukorda ⇐ Ettemaksetes peaks peegelduma elektri tõenäoline tarbimine ning erinevad maksesüsteemid ei tohiks olla diskrimineerivad. Piisava sagedusega tarbijatele esitatavad andmed energiakulude kohta motiveerivad energiat kokku hoidma, kuna need annavad tarbijatele vahetut tagasisidet energiatõhususse tehtud investeeringute ja käitumismuudatuste mõju kohta. Sellega seoses aitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiivi 2006/32/EÜ (mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid),²⁴ ☒ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL³⁵ ☒ täielik rakendamine tarbijate energiakulusid vähendada.~~

↓ uus

- (38) Pärast tarkade mõõtmissüsteemide kasutuselevõttu on liikmesriikides praeguseks juba välja töötatud või arendatakse erinevaid andmehalduse mudeleid. Sõltumatult andmehalduse mudelist on oluline, et liikmesriigid kehtestaksid läbipaistvad eeskirjad, mille järgi andmetele oleks võimalik juurde pääseda mittediskrimineerivatel

³⁴ ~~ELTL 114, 27.4.2006, lk 64.~~

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

tingimustel, ja tagaksid kõrgeimal tasemel küberturvalisuse ja andmekaitse, samuti nende andmetega töötavate osaliste erapooletuse.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 45
(kohandatud)
⇒ uus

- (39) ~~Liikmesriigid peaksid tagama, et kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikeettevõtjatele oleks tagatud kindlaks määratud kvaliteediga ja selgelt võrreldavate, läbipaistvate ning mõistlike hindadega elektri tarnimine. Ühenduses kõrgete avalike teenuste standardite säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenustega seotud eesmärkide saavutamiseks riiklikul tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tõhusust, et anda soovitusi meetmete osas, mida riiklikul tasandil tuleks võtta avalike teenuste kõrge taseme saavutamiseks. Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, et kaitsta elektrienergia siseturul kaitsetumaid ja ⇒ kütteostuvõimetumaid ⇐ tarbijaid. Kõnealused meetmed võivad varieeruda olenevalt liikmesriikides valitsevast konkreetsest olukorrast ning hõlmata elektriarvete tasumisega seotud ⇒ sotsiaalseid või energiapoliitika meetmeid, ⇐ konkreetseid meetmeid või sotsiaalkindlustussüsteemi piires võetavaid üldisemaid meetmeid. ⇒ investeerimist eluasemega seotud energiatõhususe meetmetesse või tarbijakaitset, nagu kaitsemeetmed lahtiühendamise vastu. ⇐ Väikestele ettevõtetele Väikeettevõtjatele universaalteenuse pakkumise puhul võivad universaalteenuse pakkumist tagavad meetmed erineda vastavalt sellele, kas need on mõeldud kodu tarbijatele või väikestele ettevõtjatele.~~

⇓ uus

- (40) Energiateenustel on ülioluline osa liidu kodanike heaolu tagamisel. Vajalik kütmine, jahutamine, valgustus ja elektrienergia seadmetega töötamiseks on põhilised teenused, millega tagatakse korralik elustandard ja inimeste tervis. Lisaks võimaldab juurdepääs nendele teenustele Euroopa kodanikel tegutseda vastavalt oma võimetele ja see suurendab sotsiaalset kaasatust. Kütteostuvõimetu majapidamine ei saa neid energiateenuseid endale võimaldada, kuna tema puhul on väike sissetulek ühendatud suurte energiakuludega ja kodu madala energiatõhususega. Liikmesriigid peaksid koguma õiget teavet, et jälgida kütteostuvõimetute majapidamiste arvu. Täpsed mõõtmised peaksid aitama liikmesriikidel kindlaks teha kütteostuvõimetud majapidamised, et pakkuda nendele sihtotstarbelist toetust. Komisjon peaks aktiivselt toetama kütteostuvõimetust käsitlevate sätete rakendamist, hõlbustades heade tavade alast teabevahetust liikmesriikide vahel.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 53 (kohandatud) ⇒ uus
--

- (41) ~~Energiavaesus on ühenduses üha suurenev probleem. Sellest mõjutatud liikmesriigid~~
⇒ Kütteostuvõimetusest ⇐ mõjutatud liikmesriigid ja need liikmesriigid, kes seda veel teinud ei ole, peaksid ~~seepärast seetõttu~~ koostama ~~energiavaesusega~~ ⇒ selle probleemiga ⇐ võitlemiseks riikliku tegevuskava või muud sobivad raamistikud, mille eesmärk on vähendada sellise olukorra all kannatavate inimeste arvu. ⇒ Väike sissetulek, suured energiakulud ja kodu madal energiatõhusus on asjakohased tegurid näitajate väljatöötamisel kütteostuvõimetuse mõõtmiseks. ⇐ Igal juhul peaksid liikmesriigid tagama vajaliku energiaga varustamise kaitsetutele ⇒ ja kütteostuvõimetutele ⇐ ~~klieentidele~~ tarbijatele. Selleks võiks kasutada integreeritud lähenemisviisi, näiteks ⇒ energia- ja ⇐ sotsiaalpoliitika raames, ning meetmed võiksid hõlmata sotsiaalpoliitikat või elamute energiatõhususe parandamist. Käesolev direktiiv peaks vähemalt võimaldama siseriiklike poliitikameetmete rakendamist kaitsetumate ⇒ ja kütteostuvõimetute ⇐ tarbijate huvides.
-

↓ uus

- (42) Jaotusvõrguettevõtjad peavad kulutõhusalt oma võrkudesse lõimima uue elektritootmise tehnoloogia, eelkõige taastuvenergiaallikaid kasutavad generaatorid ja uued koormused nagu soojuspumbad ja elektrisõidukid. Selleks peavad jaotusvõrguettevõtjad saama kasutada teenuseid hajutatud energiaallikatest nagu tarbimiskaja ja energia salvestamine, et tõhusalt käitada oma võrkusid ja vältida kulukat võrkude laiendamist – ning neid tuleb stimuleerida kasutama selliseid teenuseid. Liikmesriigid peaksid kehtestama sobivad meetmed nagu riigi võrgu- ja turueeskirjad ning stimuleerima jaotusvõrguettevõtjaid oma võrgutasude kaudu, mis ei loo takistusi paindlikkusele ega võrgu energiatõhususe suurendamisele. Liikmesriigid peaksid koostama ka jaotusvõrkude arenduskavad, et toetada taastuvenergiaallikaid kasutavate generaatorite lõimimist võrku, hõlbustada energiasalvestusvahendite arendamist ja transpordisektori elektrifitseerimist, ning esitada võrkude kasutajatele vajalikku teavet võrgu kavandatavate laienduste või täiustuste kohta; praegu enamikus liikmesriikides sellist tava ei ole.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 26

- (43) Diskrimineerimiseta juurdepääs jaotusvõrgule määrab edaspidi juurdepääsu tarbijatele jaemüügi tasandil. ~~Kolmandate isikute juurdepääsu ja investeringutega seotud diskrimineerimise ulatus on aga jaotusvõrgutasandil vähemoluline kui põhivõrgutasandil, kus ülekoormusega seotud probleemide ja tootmis- või tarnehuvide mõju on enamasti suurem kui jaotusvõrgu tasandil. Veelgi enam, jaotusvõrguettevõtjate juriidilise ja funktsioonide eraldamise kohustus jõustus vastavalt direktiivile 2003/54/EÜ alates 1. juulist 2007 ning eraldamise mõjud elektrienergia siseturule vajavad veel hindamist. Seega võivad olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseskirjad viia tegeliku eraldamiseni, kui need~~

~~selgemalt määratleda, neid nõuetekohaselt rakendada ja nende üle ranget järelevalvet teostada.~~ Et luua jaemüügi tasandil võrdsed tingimused, tuleks jaotusvõrguettevõtjate tegevust jälgida, et takistada neid ära kasutamast nende vertikaalset integreeritust integratsiooni seoses nende konkurentsiseisundiga turul, eelkõige väikeste kodu- ja mittekodutarbijate suhtes.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 30

- (44) Kui suletud jaotusvõrku kasutatakse spetsiifilisi toimumisstandardeid nõudva integreeritud energiatarne optimaalse tõhususe tagamiseks või suletud jaotusvõrku säilitatakse peamiselt võrgu omaniku kasutuseks, peaks jaotusvõrguettevõtja ja võrgu kasutajate vahelise suhte erilise iseloomu tõttu olema võimalik vabastada jaotusvõrguettevõtja kohustustest, mis kujutaksid endast tarbetut halduskoormust. Tööstuslikud, äri- või ühised teenusobjektid, nagu rongijaamad, lennujaamad, haiglad, suured kämpingud koos juurdekuuluvate integreeritud rajatistega või keemiatööstusobjektid võivad oma tegevuse eripära tõttu omada suletud jaotusvõrke.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 8

- (45) Selleks et tagada konkurents ja elektriga varustatus kõige konkurentsivõimelisema hinnaga, peaksid liikmesriigid ja riiklikud reguleerivad asutused edendama piiriülest juurdepääsu eri energiaallikatest toodetud elektri uutele tarnijatele ning uutele elektritootjatele.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 9

- (46) Kui võrke tootmis- ja tarnetegevusest tegelikult ei eraldata (tegelik eraldamine), on oht, et võrke mitte üksnes ei kasutata diskrimineerival viisil, vaid vertikaalselt integreeritud äriühingutel puudub ka stiimul oma võrkudesse piisavalt investeerida.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 11

- (47) Tegeliku eraldamise tagab üksnes see, kui kaotatakse vertikaalselt integreeritud ettevõtjate motivatsioon diskrimineerida konkurente võrgule juurdepääsul ja investeerimisel. Omandisuhete eraldamine ehk võrgu omaniku määramine võrguhalduriks ning tema täielik sõltumatus tarne- ja tootmishuvidest on lihtne ja selge viis lahendada huvide konflikti ja tagada varustuskindlus. Seetõttu märkis Euroopa Parlament oma 10. juuli 2007. aasta resolutsioonis gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta,³⁶ et ülekande omandisuhete eraldamine on kõige tõhusam vahend, et edendada investeringuid taristusse infrastruktuuridesse mittediskrimineerival viisil, uute turule sisenejate õiglast juurdepääsu võrgule ning turu läbipaistvust. Omandisuhete eraldamise tingimustes peaksid liikmesriigid seoses sellega tagama, et samal isikul või samadel isikutel ei ole õigust kontrollida tootmise või tarnimisega

³⁶

ELT C 175, 10.7.2008, lk 206.

tegelevaid ettevõtjaid ning kontrollida samal ajal mõnd põhivõrguettevõtjat või ~~ülekandesüsteemi-põhivõrgu~~ või teostada selle suhtes mis tahes õigusi. ~~Ülekandesüsteemi Põhivõrgu~~ või põhivõrguettevõtja kontrollimise õigus peaks, vastupidi, välistama võimaluse kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevaid ettevõtjaid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi. Nendes piirides peaks tootmise või tarnimisega tegeleval ettevõtjal olema võimalik omada vähemusosalust ~~põhivõrguettevõtjas või ülekandesüsteemis-põhivõrguettevõtjas või põhivõrgus.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 12

- (48) Iga eraldamissüsteem peaks tõhusalt kõrvaldama mis tahes huvide konflikti tootjate, tarnijate ja põhivõrguettevõtjate vahel, et luua stiimuleid vajalikeks investeeringuteks ning tagada uutele turule sisenejatele juurdepääs läbipaistva ja tõhusa reguleerimiskorra alusel, ega tohiks luua riiklike reguleerivate asutuste jaoks liigselt koormavat reguleerimiskorda.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 14

- (49) Kuna omandisuhete eraldamine nõuab mõnel juhul ettevõtete ümberstruktureerimist, tuleks omandisuheteid eraldada otsustavatele liikmesriikidele anda asjakohaste sätete kohaldamiseks lisaega. Võttes arvesse vertikaalseid seoseid elektri- ja gaasisektori vahel, tuleks eraldamist käsitlevaid sätteid kohaldada mõlema sektori suhtes.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 15

- (50) Omandisuhete eraldamise tingimustes ei tohiks võrgu haldamise täieliku sõltumatuse tagamiseks tarne- ja tootmishuvidest ning mis tahes konfidentsiaalse teabe vahetamise vältimiseks sama isik olla ühel ajal nii põhivõrguettevõtja või ~~ülekandesüsteemi-põhivõrgu~~ kui ka mis tahes tootmis- või tarnefunktsiooni täitva ettevõtja juhatuse liige. Samal põhjusel ei tohiks sama isik nimetada ametisse põhivõrguettevõtja või ~~ülekandesüsteemi-põhivõrgu~~ juhatuste liikmeid ja kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevat ettevõtjat või teostada tema suhtes mis tahes õigusi.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 16

- (51) Tarne- ja tootmishuvidest sõltumatute ~~võrguettevõtjatesüsteemihaldurite~~ või põhivõrguettevõtjate loomine võimaldab vertikaalselt integreeritud äriühingutel säilitada võrguvarade omandi ja tagada samal ajal tegelik huvide eraldamine, tingimusel et sõltumatu ~~võrguettevõtjasüsteemihaldur~~ või sõltumatu põhivõrguettevõtja täidab kõiki võrguettevõtja ülesandeid ning kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ja ulatuslikud regulatiivsed kontrollimehhanismid.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
põhjendus 17

- (52) Seepärast tuleks juhul, kui ülekandesüsteemipõhivõrku omav ettevõtja ☒ oli ☒ ~~on~~ 3. septembri 2009. aasta seisuga vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa, anda liikmesriikidele võimalus valida, kas eraldada omandisuhted või luua tarne- ja tootmishuvidest sõltumatud võrguettevõtjadesüsteemihaldurid või põhivõrguettevõtjad.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 18

- (53) Vertikaalselt integreeritud äriühingute aktsionäride huvide täielikuks tagamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas teostada omandisuhete eraldamine otsese loovutamise teel või jagada integreeritud äriühingu aktsiad võrgu omaniku aktsiateks ja allesjääva tarne- ja tootmisettevõtja aktsiateks, tingimusel et omandisuhete eraldamisest tulenevad nõuded on täidetud.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 19

- (54) Sõltumatute võrguettevõtjadesüsteemihaldurite või sõltumatute põhivõrguettevõtjate asutamise täielik tõhusus tuleks tagada konkreetsete lisaeeskirjadega. Sõltumatut põhivõrguettevõtjat käsitlevad eeskirjad on sobiv õiguslik raamistik õiglase konkurentsi, piisavate investeeringute, uute turule sisenejate juurdepääsu ja elektriturgude ühendamiseintegreerimisega tagamiseks. Tulemuslik eraldamine sõltumatut põhivõrguettevõtjat käsitlevate normide alusel peaks põhinema kahel sambal, millest esimese alla kuuluvad organisatsioonilised meetmed ja põhivõrguettevõtjate juhtimisega seotud meetmed ning teine hõlmab investeeringute, uute tootmisvõimsuste võrku ühendamise ja piirkondliku koostöö kaudu turgude ühendamiseintegreerimisega seotud meetmeid. Muu hulgas tuleks põhivõrguettevõtja sõltumatus tagada teatavate „järelemõtlemisaegade“ kaudu, mille jooksul vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei täida ühtegi juhtimis- või muud olulist funktsiooni, mis võimaldab juurdepääsu samale teabele, millele oleks juurdepääs juhtival ametikohal. ~~Sõltumatu põhivõrguettevõtja tulemusliku eraldamise mudel on kooskõlas Euroopa Ülemkogu 8. ja 9. märtsi 2007. aasta kohtumisel sätestatud nõuetega.~~
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 21

- (55) Liikmesriigil on õigus valida omandisuhete täielik eraldamine oma territooriumil. Kui liikmesriik on seda õigust kasutanud, ei ole ettevõtjal õigust valida sõltumatu võrguettevõtjadesüsteemihalduri või sõltumatu põhivõrguettevõtja loomist. Lisaks ei tohi tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvad ettevõtjad otseselt ega kaudselt kontrollida täieliku omandisuhete eraldamise valinud liikmesriigi põhivõrguettevõtjat ega teostada tema üle mingeid õigusi.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 23

- (56) Tegelikult eraldamise käigus tuleb järgida avaliku ja erasektori vahelise mittediskrimineerimise põhimõtet. Seepärast ~~Seetõttu~~ ei tohiks samal isikul olla võimalik üksi või koos teistega kontrollida nii põhivõrguettevõtjate või ~~ülekandesüsteemide~~ ~~põhivõrkude~~ kui ka tootmise või tarnimisega tegelevate ettevõtjate organite koosseisu, hääletamist ega otsuseid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi, rikkudes eeskirju, mis käsitlevad omandisuhete eraldamist või sõltumatu võrguettevõtja ~~süsteemihalduri~~ olemasolu. Seoses omandisuhete eraldamisega peaks kahel eraldiseisval riigiasutusel olema võimalik kontrollida ühelt poolt tootmis- ja tarnetegevust ning teiselt poolt ~~ülekandetegevust~~ ~~edastustegevust~~, tingimusel et liikmesriik suudab tõendada selle nõude täitmist.
-

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
põhjendus 24

- (57) Kogu ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒ tuleks kohaldada tarne- ja tootmistegevuse täielikku tegelikku eraldamist võrguga seotud tegevusest, nii et see kehtiks nii ~~ühenduse~~ ☒ liidusiseste ☒ kui ka ~~ühenduse~~ ~~väliste~~ ☒ liiduväliste ☒ äriühingute suhtes. Selle tagamiseks, et võrguga seotud tegevus ning tootmis- ja tarnetegevused oleksid kogu ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒ üksteisest sõltumatud, tuleks anda reguleerivatele asutustele volitus keelduda eraldamiseeskirjadele mittevastavate põhivõrguettevõtjate sertifitseerimisest. Omandisuhete eraldamise eeskirjade järjekindla täitmise tagamiseks kogu ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒ peaksid reguleerivad asutused sertifitseerimisotsuste langetamisel võtma komisjoni arvamust täiel määral arvesse. Et tagada samuti ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ rahvusvaheliste kohustuste täitmine ning solidaarsus ja energiajulgeolek ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒, peaks komisjonil olema õigus anda aramus kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitava ~~ülekandesüsteemi~~ ~~põhivõrgu~~ omaniku või põhivõrguettevõtja suhtes tehtud sertifitseerimisotsuste kohta.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 31

- (58) Loaprotseduurid ei tohiks põhjustada halduskoormust, mis ei ole proportsionaalne elektritootja suuruse ja potentsiaalse mõjuga. Ebakohaselt pikad lubade väljastamise menetlused võivad olla tõkkeks uutele turule tulijatele.
-

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 34

- (59) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks elektrienergia siseturu nõuetekohaseks toimimiseks olema võimalik teha otsuseid kõikides reguleerimisküsimustes ning nad peaksid olema muudest avalikest ja erahuvidest täiesti sõltumatud. See ei takista kohtulikku läbivaatamist ega parlamentaarse järelevalve teostamist liikmesriikide riigiõiguse kohaselt. Lisaks sellele ei takista reguleeriva asutuse eelarve heakskiitmine siseriiklike seadusandjate poolt reguleeriva asutuse eelarveautonoomiat. Reguleerivale asutusele eraldatud eelarve kasutamise

sõltumatusega seotud sätteid tuleks rakendada raamistikus, mille määravad eelarvet käsitlevad siseriiklikud õigusaktid ja eeskirjad. Liikmesriigid aitavad kohase rotatsioonisüsteemiga kaasa riikliku reguleeriva asutuse sõltumatusele mis tahes poliitilistest ja majanduslikest huvidest, ent seejuures peaks liikmesriikidel olema lubatud võtta arvesse inimressursside olemasolu ja nõukogu suurust.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 36

- (60) Siseriiklikud reguleerivad asutused peaksid saama määrata ja heaks kiita tasusid või tasudetariife või tariife arvestamise aluseks olevat meetodikat kas põhi- või jaotusvõrguettevõtja(te) edastusvõrguhalduri(te) või jaotusvõrguhalduri(te) ettepaneku alusel, või nende ettevõtjate haldurite ja võrgu kasutajate kooskõlastatud ettepaneku alusel. Nimetatud ülesannete täitmisel peaksid riiklikud reguleerivad asutused tagama, et ülekande-edastus- ja jaotustasudetariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kulupõhised, ning võtma arvesse hajatootmise jaotatud tootmise ning nõudluse juhtimise abil säästetud pikaajalisi võrgu piirkulusid vähendatavaid võrgukulusid.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 37
(kohandatud)
→₁ 2009/72/EÜ põhjendus 38

- (61) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks olema õigus teha elektriettevõtjate suhtes siduvaid otsuseid ning määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi elektriettevõtjatele, kes oma kohustusi ei täida, või taotleda pädevalt kohtult nimetatud ettevõtjatele selliste karistuste määramist. →₁ ☒ Selleks ☒ ~~Lisaks~~ peaksid reguleerivatel asutustel olema volitused nõuda elektriettevõtjalt vajalikku teavet, teostada asjakohaseid ja piisavaid uurimisi ning lahendada vaidlusi. ← Samuti peaks energeetikasektori reguleerivatele asutustele konkurentsieeskirjade kohaldamisest olenemata andma õiguse teha otsuseid asjakohaste meetmete kohta, millega elektrienergia siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajaliku tõhusa konkurentsi edendamise kaudu tagatakse kasu klientidele tarbijatele. ~~Üks võimalik meede, millega edendada tõhusat konkurentsi ja tagada turu nõuetekohane toimimine, on virtuaalsete elektrijaamade loomine (elektrituru vabastamisprogramm, mille raames elektrit tootev ettevõtja on kohustatud huvitatud tarnijale teatud aja jooksul kas müüma või tegema kättesaadavaks kindla elektrienergia hulga või võimaldama juurdepääsu osale oma tootmisvõimsusest). Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti andma volitused aidata tagada avaliku ja universaalteenuse kõrge tase vastavalt turu avamisele, et kaitsta kaitsetumate tarbijaid ja saavutada tarbijakaitsemeetmete täielik tõhusus. Need sätted ei tohiks piirata komisjoni õigusi konkurentsieeskirjade kohaldamisel, sealhulgas ühenduse mõõtmega ühinemiste läbivaatamisel, ega siseturgu käsitlevate eeskirjade kohaldamisel, nagu näiteks kapitali vaba liikumine. Sõltumatu asutus, kellele riikliku reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osapool võib otsuse edasi kaevata, võiks olla kohus või muu kohtuliku läbivaatamise volitustega asutus.~~

- (62) ~~Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks olema õigus teha elektriettevõtjate suhtes siduvaid otsuseid ning määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi elektriettevõtjatele, kes oma kohustusi ei täida, või taotleda pädevalt kohtult nimetatud ettevõtjatele selliste karistuste määramist. Samuti peaks energeetikasektori reguleerivatele asutustele konkurentsieeskirjade kohaldamisest olenemata andma õiguse teha otsuseid asjakohaste meetmete kohta, millega elektrienergia siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajaliku tõhusa konkurentsi edendamise kaudu tagatakse kasu klientidele. Üks võimalik meede, millega edendada tõhusat konkurentsi ja tagada turu nõuetekohane toimimine, on virtuaalsete elektrijaamade loomine (elektrituru vabastamisprogramm, mille raames elektrit tootev ettevõtja on kohustatud huvitatud tarnijale teatud aja jooksul kas müüma või tegema kättesaadavaks kindla elektrienergia hulga või võimaldama juurdepääsu osale oma tootmisvõimsusest). Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti andma volitused aidata tagada avaliku ja universaalteenuse kõrge tase vastavalt turu avamisele, et kaitsta kaitsetumaid tarbijaid ja saavutada tarbijakaitsemeetmete täielik tõhusus. Need sätted ei tohiks piirata komisjoni õigusi konkurentsieeskirjade kohaldamisel, sealhulgas ühenduse ☒ liidu ☒ mõõtmega ühinemiste läbivaatamisel, ega siseturгу käsitlevate eeskirjade kohaldamisel, nagu näiteks kapitali vaba liikumine. Sõltumatu asutus, kellele riikliku reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osapool võib otsuse edasi kaevata, võiks olla kohus või muu kohtuliku läbivaatamise volitustega asutus.~~

- (63) [Vastavalt teatistes COM(2016) 861/2 esitatud ettepanekule ümber sõnastatud määruse (EÜ) nr 714/2009]~~Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 714/2009 (võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriülese elektrikaubanduses)~~⁽⁴⁰⁾ alusel võib komisjon vastu võtta suuniseid ⇒ või võrgueeskirju ⇐ vajaliku ühtlustamistaseme saavutamiseks. Sellised suunised ⇒ või võrgueeskirjad ⇐, mis on siduvad rakendusmeetmed, kujutavad endast ka käesoleva direktiivi teatavate sätete puhul kasulikku vahendit, kuna neid saab vajaduse korral kiiresti kohandada.

- (64) Liikmesriigid ja energiaühenduse lepinguosalisel peaksid tegema tihedat koostööd kõikides küsimustes, mis on seotud ühendatud elektrikauplemisspiirkonna väljaarendamisega ja ei tohiks võtta meetmeid, mis seavad ohtu elektriturgude edasise ühendamise või liikmesriikide ja lepinguosaliste varustuskindluse.
- (65) Käesolevat direktiivi tuleb lugeda koos [vastavalt teatistes COM(2016) 861/2 esitatud ettepanekule ümber sõnastatud määrusega (EÜ) nr 714/2009], milles on esitatud elektrituru uue korralduse peamised põhimõtted, mille kohaselt hüvitatakse paremini paindlikkust, nähakse ette asjakohased hinnasignaalid ja tagatakse ühendatud lühiajaturgude toimimise arendamine. [Vastavalt teatistes COM(2016) 861/2 esitatud

ettepanekule ümber sõnastatud määruses (EÜ) nr 714/2009] on esitatud ka uued eeskirjad paljudes valdkondades, sealhulgas võimsusmehhanismide ja põhivõrguettevõtjate vahelise koostöö kohta.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 62
(kohandatud)

- (66) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt hästitoimiva elektrienergiaturu loomist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seepärast ~~seetõttu~~ on seda parem saavutada ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ tasandil, võib ~~ühendus~~ ☒ liit ☒ võtta meetmeid kooskõlas ☒ Euroopa Liidu toimimise ~~asutamise~~ ☒ lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 68

- (67) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.

↓ uus

- (68) Käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks vajaliku minimaalse ühtlustamistaseme saavutamiseks tuleks komisjonile vastavalt asutamislepingu artiklile 290 anda volitused võtta vastu õigusakte, et kehtestada suuniseid regulatiivsete asutuste kohustuste kohta teha koostööd omavahel ja Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametiga (edaspidi „amet“) ning sätestada sellekohase menetluse üksikasjad. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö ajal läbi sellekohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et neid konsultatsioone viidaks läbi vastavalt põhimõtetele, mis on sätestatud 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes³⁷. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (69) Selleks, et tagada käesoleva direktiivi rakendamiseks ühesugused tingimused, tuleks komisjonile delegeerida rakendusvolitused, et määrata kindlaks ühtne üleeuroopaline andmevorm ning diskrimineerimisvaba ja läbipaistev kord mõõtmisele ja tarbimise kohta mõõdetud andmetele juurdepääsuks, samuti juurdepääsuks andmetele, mida tarbija vajab tarnija vahetamiseks. Kõnealuseid volitusi tuleks täita vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 182/2011³⁸.

³⁷ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli

- (70) Käesoleva direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise kohustus peaks piirduma sätetega, mille sisu on võrreldes varasema direktiiviga oluliselt muutunud. Kohustus võtta üle muutmata sätted tuleneb varasemast direktiivist.
- (71) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta³⁹ kohustuvad liikmesriigid lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide üleandmine on põhjendatud.

↓ uus

- (72) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriikide kohustusi, mis on seotud direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtaegadega, mis on esitatud IV lisas.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 67

~~Lähtuvalt direktiivi 2003/54 muudatuste kohaldamisalast on selguse ja otstarbekohasuse huvides soovitatav asjaomased sätted uuesti sõnastada, esitades nad ühtse tekstina uues direktiivis.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 5

~~Elektrivarustuse kindlus on olulise tähtsusega Euroopa ühiskonna arengu jaoks, jätkusuutliku kliimamuutuse alase poliitika elluviimiseks ning konkurentsivõime edendamiseks siseturul. Selleks tuleks rohkem arendada piiriüleseid võrkude vastastikuseid ühendamisi, et kindlustada kõikide energiaallikate tarnimine tarbijatele ja tööstusele ühenduses kõige konkurentsivõimelisema hinnaga.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 59

~~Tõelise elektri siseturu arendamine ühenduse ühendatud võrgu kaudu peaks olema käesoleva direktiivi üks peamisi eesmärgi ning seetõttu peaksid reguleerimisega seotud küsimused piiriülese võrkudevahelise ühenduse ja piirkondlike turgude kohta olema reguleerivate asutuste üks peamisi kohustusi, vajaduse korral tihedas koostöös ametiga.~~

mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

³⁹

ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 7

~~Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatistes „Euroopa energiapoliitika” rõhutati, et oluline on viia lõpule elektrienergia siseturu loomine ning kehtestada võrdsed tingimused kõikidele ühenduse elektriettevõtjatele. Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatistest pealkirjadega „Gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta” ning „Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 kohase Euroopa gaasi- ja elektrisektoreid käsitleva uurimise kohta (lõpparuanne)” ilmnes, et olemasolevad eeskirjad ja meetmed ei moodusta hästi toimiva siseturu saavutamiseks vajalikku raamistikku.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 4

~~Praegu on aga takistatud elektrienergia müük ühenduses võrdsetel tingimustel ning ilma diskrimineerimise ja ebasoodsate teguriteta. Eelkõige ei eksisteeri mittediskrimineeriv võrgule juurdepääs ja võrdselt tõhus õigusala järelvalve kõigis liikmesriikides.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 41

~~Liikmesriigid või reguleeriv asutus, kui liikmesriik on nii sätestanud, peaksid julgustama katkestatavate tarnelepingute arendamist.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 6

~~Hästi toimiv elektrienergia siseturg peaks andma tootjatele vajalikud stiimulid uutesse elektritoomisvahenditesse investeerimiseks, sealhulgas elektritootmisse taastuvatest energiaallikatest, kusjuures eralist tähelepanu tuleks pöörata kõige eraldatumatele riikidele ja piirkondadele ühenduse energiaturul. Hästi toimiv turg peaks ka andma tarbijatele asjakohased meetmed tõhusama energiakasutuse edendamiseks, mille eeltingimuseks on energiavarustuse kindlus.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 32

~~Tuleks võtta täiendavaid meetmeid, et tagada läbipaistvad ja mittediskrimineerivad võrkupääsu tariifid. Neid tariife tuleks võrdsetel alustel kohaldada kõikide kasutajate suhtes.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 20

~~Konkurentsi arendamiseks elektrienergia siseturul peab suurtel mitte-koduklientidel olema võimalik valida tarnijat ning sõlmida elektrienergiaga varustamise leping mitme tarnijaga.~~

~~Selliseid kliente tuleks kaitsta ainuõiguse klausli eest, mille mõju seisneb konkureerivate või täiendavate pakkumiste välistamises.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 51

~~Direktiivi keskmes peaksid olema tarbijate huvid ning elektriettevõtjate keskselt kohustuseks peaks olema teenuse kvaliteet. Kehtivaid tarbijaõigusi on vaja tugevdada, need õigused tuleb tagada ja nad peaksid olema läbipaistvad. Tarbijakaitse peaks tagama, et kõik tarbijad laiemas ühenduse mastaabis saavad kasu konkurentsile rajatud turust. Tarbijaõiguste tagamise peaks kindlustama liikmesriigid või reguleerivad asutused, kui liikmesriik on nii sätestanud.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 29

~~Et vältida väikeste jaotusettevõtete liigset rahalist ja halduskoormust, peaksid liikmesriigid vajalikel juhtudel suutma vabastada asjaomased ettevõtted juriidilisest eraldatusnõudest.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 28

~~Väikeste võrkude puhul võib olla vaja, et lisateenuste osutamise tagaksid väikeste võrkudega vastastikku seotud põhivõrguettevõtjad.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 10

~~Olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseskirjad, mis on sätestatud direktiivis 2003/54/EÜ, ei ole aga tegelikkuses viinud põhivõrguettevõtjate eraldamiseni. Seetõttu kutsus Euroopa Ülemkogu oma 8. ja 9. märtsi 2007. aasta kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõud, et tagada tarne ja tootmistegevuse tegelik eraldamine võrkude haldamisest.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 13

~~„Kontrolli” mõiste määratlus peaks käesoleva direktiivi tähenduses olema sama kui nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruses (EÜ) nr 139/2004 (kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus))⁴⁰.~~

⁴⁰

~~ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 43

~~Peaaegu kõik liikmesriigid on otsustanud tagada konkurentsi elektritootmises läbipaistva loaprotseduuri kaudu. Liikmesriikidele tuleks siiski tagada võimalus toetada varustuskindlust pakkumismenetluse või samaväärse menetluse abil, kui loaprotseduuri kaudu ei õnnestu piisavat elektritootmisvõimsust luua. Liikmesriikidel peaks keskkonnakaitse huvides ning algjärgus uute tehnoloogiate edendamiseks olema võimalik korraldada uute võimsuste alaseid pakkumismenetlusi eelnevalt avaldatud kriteeriumide alusel. Uuteks võimsusteks on muu hulgas elektrenergia tootmine taastuvenergia allikatest ning soojuse ja elektri koostootmine.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 33

~~Direktiiviga 2003/54/EÜ kehtestati liikmesriikidele nõue asutada eripädevusega reguleerivad asutused. Kogemus näitab aga, et sageli takistab reguleerimise tõhusust reguleerivate asutuste sõltuvus valitsusest ning ebapiisavad volitused ja otsustusõigus. Seepärast kutsus Euroopa Ülemkogu 8. ja 9. märtsi 2007. aasta kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõusid, milles sätestatakse energeetikasektori riiklike reguleerivate asutuste volituste edasine ühtlustamine ja nende sõltumatuse tugevdamine. Nimetatud riiklikel reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik hõlmata nii elektri kui ka gaasi sektorit.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 38

~~Riiklike reguleerivate asutuste volituste ühtlustamine peaks hõlmama võimet pakkuda elektriettevõtjatele stiimuleid ning määrata neile tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või taotleda kohtult selliste karistuste määramist. Lisaks peaksid reguleerivatel asutustel olema volitused nõuda elektriettevõtjalt vajalikku teavet, teostada asjakohaseid ja piisavaid uurimisi ning lahendada vaidlusi.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 61

~~Reguleerivad asutused peaksid teavitama turgu ka selleks, et komisjon saaks täita oma ülesannet jälgida ja kontrollida elektrenergia siseturгу ning selle lühikese, keskmise ja pika aja arengut, sealhulgas selliseid aspekte nagu tootmisvõimsus, eri elektritootmisallikad, edastamise ja jaotamise infrastruktuurid, teenuse kvaliteet, piiriülene kauplemine, ülekoormuse juhtimine, investeringud, hulgimüük ja tarbijahinnad, turu likviidsus ning edusammud keskkonnakaitse ja tõhususe alal. Riiklikud reguleerivad asutused peaksid teatama konkurentsiasutustele ja komisjonile nendest liikmesriikidest, kus hinnad kahjustavad konkurentsi ja turu nõuetekohast toimimist.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 42

~~Kõikidele ühenduse tööstus- ja kaubandusettevõtetele, sealhulgas väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, ning kõikidele liidu kodanikele, kes saavad majanduslikku kasu siseturust, peaks laienema ka kõrgetasemeline tarbijakaitse, eelkõige peaks õiglust, konkurentsivõimet ja kaudselt ka töökohtade loomist silmas pidades olema~~

~~kodumajapidamistele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele avalikud teenused garanteeritud, eriti varustuskindluse ja mõistlike tariifide osas. Nendel tarbijatel peaks ka olema võimalus valikule, õiglusele, esindatusele ja vaidluste lahendamise mehhanismidele.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 45

~~Liikmesriigid peaksid tagama, et kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikeettevõtjatele oleks tagatud kindlaksmääratud kvaliteediga ja selgelt võrreldavate, läbipaistvate ning mõistlike hindadega elektri tarnimine. Ühenduses kõrgete avalike teenuste standardite säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenustega seotud eesmärkide saavutamiseks riiklikul tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tõhusust, et anda soovitusi meetmete osas, mida riiklikul tasandil tuleks võtta avalike teenuste kõrge taseme saavutamiseks. Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, et kaitsta elektrienergia siseturul kaitsetumaid tarbijaid. Kõnealused meetmed võivad varieeruda olenevalt liikmesriikides valitsevast konkreetsest olukorrast ning hõlmata elektriarvete tasumisega seotud konkreetseid meetmeid või sotsiaalkindlustussüsteemi piires võetavaid üldisemaid meetmeid. Väikestele ettevõtetele universaalteenuse pakkumise puhul võivad universaalteenuse pakkumist tagavad meetmed erineda vastavalt sellele, kas need on mõeldud kodutarbijatele või väikestele ettevõtjatele.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 46

~~Käesoleva direktiivi põhinõue on arvestamine avalike teenuste osutamise nõuetega ning seetõttu on tähtis, et käesolevas direktiivis käsitletakse kõigis liikmesriikides järgitavaid ühiseid miinimumstandardeid, milles arvestatakse tarbijakaitse, varustuskindluse, keskkonnakaitse ja samaväärse konkurentsitaseme eesmarke kõigis liikmesriikides. On oluline, et avalike teenustega seotud nõudeid saaks tõlgendada riiklikul tasandil, võttes arvesse riiklikke tingimusi ja järgides ühenduse õigusakte.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 50

~~Avaliku teenusega seotud nõudeid, sealhulgas universaalteenusega seotud nõudeid ja neist tulenevaid ühiseid miinimumstandardeid on vaja veelgi tugevdada, et tagada kõikidele tarbijatele, eelkõige kaitsetumatele tarbijatele võimalus konkurentsist ja õiglastest hindadest kasu saada. Avaliku teenuse nõuded tuleks määratleda riigi tasandil, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi; liikmesriigid peaksid siiski austama ühenduse õigust. Liidu kodanikud ja, juhul kui liikmesriigid seda kohaseks peavad, väikeettevõtjad peaksid saama kasu avaliku teenuse kohustusest, eelkõige seoses varustuskindluse ja mõistlike hindadega. Tarbijate varustamise üheks võtmeteguriks on juurdepääs objektiivsetele ja läbipaistvatele tarbimisandmetele. Seetõttu peaks tarbijatel olema juurdepääs oma tarbimisandmetele, nendega seotud hindadele ja teenuste maksumusele, et nad saaksid kutsuda konkurente nende andmete alusel pakkumisi tegema. Tarbijatel peaks olema ka õigus saada nõuetekohast teavet oma energiatarbimise kohta. Ettemaksetes peaks peegelduma elektri tõenäoline tarbimine~~

~~ning erinevad maksesüsteemid ei tohiks olla diskrimineerivad. Piisava sagedusega tarbijatele esitatavad andmed energiakulude kohta motiveerivad energiat kokku hoidma, kuna need annavad tarbijatele vahetut tagasisidet energiatõhususse tehtud investeeringute ja käitumismuudatuste mõju kohta. Sellega seoses aitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiivi 2006/32/EÜ (mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid),⁴¹ täielik rakendamine tarbijate energiakulusid vähendada.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 64 ja 65

~~Käesoleva direktiivi kohaldamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiivi 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendamisevolituste kasutamise menetlused⁴².~~

~~Komisjonile tuleks eelkõige anda volitus vastu võtta vajalikud suunised, et tagada käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase. Kuna need on üldmeetmed ja nende eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda uute vähemoluliste sätetega, tuleb need vastu võtta vastavalt otsuse 1999/468/EÜ artiklis 5a sätestatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 66

~~Kooskõlas paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁴³ punktiga 34 julgustatakse liikmesriike koostama nende endi jaoks ja ühenduse huvides vastavustabeleid, kus on võimalikult suures ulatuses välja toodud vastavus käesoleva direktiivi ja ülevõtmismeetmete vahel, ning tegema need üldsusele kättesaadavaks.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 25

~~Energiavarustuskindlus on riigi julgeoleku oluline osa ning seega tihedalt seotud elektrienergia siseturu tõhusa toimimisega ja liikmesriikide eraldiseisvate elektriturude ühendamise. Elektrienergia võib ELi kodanikeni jõuda üksnes võrgu kaudu. Toimivad elektriturud ning eelkõige elektrivõrgud ning muud elektrienergiaga varustamisega seotud varad on avaliku julgeoleku, majanduse konkurentsivõime ja liidu kodanike heaolu seisukohalt võtmetähtsusega. Seetõttu tuleks kolmandatest riikidest pärit isikutel lubada omada kontrolli põhivõrgu või põhivõrguettevõtja üle üksnes siis, kui nad täidavad ühenduses kohaldatavaid tegeliku eristamise nõudeid. Ilma et see piiraks ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmist, leiab ühendus, et elektri ülekandesüsteemide sektor on ühenduse jaoks väga oluline ning seepärast on vaja täiendavaid kaitsemeetmeid seoses ühenduse energiaravustuse kindluse tagamisega, et hoida ära ohtu ühenduse avalikule korrale ja~~

⁴¹ ELT L 114, 27.4.2006, lk 64.

⁴² EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23

⁴³ ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

~~julgeolekule ühenduses ning liidu kodanike heaolule. Ühenduse energiavarustuse kindluse tagamine nõuab eelkõige võrgu haldamise sõltumatuse hindamist, ühenduse ja üksikute liikmesriikide sõltuvuse hindamist kolmandatest riikidest pärit energiatarbest ning konkreetse kolmanda riigi sise- ja väliskaubanduse ning energiaspektori investeeringute käsitlemist. Seetõttu tuleks varustuskindlust hinnata vastavalt iga konkreetse juhtumi tegelikele asjaoludele ning samuti rahvusvahelisest õigusest, eelkõige ühenduse ja asjaomase kolmanda riigiga sõlmitud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevatele õigustele ja kohustustele. Vajaduse korral julgustatakse komisjoni esitama ühenduse energiavarustuse kindlust puudutavaid soovitusi kolmandate riikidega läbirääkimiste pidamiseks asjaomaste kokkulepete üle või lisama vajalikud küsimused kõnealuste kolmandate riikidega peetavate muude läbirääkimiste päevakorda.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 35

~~Et tagada tegelik turulepääs kõikidele turul tegutsejatele, sealhulgas uutele tulijatele, on vaja mittediskrimineerivaid ja kulupõhiseid tasakaalustusmehhanisme. Niipea kui elektriturg on piisavalt likviidne, tuleks selle saavutamiseks kehtestada tasakaalustusnõuetega seoses vajalikud läbipaistvad turupõhised elektrienergia tarnimise ja ostmise mehhanismid. Kõnealuse likviidse turu puudumisel peaksid riiklikud reguleerivad asutused aktiivselt tagama, et tasakaalustavad tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kulupõhised. Samal ajal tuleks luua sobivad stiimulid, et võrku ohustamata tasakaalustada elektrienergia sisse- ja väljavoolu. Põhivõrguettevõtjad peaksid hõlbustama lõpptarbijate ja lõpptarbijate rühmade osalemist reserv- ja tasakaalustavatel turgudel.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 39 ja 40

~~Elektrienergia siseturgu iseloomustab likviidsuse ja läbipaistvuse puudulikkus, mis omakorda takistab vahendite tõhusat jaotamist, riskide hajutamist ja turule sisenemist. Tuleks suurendada konkurentsi ja parandada varustuskindlust uute elektrijaamade hõlpsama elektrivõrku integreerimise abil kõigis liikmesriikides, julgustades eelkõige uusi turule sisenejaid. Turu usaldusväärsust, likviidsust ja turul osalejate arvu on vaja suurendada ning seepärast on vaja tõhustada ka regulatiivset järelevalvet elektrienergia tarnimisega tegelevate ettevõtjate üle. Sellised nõuded ei tohiks piirata finantsturge käsitlevate kehtivate ühenduse õigusaktide kohaldamist, vaid peaksid olema nendega kooskõlas. Asjaomastel turgudel toimuvast parema ülevaate saamiseks on vajalik energeetikasektori ja finantsturgude reguleerivate asutuste koostöö.~~

~~Enne kui komisjon võtab vastu suunised, milles määratletakse täpsemalt raamatupidamisnõuded, peaksid Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 713/2009 (millega luuakse energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööamet)⁴⁴ loodud energeetikasektori reguleerivate asutuste koostööamet (edaspidi „amet“) ja komisjoni otsusega 2009/77/EÜ⁴⁵ loodud Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee tegema koostööd, et uurida kõnealuste suuniste sisu ja nõustada komisjoni selles küsimuses. Samuti peaksid amet ja Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee tegema~~

⁴⁴ ELTL 211, 14.8.2009, lk 1.

⁴⁵ ELTL 025, 29.1.2009, lk 18.

~~koostööd seoses täpsema uurimise ja nõustamisega küsimuses, kas elektrivarustuslepingute alusel ja elektrienergia tuletisinstrumentidega tehtud tehingute suhtes tuleks kohaldada kauplemiseelseid või järgseid läbipaistvusnõudeid ning missugused peaksid need nõuded kohaldamise korral olema.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 44

~~Varustuskindluse huvides tuleks jälgida eri liikmesriikide pakkumise ja nõudluse tasakaalu ning koostada selle põhjal aruanne olukorrast ühenduse tasandil, võttes arvesse piirkondade elektrivõrkude vastastikuse sidumise võimalusi. Nimetatud jälgimist tuleks korraldada piisavalt aegsasti, et oleks võimalik võtta asjakohaseid meetmeid, kui varustuskindlus on ohus. Vajaliku võrguinfrastruktuuri ehitamine ja selle hooldamine, sealhulgas võrkude vastastikuse sidumise võimaluste osas, peaks aitama tagada stabiilse elektrivarustuse. Vajaliku võrguinfrastruktuuri ehitamine ja selle hooldamine, sealhulgas võrkude vastastikuse sidumise võimaluste ja decentraliseeritud elektritootmise osas, etendab stabiilse elektrivarustuse tagamisel olulist osa.~~

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 58

~~Elektrienergia siseturu loomiseks peaksid liikmesriigid toetama oma riiklike turgude integratsiooni ning võrguettevõtjate vahelist ühenduse tasandi ja piirkondliku tasandi koostööd ning ühendama ka ühenduses veel ikka eksisteerivad elektrisaari moodustavad eraldiseisvaid süsteeme.~~

↓ 2009/72/EÜ artikkel 1
(kohandatud)
⇒ uus

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

~~REGULEERIMISE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED~~

Artikkel 1

ReguleerimiseSisu ja reguleerimisala

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektrienergia tootmise, ülekanndmiseedastamise, jaotamise⇒, salvestamise⇐ ja tarnimise ühiseeskirjad koos tarbijakaitse sätetega ~~konkurentsivõimeliste energiaturgude täiustamiseks ja integreerimiseks~~ ⇒ tõeliselt ühendatud ⇐ konkurentsivõimeliste⇒, tarbijakesksete ja paindlike ⇐ energiaturgude ~~ühenduses~~ ⊗ loomiseks liidus ⊗. ⇒ Direktiivi eesmärk on ühendatud turgude eeliste kasutamisega tagada tarbijatele taskukohased energiahinnad, tarnekindluse kõrge tase ja sujuv üleminek vähese CO₂-heitega energiasüsteemile⇐. Selles sätestatakse ⊗ Euroopa ⊗ elektrisektori korraldamise ja toimimise ⇒ peamised ⇐ eeskirjad, ⇒ eelkõige eeskirjad tarbijale volituste andmise ja tarbijate kaitse kohta, ühendatud turule ⇐ avatud juurdepääsu

~~kohtaturulepääsu, ⇨ kolmanda osalise juurdepääsu kohta ülekande- ja jaotustaristule, eraldamiseeskirjade kohta ning sõltumatute riiklike energiaregulaatorite kohta. ⇨ pakkumismenetluste kriteeriumide ja protseduuride ning lubade andmise ja võrkude haldamise eeskirjad. Direktiivis sätestatakse ka universaalseenuse osutamise kohustused ja elektritarbijate õigused ning selgitatakse konkurentsioodeid.~~

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „tarbija“ – elektrienergia hulgimüüja või lõpptarbija;

2. „hulgimüüja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes ostab elektrienergiat edasimüümiseks võrgus, ~~kuhu ta kuulub, mille piirkonnas ta on asutatud~~ või väljaspool seda;

3. „lõpptarbija“ – tarbija, kes ostab elektrienergiat oma tarbeks;

4. „kodutarbija“ – tarbija, kes ostab elektrienergiat oma majapidamises tarbimiseks, mille hulka ei kuulu kaubanduslik või kutsetegevus;

5. „mitte-kodutarbija“ – füüsiline või juriidiline isik, kes ostab elektrienergiat muuks otstarbeks kui oma majapidamises tarbimine, sealhulgas tootja, ⇨ tööstustarbija, väike ja keskmise suurusega ettevõtja, äri ⇨ ja hulgimüüja;

~~12. „vabatarbija“ – tarbija, kes saab vabalt osta elektrienergiat oma valitud tarnijalt artikli 33 tähenduses;~~

↓ uus

6. „aktiivne tarbija“ – tarbija või ühiselt toimiv tarbijate rühm, kes tarbib, salvestab või müüb elektrit, mis on toodetud tema valdustes, sealhulgas agregatori kaudu, või osaleb tarbimiskajas või energiatõhususkavades, tingimusel et selline tegevus ei kujuta endast tema peamist äri- või kutsetegevust;

7. „kohalik energiakogukond“ – ühendus, kooperatiiv, partnerlus, mittetulundusühendus või muu juriidiline isik, keda tõhusalt kontrollivad kohalikud osanikud või liikmed, üldiselt pigem väärtusele kui kasumile orienteeritud, kes osaleb energia hajatootmises ja jaotusvõrguhalduri, tarnija või agregatori ülesannete täitmises kohalikul tasandil, sealhulgas piiriülesel kohalikul tasandil;

↓ 2009/72/EÜ

~~198.~~ „tarnimine“ – elektrienergia müük, kaasa arvatud edasimüük tarbijatele;

~~329.~~ „elektrivarustusleping“ – elektrivarustust käsitlev leping, kuid mitte elektrienergia tuletisinstrument;

~~3310.~~ „elektrienergia tuletisinstrument“ – finantsinstrument, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu ~~21. aprilli 2004. aasta~~ direktiivi 2004/39/EÜ (~~finantsinstrumentide~~

~~turgude kohta~~⁴⁶ I lisa C jao punktis 5, 6 või 7, kui kõnealune instrument on seotud elektrienergiaga;

↓ uus

11. „dünaamilise elektri hinnaga leping“ – elektrienergia tarnimise leping tarnija ja lõpptarbijaga vahel, mis peegeldab hetkehinda turul, sealhulgas hinda järgmise päeva turul ajaintervalliga, mis on vähemalt võrdne turuarvelduse sagedusega;
12. „lepingu lõpetamise tasu“ – tasu või trahv, mille tarnija või agregaatore määrab tarbijale elektritarnimise või teeninduslepingust taganemise eest;
13. „tarnija vahetuse tasu“ – tasu või trahv, mille tarnija või võrguettevõtja otse või kaudselt määrab tarnija vahetamise eest, sealhulgas lepingu lõpetamise tasud;
14. „agregaatore“ – turuosaline, kes ühendab paljude tarbijate koormuse või toodetud energia müümiseks, ostmiseks või oksjonile panemiseks organiseeritud energiaturul;
15. „sõltumatu agregaatore“ – agregaatore, kes ei ole tarnija ega ühegi muu turuosalise sidusettevõtja;
16. „tarbimiskajare“ – elektrilise koormuse muutmine lõpptarbijate poolt, võrreldes nende normaalse või jooksva tarbimisega, vastuseks turusignaalidele, sealhulgas vastuseks ajas muutuvale elektri hinnale või rahalistele stiimulitele, või vastuseks lõpptarbijaga aktsepteeritud pakkumisele, kas iseseisvalt või agregaatore kaudu, müüa organiseeritud turu hinnaga tarbimise vähendamist või suurenemist, nagu on kirjeldatud komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 1348/2014⁴⁷;
17. „tavaarvesti“ – analoogarvesti või elektrooniline arvesti, mis ei suuda andmeid edastada ega vastu võtta;
18. „nutiarvestisüsteem“ – elektrooniline süsteem, mis suudab mõõta energiatarbimist ja annab rohkem teavet kui tavaarvesti ning suudab elektroonilist sidet kasutades edastada ja vastu võtta andmeid teavitamise, seire ja juhtimise jaoks;
19. „koostalitlusvõime“ – targa arvestamise kontekstis kahe või enama energia- või kommunikatsioonivõrgu, -süsteemi, -seadme, -rakenduse või -komponendi võime töötada koos, vahetada ja kasutada teavet, et täita vajalikke funktsioone;
20. „reaalajalähedane ajavahemik“ – nutiarvestussüsteemi puhul ajavahemik, tavaliselt sekundites, mis möödub andmete salvestamisest ja nende automaatselt töötlemisest kuni ülekandmiseni kas kasutamise või teavitamise jaoks;
21. „parim võimalik tehnika“ – targa mõõtmise keskkonnas andmekaitse ja -turvalisuse kontekstis kõige tõhusam ja paremini väljaarendatud etapp tegevuse ja käitamismeetodite arendamises, mis osutab selliste teatavate meetodite praktilisele sobivusele, mis on välja töötatud eraelu puutumatust, isikuandmeid ja turvalisust ohustavate riskide ärahoidmiseks või leevendamiseks ja mis põhimõtteliselt loob aluse liidu andmekaitse raamistiku järgimisele;

⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/39/EÜ (finantsinstrumentide turgude kohta) (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

⁴⁷ Komisjoni 17. detsembri 2014. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1348/2014, milles käsitletakse andmete esitamist ja millega rakendatakse energia hulgimüügituru terviklikkust ja läbipaistvust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1227/2011 artikli 8 lõikeid 2 ja 6 (ELT L 363, 18.12.2014, lk 121).

↓ 2009/72/EÜ
⇒ uus

522. „jaotamine“ – elektrienergia transport kõrgepinge-, keskpinge- ja madalpingejaotusvõrkudes, mille eesmärk on edastada see tarbijatele, kuid mitte tarnimine;

623. „jaotusvõrguettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab jaotusvõrgu kasutamise, hoolduse ja vajaduse korral vajadusel arendamise eest teatud piirkonnas, ja vajaduse korral jaotusvõrgu ühendamisesidumise eest teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia jaotamise järele;

2024. „energiatõhusus“ ~~„energiatõhusust edendav juhtimine“~~ – ⇒ tulemuste, teenuste, kaupade või energia väljundi ning sisendenergia suhe ⇒ ~~üldine või integreeritud lähenemisviis, mille eesmärk on mõjutada elektritarbimise mahtu ja ajalist jaotust, et vähendada esmast elektritarbimist ja tippkoormusi, eelistades tootmismahu suurendamiseks tehtavatele investeeringutele energiatõhusatesse meetmetesse investeerimist või muid meetmeid, nagu katkestatavad tarnelepingud, kui viimatinimetatud on kõige tõhusamaks ja majanduslikult kasulikumaks võimaluseks, pidades silmas väiksema energiatarbimise positiivset mõju keskkonnale ja asjaomaseid varustuskindluse ning jaotuskuludega seotud aspekte;~~

3025. „⇒ energia taastuvatest allikatest ⇒ ~~taastuvad energiaallikad~~ – ⇒ energia taastuvatest mittefossiilsetest allikatest ⇒ ~~taastuvad mittefossiilsed energiaallikad~~ ⇒, eelkõige ⇒ (tuuleenergia, päikseenergia ⇒ (päikse soojusenergia ja päikse fotogalvaaniline energia) ⇒, maasoojus, ⇒ ümbritseva keskkonna soojus, hüdroenergia ja tõusu-mööna energia, ookeanilainete energia ⇒, ~~lainenergia, loodeteenergia, hüdroenergia~~ ⇒ ja põletatavad taastuvenergia allikad: biokütused, biovedelikud, biogaas, tahked biokütused ja taastuvallikatest pärit põletatavad jäätmed ⇒, ~~loodeteenergia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhasti gaas ja biogaasid~~);

3126. „~~hajatootmine~~jaotatud tootmine“ – elektrijaamad, mis on ühendatud jaotusvõrku;

↓ uus

27. „laadimispunkt“ – liides, millega on võimalik laadida korraga ühte elektrisõidukit või vahetada korraga ühe elektrisõiduki aku;

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

328. „~~ülekanndmine~~edastamine“ – elektrienergia transport vastastikku ~~seotud~~ühendatud ülikõrgepinge- ja kõrgepingevõrkudes, mille eesmärk on edastada see lõpptarbijatele või jaotajatele, kuid mitte tarnimine;

429. „põhivõrguettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab ülekandevõrgu~~põhivõrgu~~ kasutamise, hoolduse ja vajaduse~~vajaduse~~ korral arendamise eest teatud piirkonnas, ja vajaduse korral ülekandevõrgu ühendamise~~põhivõrgu~~ sidumise eest teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia edastamise~~edastamise~~ ülekandmise järele;

~~1830.~~ „võrgukasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib elektrit ~~põhi-ülekande-~~ või jaotusvõrku või kellele ~~põhi-ülekande-~~ või jaotusvõrgust elektrit tarnitakse;

~~131.~~ „elektritootmine“ – elektrienergia tootmine;

~~232.~~ „tootja“ – elektrienergiat tootev füüsiline või juriidiline isik;

~~1333.~~ „võrkudevaheline ühendus“ – ⇨ ülekandeliin, mis ulatub pakkumispiirkondade või liikmesriikide piirini või ületab seda, ulatub ELi jurisdiktsiooniala piirini, asub liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel ⇨ ~~seade, mida kasutatakse elektrivõrkude ühendamiseks;~~

~~1434.~~ „ühendatud süsteem“ – mitu ~~põhi-ülekande-~~ ja jaotusvõrku, mis on omavahel ühendatud ühe või mitme võrkudevahelise ühendusega;

~~1535.~~ „otseliin“ – elektriliin, mis ühendab eraldiasetsevat tootmiskohta eraldiasetseva tarbijaga või elektriliin, mis ühendab elektritootjat ja elektrivarustustevõtjat, kes varustab otse oma valdusi, tütarettevõtteid ja ~~vaba~~ tarbijaid;

~~25. „pikaajaline planeerimine“ – investeerimisvajaduse pikaajaline planeerimine elektri tootmise, edastamise ja jaotamise valdkonnas, et rahuldada nõudlust elektri järele võrgus ja tagada terved tarbijatele;~~

~~2636.~~ „väike eraldatud võrk“ – võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 3 000 GWh ja milles vähem kui 5 % iga-aastasest tarbimisest kaetakse ühenduste kaudu teiste võrkudega;

~~27. „üliväike eraldatud võrk“ – võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 500 GWh ja millel puuduvad ühendused teiste võrkudega;~~

~~16. „majanduslik tähtsusjärjestus“ – elektrivarustuse allikate järjestus lähtuvalt majanduslikest kriteeriumidest;~~

~~1737.~~ „tugiteenus“ – teenus, mis on vajalik ~~põhi-ülekande-~~ või jaotusvõrgu käitamiseks, ⇨ sealhulgas tasakaalustamine ja sagedusega mitteseotud tugiteenused, kuid mitte ülekoormuse juhtimine ⇨;

⇩ uus

38. „sagedusega mitteseotud tugiteenus“ – teenus, mida kasutab põhi- või jaotusvõrguettevõtja püsitalitlusolekus pinge juhtimiseks, kiire reaktiivvoolusisestus, inerts ja isekäivitusvõime;

39. „piirkondlik talitluskeskus“ – piirkondlik talitluskeskus, nagu see on määratletud [vastavalt teatises COM(2016) 861/2 esitatud ettepanekule ümber sõnastatud määruse (EÜ) nr 714/2009] artiklis 32.

↓ 2009/72/EÜ

~~2040.~~ „integreeritud elektriettevõtja“ – vertikaalselt või horisontaalselt integreeritud ettevõtja;

~~2141.~~ „vertikaalselt integreeritud ettevõtja“ – elektriettevõtja või elektriettevõtjate rühm, mille üle samal isikul või samadel isikutel on otsene või kaudne kontroll, ja kus asjaomase ettevõtja või ettevõtjate rühma vähemalt üks ülesanne on elektrienergia ~~edastamine~~ ülekanndmine või jaotamine ning teine ülesanne elektrienergia tootmine või tarnimine;

~~2242. „sidusettevõtja” – sidusettevõtja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL artikli 2 punkti 12 tähenduses⁴⁸ nõukogu 13. juuni 1983. aasta seitsmenda direktiivi 83/349/EMÜ (mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g) artikli 41 tähenduses (13) ja käsitleb konsolideeritud aastaaruandeid (14), ja/või sidusettevõtjad selle selle direktiivi artikli 33 lõike 1 tähenduses, ja/või samadele aktsionäridele kuuluvad ettevõttedettevõtjad;~~

~~2343. „horisontaalselt integreeritud ettevõtja” – ettevõtja, kelle vähemalt üks ülesanne on elektrienergia tootmine, edastamineülekanndmine, jaotamine või tarnimine ja teine ülesanne on väljaspool elektrisektorit;~~

~~3444. „kontroll” – õigused, lepingud või muud vahendid, mis kas eraldi või ühiselt ning vastavaid asjaolusid või õigusnorme arvestades annavad võimaluse ettevõtjat otsustavalt mõjutada, eelkõige tulenevalt:~~

- ~~(a) omandiõigusest või õigusest osaliselt või täielikult kasutada ettevõtja vara;~~
- ~~(b) õigustest või lepingutest, mis võimaldavad otsustavalt mõjutada ettevõtja organite koosseisu, hääletamist või otsuseid;~~

~~3545. „elektriettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik, kes ei ole lõpptarbija, kuid kes täidab vähemalt üht järgmistest ülesannetest: elektrienergia tootmine, edastamineülekanndmine, jaotamine, tarnimine või ostmine, ning kes vastutab nende ülesannetega seotud kaubanduslike, tehniliste või hooldusküsimuste eest.~~

~~24. „palkamismenetlus” – menetlus, mille kaudu kavandatakse täiendavad vajadused ja asendused mahud kaetakse tarnetega uue või olemasoleva tootmisvõimsuse arvelt;~~

~~2846. „turvalisus” – elektrienergia varustuse kindlus ning tehniline töökindlus;~~

↓ uus

47. „energia salvestamine” – elektrisüsteemi tähenduses toodetud elektrikoguse kasutamise edasilükkamine, kas lõppenergia või muundatuna muuks energiakandjaks.

⁴⁸

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

II PEATÜKK

SEKTORI KORRALDUSE ÜLDEESKIRJAD

Artikkel 3

Konkurentsipõhine tarbijakeskne paindlik ja mittediskrimineeriv elektriturg

1. Liikmesriigid tagavad, et nende riigi õiguses ei takistata tarbetult piiriüleseid võimsusvooge, tarbijate osalemist, sealhulgas tarbimiskaja kaudu, investeerimist paindlikku elektritootmisse, energia salvestamist, elektritransporti või uute võrkudevaheliste ühenduste loomist ning et elektri hinnad peegeldaksid tegelikku nõudlust ja pakkumist.
2. Liikmesriigid tagavad, et elektritootjatele või elektritarnimisettevõtjatele ei tehta turule sisenemisel ega sellelt väljumisel tarbetuid takistusi.

Artikkel ~~433~~

⇒ Elektritarnija vaba valimine ⇐ ~~Turu avanemine ja vastastikus~~

- ~~1.~~ Liikmesriigid tagavad, et ~~vabatarbijad on~~ ⇒ kõik tarbijad võivalt vabalt osta elektrit oma valitud tarnijalt. ⇐
- ~~a) kuni 1. juulini 2004, vabatarbijad direktiivi 96/92/EÜ artikli 19 lõigete 1-3 tähenduses. Liikmesriigid avaldavad iga aasta 31. jaanuariks vabatarbija määratluse kriteeriumid;~~
- ~~b) alates 1. juulist 2004 kõik mitte-kodutarbijad;~~
- ~~c) alates 1. juulist 2007 kõik tarbijad.~~
- ~~2. Et vältida elektriturgude avamisel tasakaalustamatust:~~
- ~~a) ei tohi keelata elektritarnepinguid teise liikmesriigi vabatarbijaga, kui tarbija vastab mõlema asjaomase võrgu tingimustele, ning~~
- ~~b) juhul kui lõikes a kirjeldatud tehingust keeldutakse selletõttu, et tarbija vastab vaid ühe võrgu tingimustele, võib komisjon turuolukorda ja üldisi huve arvesse võttes ning tingimustele vastava tarbija asukohaliikmesriigi palvel keelduvat poolt kohustada soovitud tarnet täitma.~~

Artikkel 5 Turupõhised tarnehinnad

1. Elektritarnijad võivad vabalt määrata hinna, millega nad tarnivad elektrit tarbijatele. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada elektritarnijate vahel tõhus konkurents.
2. Liikmesriigid tagavad kütteostuvõimetute või haavatavate tarbijate kaitse sihtotstarbelisel viisil muude meetmetega kui riiklik sekkumine elektritarnete eest makstavatesse hindadesse.
3. Erandina lõigetest 1 ja 2 võivad liikmesriigid, kes kohaldavad riiklikku sekkumist kütteostuvõimetutele ja haavatavatele kodutarbijatele tarnitud elektri eest makstavatesse hindadesse [OP: please insert the date of entry into force of this Directive], jätkata sellise riikliku sekkumise kohaldamist kuni [OP: insert the date – five years from the entry into force of this Directive]. Sellise riikliku sekkumisega tuleb taotleda üldist majanduslikku kasu, see peab olema selgelt määratletud, läbipaistev, mittediskrimineeriv, kontrollitav ning tagama kõikidele liidu elektriettevõtjatele võrdse juurdepääsu tarbijatele. Kõnealused sekkumised ei tohi minna kaugemale, kui on vaja selle üldise majandusliku kasu saamiseks, mida nendega taotletakse, peavad olema ajaliselt piiratud ja nendest kasu saavate isikute suhtes proportsionaalsed.
4. Pärast [OP – insert the date – five years from the entry into force of this Directive] võivad liikmesriigid ikka veel kohaldada riiklikku sekkumist haavatavatele kodutarbijatele tarnitava elektri hinnakujundusse, kuid ainult sellisel määral, mis on rangelt hädavajalik äärmise vajaduse korral. Sellised sekkumised peavad vastama tingimustele, mis on esitatud lõikes 3.

Liikmesriigid teatavad esimese lõigu kohaselt võetud meetmest komisjonile ühe kuu jooksul pärast selle heakskiitmist ja võivad hakata seda viivitamatult kohaldama. Teatamisel tuleb lisada selgitus, miks muude meetmetega ei olnud võimalik olukorda rahuldavalt lahendada ning kuidas määrati kindlaks meetmest kasu saavad isikud ja meetme rakendamise aeg. Teadet käsitletakse lõplikuna, kui komisjon kahe kuu jooksul alates teate või mis tahes nõutud lisateabe kättesaamise päevast ei taotle täiendavat teavet.

Komisjon võib teha otsuse, milles palub riigiasutustel meetet muuta või see tagasi võtta, kahe kuu jooksul, alates täieliku teate saamisest, kui ta leiab, et esimeses lõigus esitatud nõuded ei ole täidetud. Seda otsuse tegemise aega saab pikendada komisjoni ja kõnealuse liikmesriigi nõusolekul.

Käesoleva lõike alusel kohaldatavat riiklikku sekkumist loetakse õiguspäraseks, kuni komisjon ei ole teinud otsust, milles ta palub riigiasutustel meetet muuta või see tagasi võtta.

Artikkel ~~632~~

Kolmandate isikute juurdepääs

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse kolmandate isikute ~~ülekande-põhi~~ ja jaotusvõrkudele juurdepääsu süsteemi, mis põhineb avaldatud, kõikide ~~vabatarbijate~~ suhtes kohaldatavatel ~~tasudeltariifidel~~ ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et nimetatud ~~tasudeltariifid~~ või nende arvutamise aluseks olev metoodika kiidetakse enne nende jõustumist heaks vastavalt artiklile ~~5937~~ ning et need ~~tasudeltariifid~~ ja see metoodika (kui heaks kiidetakse üksnes metoodika) avaldatakse enne nende jõustumist.
2. Põhi- või jaotusvõrguettevõtja võib keelduda juurdepääsu võimaldamast, kui tal puudub vajalik võimsus. ~~Keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada~~ ☒ Keeldumine põhjendatakse nõuetekohaselt ☒, pidades eelkõige silmas artiklit ~~29~~ ja võttes aluseks objektiivsed, tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud kriteeriumid. ⇒ Liikmesriigid või, kui liikmesriigid on niimoodi sätestanud, reguleerivad asutused ☐ ~~Reguleerivad asutused, kui liikmesriik on nii sätestanud, või liikmesriik~~ tagavad, et kõnealuseid kriteeriume kohaldatakse järjekindlalt ja et võrgukasutaja, kellele juurdepääsu andmisest on keeldutud, saab kasutada vaidluste lahendamise menetlust. Vajadusel ning juurdepääsu võimaldamisest keeldumise korral tagavad riiklikud reguleerivad asutused ühtlasi, et põhi- või jaotusvõrguettevõtja annab asjakohast teavet meetmete kohta, mida oleks vaja võrgu tugevdamiseks. ⇒ Selline teave esitatakse kõikidel juhtudel, kui ei võimaldata juurdepääsu laadimispunktile. ☐ Isikult, kes teavet nõuab, võib võtta mõistlikku tasu, mis peegeldab teabe andmise kulusid.

Artikkel ~~734~~
Otseliinid

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et:
 - (b) kõik nende territooriumil asuvad elektritootjad ja elektrivarustusettevõtjad saaksid tarnida oma ~~territooriumile rajatistele~~, tütarettevõtjatele ja ~~vabatarbijatele~~ elektrit otseliine pidi; ~~ning~~
 - (c) kõik nende territooriumil asuvad ~~vabatarbijad~~ saaksid tootjalt ja varustusettevõtjatelt tarneid vastu võtta otseliini kaudu.
2. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil otseliinide ehitamise lubade andmiseks. Need kriteeriumid peavad olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad.
3. Võimalus tarnida elektrit otseliini pidi, nagu sätestatakse ~~käesoleva artikli~~ lõikes 1, ei mõjuta võimalust osta elektrit vastavalt artiklile ~~632~~.

4. Liikmesriigid võivad ette näha, et otseliini ehitusloa andmine eeldab kas võrgule juurdepääsust keeldumist artikli 6 ~~32~~ alusel või vaidluste lahendamise menetluse algatamist vastavalt artiklile 60 ~~37~~.
5. Liikmesriigid võivad keelduda otseliini ehitamiseks luba andmast, kui luba oleks vastuolus ☒ avaliku teenuse osutamise kohustustega kooskõlas ☒ artikli 9 ~~3~~ sätetega. Sellist keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada.

Artikkel ~~87~~

Uute võimsuste arendamise loa menetlemise kord ~~protseduur~~

1. Uute elektritootmisvõimsuste ehitamiseks võtavad liikmesriigid vastu lubade väljastamise korra, mis peab olema objektiivne, läbipaistev ja mittediskrimineeriv.
2. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil elektritootmisvõimsuse ehitamise lubade andmiseks. Asjakohaste kriteeriumide määramisel kaaluvad arvestavad liikmesriigid:
 - (a) elektrisüsteemi, paigaldiste ja asjakohaste ~~raja- ja seadmete~~ seadmete ohutust ja turvalisust ~~ohutuse ja turvalisusega~~;
 - (b) tervisekaitset ja turvalisust ~~tervisekaitse ja turvalisusega~~;
 - (c) keskkonnakaitset ~~keskkonnakaitsega~~;
 - (d) maakasutust ja paigutust ~~maakasutuse ja paigutamise~~ga;
 - (e) riigimaa kasutamist ~~kasutamisega~~;
 - (f) energiatõhusust ~~energiatõhususega~~;
 - (g) primaarenergia allikate liikide ~~liigiga~~;
 - (h) taotlejaga seotud asjaolusid ~~taotleja iseloomustavate asjaoludega~~, nagu tehniline, majanduslik ja finantsvõimekus;
 - (i) artikli 9 ~~3~~ alusel vastuvõetud meetmetele vastavusega ~~vastavust~~;
 - (j) elektritootmisvõimsuse panust ~~panusega~~ ühenduse ☒ liidu ☒ üldeesmärgi toota 2020. aastaks vähemalt 20 % energiat ~~20 % energiat~~ taastuvatest energiaallikatest, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta ~~2009/28/EÜ~~ direktiivi (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta) ⁴⁹ artikli 3 lõikes 1; ning
 - (k) ~~(k)~~ elektritootmisvõimsuse panust ~~panusega~~ heitkoguste vähendamisse.
3. Liikmesriigid tagavad, et elektri väiksemahulise detsentraliseeritud või hajatootmise ~~väiksemahulise detsentraliseeritud või jaotatud elektritootmise~~ jaoks on lubade andmiseks olemas eraldi kord ~~olemas eri loaprotseduurid~~, milles võetakse arvesse tootmise piiratud mahtu ja potentsiaalset mõju.

Liikmesriigid võivad kehtestada kõnealuse lubade andmise eraldi korra ~~eri loaprotseduurid~~ kohta suunised. Riiklikud reguleerivad asutused või muud pädevad riiklikud asutused, sealhulgas planeerimisasutused, vaatavad need suunised läbi ja võivad anda soovitusi nende muutmise kohta ~~eha soovitusi~~.

⁴⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta) (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

Kui liikmesriigid on kehtestanud spetsiaalse maakasutuslubade andmise menetlused, mida kohaldatakse uutele suurtele tootmisvõimsusega seotud taristuprojektidele infrastruktuuriprojektidele, lisavad liikmesriigid vajaduse korral uute tootmisvõimsuste loomise nendesse menetlustesse ja rakendavad neid mittediskrimineerival viisil ja sobivas ajaraamistikus.

4. Lubade andmise kord Loaprotseduurid ja kriteeriumid avalikustatakse. Taotlejaid teavitatakse loa andmisest keeldumise põhjustest. Põhjused peavad olema objektiivsed, mittediskrimineerivad, kaalukad ja nõuetekohaselt põhjendatud. Taotlejale antakse edasikaebamisvõimalus.

↓ uus

Artikkel 9

Avalike teenuste osutamise kohustused

↓ 2009/72/EÜ artikli 3 lõige 1

1. Liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et elektriettevõtjad tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva elektrituru loomise nimel ning et ettevõtjaid õiguste ja kohustuste osas ei diskrimineeritaks.

↓ 2009/72/EÜ artikli 3 lõige 2
(kohandatud)
⇒ uus

2. Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit ~~86~~ ~~106~~ täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada elektrisektori ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe, taastuvate energiaallikate ja kliimakaitsega. Need kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama ~~ühenduse~~ ~~liidu~~ elektriettevõtjatele võrdse juurepääsu liikmesriikide tarbijaskonnale. ~~Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhususe, edendava nõudluse juhtimise ja keskkonnakaitse ning taastuvate energiaallikate eesmärkide täitmisega võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.~~ ⇒ Avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud tarnitava elektri hinna määramisega, peavad vastama artiklis 5 sätestatud nõuetele. ⇐

↓ 2009/72/EÜ artikli 3 lõige 6
(kohandatud)

3. ~~6~~Kui liikmesriik annab tasuks ~~lõikes 2 ja 3 sätestatud kohustuste täitmise eest~~ ☒ lõikes 2 sätestatud kohustuste või avalike teenuste osutamise eest vastavalt artiklile 27 ☒ rahalist hüvitist, muud liiki hüvitisi ja ainuõigusi, tehakse seda mittediskrimineerivalt ja läbipaistvalt.
-

↓ 2009/72/EÜ artikli 3 lõige 15

4. ~~15.~~ Käesoleva direktiivi ~~rakendamisel jõustumisel~~ teavitavad liikmesriigid komisjoni kõigist universaalteenuse ja avalike teenuste osutamise kohustuste täitmisega seoses võetud meetmetest, sealhulgas tarbija- ja keskkonnakaitse meetmetest, ning nende võimalikust mõjust siseriiklikule ja rahvusvahelisele konkurentsile, olenemata sellest, kas need meetmed nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist. Seejärel teavitavad nad komisjoni iga kahe aasta järel kõigist nende meetmete muudatustest, olenemata sellest, kas need nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist.
-

↓ 2009/72/EÜ artikli 3 lõige 14
(kohandatud)

5. Liikmesriigid võivad otsustada, et artiklite ~~6, 7 ja 8~~ ~~7, 8, 32 ja/või 34~~ sätteid ei kohaldata, kui see takistaks juriidiliselt või faktiliselt elektriettevõtjatele pandud üldist majandushuvi esindavate kohustuste täitmist, tingimusel et see otsus ei mõjuta elektrikaubanduse arengut sellisel määral, mis oleks vastuolus ☒ liidu ☒ ühenduse huvidega. Kooskõlas käesoleva direktiiviga ja asutamislepingu artikliga ~~86~~ ☒ 106 ☒ hõlmavad ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ huvid muu hulgas ka konkurentsi ~~vaba~~tarbijate leidmiseks.
-

↓ 2009/72/EÜ

III PEATÜKK

~~ELEKTRITOOTMINE~~

↓ 2009/72/EÜ

Artikkel 8

~~Pakkumismenetlus uute võimsuste leidmiseks~~

1. ~~Tarnekindluse huvides tagavad liikmesriigid võimaluse pakkuda uusi võimsusi või energiatõhusust edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid avalikustatud~~

~~kriteeriumide alusel toimuva pakkumismenetluse või sellise menetluse raames, mis läbipaistvust ja mittediskrimineerimist silmas pidades on samaväärne. Menetlust võib siiski alustada üksnes juhul, kui tarnekindluse tagamiseks piisavaid tootmisvõimsusi või energiatõhusust~~

~~2. edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid ei ole leitud loaprotseduuri raames. Liikmesriigid võivad keskkonnakaitse huvides ning algjärgus uute tehnoloogiate edendamiseks tagada võimaluse korraldada uute võimsuste pakkumismenetlusi avalikustatud kriteeriumide alusel. Pakkumise objektiks võivad olla uued võimsused või energiatõhusust edendavad nõudluse juhtimise meetmed. Menetlust võib siiski alustada üksnes juhul, kui kõnealusteesmärkide saavutamiseks ei piisa loaprotseduuri raames rajatavatest tootmisvõimsustest või võetavatest energiatõhusust edendavatest nõudluse juhtimise meetmetest.~~

~~3. Tootmisvõimsuse ja energiatõhusust edendavate nõudluse juhtimise meetmete leidmiseks korraldatava pakkumismenetluse üksikasjalikud andmed avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas vähemalt kuus kuud enne pakkumiste esitamise tähtpäeva.~~

~~Pakkumistingimused tehakse kõikidele mõne liikmesriigi territooriumil asuvatele huvitatud ettevõtjatele kättesaadavaks selliselt, et ettevõtjatel oleks piisavalt aega pakkumist esitada.~~

~~Läbipaistvuse tagamiseks ja diskrimineerimise vältimiseks peavad pakkumistingimused sisaldama lepingutingimuste ning kõikide pakkujate suhtes kohustusliku protseduuri üksikasjalikku kirjeldust ning ammendavat loendit kriteeriumidest, mida pakkujate valimisel ja lepingu sõlmimisel arvesse võetakse, sealhulgas andmeid pakkumisega seotud soodustuste, näiteks toetuste kohta. Spetsifikatsioon võib hõlmata ka artikli 7 lõikes 2 viidatud valdkondi.~~

~~4. Vajaliku tootmisvõimsuse pakkumismenetlustes tuleb arvesse võtta ka olemasolevate tootmisüksuste pikaajalise tagatisega elektritarnepakkumisi, kui täiendavaid vajadusi on võimalik nende abil rahuldada.~~

~~5. Liikmesriigid määravad käesoleva artikli lõigetes 1 kuni 4 kirjeldatud pakkumismenetluse korraldajaks, järelevalvajaks ja kontrollijaks asutuse või avalik-õigusliku või eraõigusliku isiku, kes ei ole sõltuv elektri tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimisega seotud tegevustest, kusjuures tegemist võib olla artikli 35 lõikes 1 osutatud reguleeriva asutusega. Kui põhivõrguettevõtja on omandisuhetest lähtuvalt muudest jaotamisega mitteseotud tegevustest täielikult sõltumatu, võib pakkumismenetluse korraldamise, järelevalve ja kontrollimise eest vastutavaks määrata põhivõrguettevõtja. Asjaomane asutus või isik võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada pakkumistes sisalduva teabe konfidentsiaalsus.~~

↓ uus

III PEATÜKK

TARBIJATELE VOLITUSTE ANDMINE JA TARBIJATE KAITSE

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

Artikkel 103

⊠ Põhilised lepingulised õigused ⊠

1. ~~4.~~ Liikmesriigid tagavad, et kõikidel tarbijatel on õigus elektrivarustusele tarnijalt tarnija nõusolekul, olenemata sellest, millises ~~mis~~ liikmesriigis tarnija on registreeritud, kui tarnija järgib kohaldatavaid ~~kauplemis- ja tasakaalustamiseeskirju~~ kauplemiseeskirju. Liikmesriigid võtavad sellega seoses kõik meetmed, et tagada, et haldusmenetlustega ei diskrimineerita juba teises liikmesriigis registreeritud tarnijatest ettevõtjaid.

~~5. Liikmesriigid tagavad, et:~~

- (a) ~~kui klient, kes järgib lepingu tingimusi, soovib tarnijat vahetada, teostab muutmistoimingu asjassepuutuv põhivõrgu ettevõtja kolme nädala jooksul, ning~~
(b) ~~tarbijatel on õigus saada kõik asjakohased tarbimisandmed.~~

~~Liikmesriigid tagavad, et punktides a ja b osutatud õigused oleksid kõikidele tarbijatele tagatud mittediskrimineerival viisil hinna, töömahu ja ajakulu osas.~~

↓ 2009/72/EÜ I lisa punkt 1
(kohandatud)
⇒ uus

- ~~2. 1.~~ Ilma et see piiraks tarbijakaitset käsitlevaid ⊠ liidu ⊠ ~~ühenduse~~ eeskirju, eelkõige ~~Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ (tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral)~~ ⇒ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL⁵⁰ ⇐ ning nõukogu ~~5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes),⁽⁵¹⁾ võetakse artiklis 3 nimetatud meetmeid selleks, et tagada tarbijatele:~~ ⇒ tagavad liikmesriigid ⇐ et tarbijatele tagatakse:

- (a) õigus sõlmida elektriteenuse osutajaga leping, milles esitatakse ~~tuuakse välja~~:
- tarnija nimi ja aadress;
 - osutatavad teenused, pakutava teenuse kvaliteedi tase ja ühenduse esmakordse sisseseadmise aeg;
 - pakutavate hooldusteenuste liigid;
 - ajakohase teabe saamise viisid kõigi kohaldatavate tariifide ja hooldustasu liikide kohta;

⁵⁰ ELT L 304, 22.11.2011, lk 64–88.

⁵¹ EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29–34.

- lepingu kestus, teenuste ja lepingu pikendamise ja lõpetamise tingimused ja lepingust tasuta taganemise lubatus;
- võimalikud hüvitised ja tagasimakse kord juhul, kui teenuse kvaliteet ei vasta kokkulepitule, sealhulgas ebatäpne arve või arve hilinevad esitamine;
- artikli 26 punkti (f) kohase vaidlusküsimuste lahendamise menetluse algatamise kord;
- tarbijaõigusi käsitlev teave, sealhulgas kaebuste käsitlemine ja kõik eelnimetatu, mis edastatakse selgelt arvel ja elektriettevõtjate veebisaitidel veebilehtedel.

Tingimused peavad olema õiglasel ja eelnevalt hästi teada. Igal juhul peaks see teave olema tarbijale kättesaadav enne lepingu sõlmimist või kinnitamist. Kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu, peab teave käesolevas punktis osutatud teabe kohta samuti olema kättesaadav enne lepingu sõlmimist;

- (b) õigeaegne teavitamine lepingutingimuste kõigist kavandatavatest muudatustest ning taganemisõiguse teatavakstegemine ⇒ õigusest lõpetada leping ⇐ teate saamisel. Teenuse osutaja ⇒ Tarbijad ⇐ peavad nendega liitunud tarbijatele läbipaistval ja arusaadaval viisil ise õigeaegselt teatama kõigist tasu suurendamistest ⇒ tarnimishinna kohandamistest ⇐, ⇒ samuti kohandamise põhjustest ja eeltingimustest ning selle ulatusest ⇐ hiljemalt ühe arve esitamise normaaltähtaja jooksul pärast suurenemist ⇒ enne kohandamise ⇐ jõustumist. Liikmesriigid tagavad, et tarbijatel oleks vabadus lepingutest taganeda, kui nad ei nõustu neile ⇒ elektritarbija ⇐ elektriteenuse osutaja poolt teatatud uute ⇒ lepingu ⇐ tingimustega ⇒ või tarnehinna kohandamisega ⇐ ;
- (c) läbipaistva teabe saamine elektriteenustele juurdepääsu ja kasutamise suhtes kohaldatavate hindade, tariifide ja üldtingimuste kohta;
- (d) tasumisviiside lai valik, mis ei diskrimineeri asjatult tarbijaid ning ettemaksusüsteemid on õiglasel ja kajastaval asjakohasel tõenäolist tarbimist. Iga ⇒ erinevus tasudes, mis on seotud maksimismeetodiga, peab kajastama asjakohaseid kulusid, mida kannab tarbija ⇐ muudatus tingimustes peab kajastama erinevatest maksesüsteemidest tarbijale tulenevaid kulusid.
- (e) Ettemaksusüsteemid on ⇒ et ettemaksusüsteemi kohaldamise korral ei nõuta neilt oluliselt ebasoodsamat hinda, võrreldes keskmise turuhinnaga ; ⇐
- (f) ⇒ õiglaste ja läbipaistvate üldtingimuste pakkumine ⇐ Üldtingimused peavad olema õiglasel ja läbipaistval. ⇒ Üldtingimused ⇐ peavad olema selged ja arusaadavad ning need ei tohi hõlmata lepinguväliseid tõkkeid tarbijaõiguste kasutamisele, näiteks ülemäärast lepingulist dokumentatsiooni. Tarbijaid tuleb kaitsta ebaõiglaste või eksitavate müügiviiside eest;

~~e) tasuta tarbijavahetus;~~

- (g) ~~f) läbipaistvad, lihtsad ja odavad kaebuste lahendamise menetlused. Kõikidel tarbijatel on eelkõige õigus oma elektriteenuse osutaja heatasemeliste teenustele ja esitatud kaebuste käsitlemisele. Selline kohtuväline vaidluste lahendamine peab võimaldama õiglast ja kiiret vaidluste lahendamist eelistatavalt kolme kuu jooksul ning kui olukord seda tingib, rakendada kulude ja/või kahju hüvitamise süsteemi. Võimaluse korral peaksid nad järgima komisjoni 30. märtsi 1998. aasta soovitusel 98/257/EÜ (kohtuvälise tarbijakaitsevaidluste lahendamise eest vastutavate asutuste suhtes kohaldatavate põhimõtete kohta) (3) sätestatud põhimõtteid;~~ ⇒ õigus oma

elektriteenuse osutaja teenuste ja esitatud kaebuste käsitlemise heale tasemele. Elektriteenuse pakkujad lahendavad kaebusi lihtsal, õiglasel ja kiirel viisil. ⇐

- (h) kui neil on liikmesriikide poolt artikli ~~27~~ 3 lõike 3 alusel vastuvõetud sätete kohaselt juurdepääs universaalteenusele, teave nende õiguste kohta seoses universaalteenusega.

~~nende tarbimisandmete kättesaadavus ning võimalus anda igale registreeritud tarnijale konkreetse kokkuleppe alusel tasuta juurdepääs oma mõõteandmetele. Andmehalduse eest vastutav isik on kohustatud need andmed kõnealusele ettevõtjale andma. Liikmesriigid määravad kindlaks andmete vormingu ning korra, mille alusel tarnijad ja tarbijad andmetele juurde pääsevad. Selle teenuse eest tarbijalt lisatasu ei võeta;~~

~~i) nõuetekohane teavitamine tegelikust elektritarbimisest ja kuludest, mis toimub piisava sagedusega, et võimaldada tarbijal oma elektritarbimist reguleerida. Teave peab olema esitatud piisavalt varakult, et võtta arvesse tarbija mõõteseadmete võimalusi ja asjaomast elektritoodet. Nõuetekohaselt tuleb arvesse võtta selliste meetmete kulutõhusust. Selle teenuse eest tarbijalt lisatasu ei võeta;~~

- (~~i~~) ⇐ adekvaatse teabe andmine muude variantide kohta kui lahtiühendamine piisavalt varakult enne lahtiühendamist. Osutatud muud variandid lahtiühendamise vältimiseks võivad olla osutamine antavatele toetustele, muudele maksekavadele, nõuanded võla käsitlemise kohta või moratoorium lahtiühendamisele ning need ei peaks tarbija jaoks kaasa tooma lisakulusid. ⇐

- (j) (~~i~~) elektritarnija vahetuse korral lõpparve saamine hiljemalt kuue nädala jooksul pärast tarnija vahetust.

↓ uus

Artikkel 11

Õigus dünaamilise hinnaga lepingule

1. Liikmesriigid tagavad, et igal lõpptarbijal on taotlemise korral õigus dünaamilise hinnaga lepingule oma tarnijaga.
2. Liikmesriigid tagavad, et tarnijad teavitavad lõpptarbijaid sellise dünaamilise elektri hinnaga lepingu kõikidest võimalustest ja riskidest.
3. Liikmesriigid jälgivad oma riikliku reguleeriva asutuse kaudu vähemalt kümne aasta jooksul, arvates sellest ajast, kui niisugused lepingud muutuvad kättesaadavaks, selliste lepingute peamisi arengusuundi, sealhulgas turupakkumisi, mõju tarbijate arvetele ja konkreetselt hindade volatiilsust ning tarbijate tundlikkust finantsriskide taseme suhtes ja esitavad selle kohta igal aastal aruande.

Artikkel 12

Õigus vahetada tarnijat ja eeskirjad vahetamisega seotud tasude kohta

1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijal, kes täidab lepingulisi kohustusi ja soovib vahetada tarnijat, on õigus seda teha kolme nädalaga.

2. Liikmesriigid tagavad, et tarbijalt ei nõuta mingeid tarnija vahetusega seotud tasusid.
3. Erandina lõikest 2 võivad liikmesriigid lubada tarnijal nõuda lepingu lõpetamise tasu tarbijalt, kes tahtlikult lõpetab kindla tähtajaga lepingu enne tähtaja saabumist. Sellist tasu võib tarbijalt nõuda üksnes siis, kui on võimalik tõendada, et tarbijad saavad sellisest lepingust kasu. Sellised tasud ei tohi olla suuremad kui otsene majanduslik kahju tarnijale, mida tekitab lepingu lõpetamine tarbija poolt, kaasa arvatud seotud investeeringud või teenused, mida lepingu osana juba osutati tarbijale.
4. Liikmesriigid tagavad, et õigus vahetada tarnijat oleks tarbijatele tagatud hinna, töömahu ja ajakulu suhtes mittediskrimineerival viisil.

Artikkel 13

Leping agregaatoriga

1. Liikmesriigid tagavad, et kui lõpptarbijal soovib sõlmida lepingu agregaatoriga, siis ei ole selleks vaja lõpptarbijal tarnija nõusolekut.
2. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijal, kes täidab lepingutingimusi ja soovib lõpetada lepingu agregaatoriga, on õigus seda teha kolme nädalaga.
3. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijalt, kes soovib lõpetada agregaatoriga sõlmitud tähtajalise lepingu enne tähtaja saabumist, ei nõuta sellist lõpetamistasu, mis ületab agregaatril tekkiva otsese majandusliku kahju, kaasa arvatud seotud investeeringud või teenused, mida lepingu osana juba osutati tarbijale.
4. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijal on õigus saada kõik asjakohased andmed tarbimiskaja kohta või andmed tarnitud ja müüdud elektrienergia kohta vähemalt üks kord aastas.
5. Liikmesriigid tagavad, et lõigetes 1–4 osutatud õigused oleksid kõikidele lõpptarbijatele tagatud mittediskrimineerival viisil hinna, töömahu ja ajakulu osas.

Artikkel 14

Võrdlemisvahendid

1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijal on tasuta juurdepääs vähemalt ühele vahendile, mis vastab I lisas esitatud sertifitseerimiskriteeriumidele ja mille abil võrreldakse tarnijate pakkumisi. Võrdlemisvahendeid võib kasutada iga majanduses osaleja, sealhulgas eraettevõtja, riigiasutus või -organ. Tarbijaid teavitatakse selliste vahendite kättesaadavusest.
2. Liikmesriik määrab sõltumatu pädeva asutuse, kes vastutab võrdlemisvahendite sertifitseerimise eest, samuti selle eest, et sertifitseeritud võrdlemisvahendid jätkuvalt vastaksid I lisas sätestatud kriteeriumidele.
3. Liikmesriigid võivad nõuda, et lõikes 1 osutatud võrdlemisvahendid hõlmaksid võrreldavaid parameetreid, mis on seotud tarnijate pakutavate teenustega.
4. Iga vahend tarnijate pakkumiste võrdlemiseks on kõlblik selleks, et taotleda selle vahendi sertifitseerimist vastavalt käesolevale artiklile vabatahtlikul ja mittediskrimineerival alusel.

Artikkel 15
Aktiivsed tarbijad

1. Liikmesriigid tagavad, et:
 - (a) lõpptarbijatel on õigus toota, salvestada, tarbida ja müüa omatoodetud elektrit kõikidel organiseeritud turgudel kas üksiktarbijana või agregaatore kaudu, ilma et talle kohaldataks ülemäära koormavaid menetlusi ja tasusid, mis ei ole kulupõhised;
 - (b) lõpptarbijatelt nõutakse kulupõhiseid, läbipaistvaid ja mittediskrimineerivaid võrgutasusid, milles arvestatakse eraldi võrku saadetud elektrit ja võrgust tarbitud elektrit kooskõlas artikli 59 lõikega 8.
2. Energiapaigaldisi, mis on vajalikud aktiivse tarbija tegevuse jaoks, võib hallata kolmas osaline, kes vastutab nende paigaldamise ja käitamise, sealhulgas mõõtmiste ja hooldamise eest.

Artikkel 16
Kohalikud energiakogukonnad

1. Liikmesriigid tagavad, et:
 - (a) kohalikul energiakogukonnal on õigus omada, üles seada või rentida kogukonna võrke ja neid autonoomselt hallata;
 - (b) kohalik energiakogukond pääseb mittediskrimineerival viisil kas otse või agregaatore kaudu kõikidele organiseeritud turgudele;
 - (c) kohalikku energiakogukonda koheldakse mittediskrimineerival viisil seoses tema tegevuse, õiguste ja kohustustega lõpptarbija, elektritootja, jaotusvõrguettevõtja või agregaatorena;
 - (d) kohalikule energiakogukonnale kohaldatakse õiglasi, proportsionaalseid ja läbipaistvaid menetlusi ning kulupõhiseid tasusid.
2. Liikmesriigid näevad ette regulatiivse raamistiku, millega tagatakse, et:
 - (a) osalemine kohalikus energiakogukonnas on vabatahtlik;
 - (b) kohaliku energiakogukonna osanikud või liikmed ei kaota oma kodutarbija- ega aktiivse tarbija õigusi;
 - (c) osanikel või liikmetel on lubatud kohalikust energiakogukonnast välja astuda; sellisel juhul kohaldatakse artiklit 12;
 - (d) kohaliku energiakogukonna tootmisvõimsuse suhtes kohaldatakse artikli 8 lõiget 3 juhul, kui sellist võimsust saab käsitleda väiksemahulise detsentraliseeritud või hajatootmisena;
 - (e) IV peatüki sätteid kohaldatakse kohalikule energiakogukonnale, kes toimib jaotusvõrguettevõtjana;
 - (f) kui see on asjakohane, võib kohalik energiakogukond sõlmida lepinguid jaotusvõrguettevõtjaga, kelle võrku ta on ühendatud, kogukonna võrgu haldamise peale;
 - (g) kui see on asjakohane, kohaldatakse võrgu kasutajatele, kes ei ole kohaliku energiakogukonna osanikud või liikmed, kuid on ühendatud jaotusvõrku, mida käitab

energiakogukond, õiglasi ja tulupõhiseid võrgutasusid. Kui sellised võrgukasutajad ja kohalik energiakogukond ei suuda võrgutasude suhtes kokku leppida, võib kumbki pool taotleda reguleerivalt asutuselt asjakohase otsusega võrgutasude taseme kindlaksmääramist;

- (h) kui see on asjakohane, tasub kohalik energiakogukond asjakohaseid võrgutasusid kogukonna võrgu ja väljaspool kogukonda asuva jaotusvõrgu ühenduspunktides. Sellistes võrgutasudes võetakse vastavalt artikli 59 lõikele 8 eraldi arvesse elektrit, mis tarnitakse väljaspool kogukonda asuvasse jaotusvõrku, ja elektrit, mida saadakse tarbimiseks väljaspool kogukonda asuvast elektrivõrgust.

Artikkel 17 **Tarbimiskaja**

1. Liikmesriigid tagavad, et riiklikud reguleerimisasutused innustavad lõpptarbijaid, sealhulgas selliseid lõpptarbijaid, kes pakuvad tarbimiskaja agregaatoreid kaudu, osalema koos tootjatega mittediskrimineerival viisil kõikidel organiseeritud turgudel.
2. Liikmesriigid tagavad, et põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad kohtlevad tugiteenuste hankimisel tarbimiskaja pakkujaid, sealhulgas sõltumatuid agregaatoreid, mittediskrimineerivalt ja vastavalt nende tehnilisele suutlikkusele.
3. Liikmesriigid tagavad, et nende reguleeriva raamistikuga innustatakse agregaatoreid osalema jaemüügiturul ja et see raamistik hõlmab vähemalt järgmist:
 - (a) igal agregaatoreil on õigus siseneda turule ilma teiste turuosaliste nõusolekuta;
 - (b) läbipaistvad eeskirjad, milles kõikide turuosaliste jaoks on selgelt esitatud ülesanded ja vastutusalad;
 - (c) turuosaliste vahelise andmevahetuse läbipaistvad eeskirjad ja kord, millega tagatakse hõlbus juurdepääs andmetele võrdsetel ja mittediskrimineerivatel alustel ja äriteabe täielik kaitse;
 - (d) agregaatorelt ei nõuta hüvitise tasumist tarnijatele ega tootjatele;
 - (e) turuosaliste vaheliste konfliktide lahendamise mehhanism.
4. Selleks, et tagada agregaatoreid tegevusest tekkivate kulude ja tulude õiglane jaotus turuosaliste vahel, võivad liikmesriigid erandkorras lubada kompensatsioonimakseid agregaatoreid ja tasakaaluhaldurite vahel. Sellised kompensatsioonimaksed peavad olema piiratud olukordadega, kus üks turuosaline põhjustab tasakaalustamatust teisele turuosalisele, mille tulemusel tekib rahalisi kulusid.

Sellistele erandlikele kompensatsioonimaksetele peab riigi reguleeriv asutus andma heakskiidu ja amet jälgib neid.
5. Liikmesriigid tagavad juurdepääsu tarbimiskajale ja soodustavad selles osalemist, sealhulgas sõltumatute agregaatoreid kaudu, kõikidel organiseeritud turgudel. Liikmesriigid tagavad, et riigi reguleeriv amet või, kui seda nõuab nende õigussüsteem, põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad määravad tihedas koostöös tarbimiskaja pakkujate ja lõpptarbijatega kindlaks tarbimiskajas osalemise tehnilise külje nendel turgudel, arvestades kõnealuste turgude tehnilisi nõudeid ja tarbimiskaja suutlikkust. Sellised kirjeldused hõlmavad agregaatoreid osalemist.

Artikkel 18
Arvete esitamine ja teave arvetel

1. Liikmesriigid tagavad, et arved koostatakse vastavalt arvete ja arvetel esitatava teabe kohta II lisas sätestatud miinimumnõuetele. Arvetel tuleb esitada teave korrektselt, selgelt ja täpselt ning nii, et tarbijatel oleks seda kerge võrrelda.
2. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad saavad kõik oma arved ja arvetel esitatava teabe elektrienergia tarbimise kohta tasuta ning et arved on selged, täpsed ja kergesti mõistetavad.
3. Arveid esitatakse tegeliku tarbimise kohta ja vähemalt üks kord aastas. Arvetel esitatav teave tehakse kättesaadavaks vähemalt üks kord kolme kuu jooksul, taotluse korral või juhul, kui tarbijad on valinud elektroonilised arved või muu lahenduse, kaks korda aastas.

Selle kohustuse täitmiseks võib võtta kasutusele korra, et lõpptarbijad loevad arvesti näite ise ja teatavad näite korrapäraselt tarnijale. Ainult siis, kui lõpptarbijat ei ole teatanud arvesti näitusid teatava arveperioodi kohta, võib esitada arve hinnangulise tarbimise või ühtse määra alusel.
4. Kui lõpptarbijatel on kauglugemist võimaldavad arvestid, millelt saavad näidu võrguettevõtjad, esitatakse lõpptarbijale täpsed tegelikul tarbimisel põhinevad arved vähemalt üks kord kuus.
5. Liikmesriigid nõuavad, et sel määral, kui teave elektrienergiaarvete ja varasema tarbimise kohta on kättesaadav, tehtaks see lõpptarbijat taotluse korral kättesaadavaks lõpptarbijat määratud tarnijale või teenuseosutajale vastavalt II lisa punktile 3.
6. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad saavad valida võimaluse saada arvetel esitatavat teavet ja arveid elektrooniliselt ning et nad saavad soovi korral selge ja arusaadava selgituse selle kohta, kuidas nende arve on koostatud, eelkõige juhul, kui arved ei põhine tegelikul tarbimisel.
7. Liikmesriigid võivad sätestada, et lõpptarbijat soovi korral ei käsitata nendel arvetel esitatavat teavet maksetaotlusena. Sellistel juhtudel tagavad liikmesriigid, et tarnijad pakuvad paindlikku korraldust maksmiseks.
8. Liikmesriigid nõuavad, et elektrienergiakulusid käsitlevad andmed ja hinnangud esitatakse nõudmise korral tarbijale õigeaegselt ja kergesti mõistetavas vormis.

↓ 2009/72/EÜ artikli 3 lõige 10
(kohandatud)

~~10. Liikmesriigid rakendavad sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse ning keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks meetmeid, mis hõlmavad energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise meetmeid ning kliimamuutustega võitlemise vahendeid ja vajaduse korral varustuskindlust. Need meetmed võivad eelkõige ja vajadusel kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid kasutades anda majanduslikke stiimuleid vajaliku võrgu infrastruktuuri, sealhulgas võrkude vastastikuse ühendamise võimsuse hooldamiseks ja ehitamiseks.~~

Artikkel 319

⊗ Nutiarvestisüsteemid ⊗

1. ~~44~~ Energiatõhususe edendamiseks ⇒ ning tarbijate rolli suurendamiseks ⇐ soovivad liikmesriigid või reguleeriv asutus, kui liikmesriik on nii sätestanud, ~~või liikmesriigid~~ tungivalt, et elektriettevõtjad ⇒ ja agregatorid ⇐ optimeeriks elektrikasutust, ~~näiteks~~ muu hulgas energiakorraldusteenuste pakkumise või innovaatilise hinnakujunduse väljatöötamisega, mida vajaduse korral hõlbustab arukate ⇒ koostalitlusvõimeliste nuti ⇐ arvestisüsteemide või ~~arukate~~ ⇒ tark⇐võrkude juurutamine.

2. Liikmesriigid tagavad oma territooriumil nutiarvestisüsteemide kasutusele võtmise, millega aidatakse kaasa tarbijate aktiivsele osalemisele elektriturul. Sellise rakendamise kohta võib teha tasuvusanalüüsi III lisas sätestatud põhimõtetel.
3. Kasutuselevõtuga tegelevad liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad funktsionaalsed ja tehnilised miinimumnõuded nende territooriumil juurutatavate nutiarvestisüsteemide kohta kooskõlas artikli 20 ja III lisa sätetega. Liikmesriigid tagavad, et sellised nutiarvestisüsteemid suudavad talitleda koos tarbijate energiahaldussüsteemidega ja sobivad nendesse süsteemidesse ühendamiseks. Sellega seoses võtavad liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid standardeid, sealhulgas koostalitlusvõime kohta, parimaid tavaid ning elektrienergia siseturu arengu olulisust.
4. Nutiarvestisüsteemide rakendamisega tegelevad liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad osalevad kasutuselevõtuga seotud kulude hüvitamises läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil. Liikmesriigid jälgivad korrapäraselt, kuidas nende territooriumil kulgeb rakendamine ning kuidas muutuvad kulud ja tulud kogu väärtusahelas, sealhulgas tarbijate saadav kasu.
5. Kui nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtu hinnang tuleb lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsi põhjal negatiivne, tagavad liikmesriigid, et hinnangut vaadatakse korduvalt läbi ja võetakse arvesse seda, kuidas on muutunud hinnangu tegemisel kasutatavad eeldused ning milline areng on toimunud tehnika alal ja turul. Liikmesriigid teatavad komisjoni talitustele ajakohastatud majandushinnangu tulemuse, kui majandushinnang on valminud.

Artikkel 20

Nutiarvestisüsteemide omadused

Kui nutiarvestisüsteemide kohta on saadud positiivne hinnang artikli 19 lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsiga või kui neid juurutatakse süsteemselt, võtavad liikmesriigid nutiarvestisüsteeme kasutusele kooskõlas Euroopa standarditega, III lisa sätetega ning vastavalt järgmistele nõuetele:

- (a) nutiarvestisüsteemid mõõdavad täpselt tegelikku elektritarbimist ja annavad lõpptarbijatele teavet tegeliku tarbimisaja kohta. Nimetatud teave on kergesti kättesaadav ja hästi nähtav lõpptarbijatele ilma lisakuluta ja reaajalahedalt, nii et see toetaks automaatseid energiatõhususe programme, tarbimiskaja ja muid teenuseid;
- (b) nutiarvestisüsteemide ja andmevahetuse turve on tagatud kooskõlas asjaomaste liidu turbealaste õigusaktidega, võttes arvesse parimaid olemasolevaid meetodeid, et tagada küberturbe kõrgeim kaitsetase;
- (c) lõpptarbijate eraelu puutumatus ja andmekaitse tagatakse kooskõlas asjakohaste andmekaitse ja eraelu puutumatus käsitlevate liidu õigusaktidega;
- (d) arvestite käitajad tagavad, et tarbijad, kes ise elektrit toodavad, saaksid teada, kui palju nende toodetud elektrit läheb võrku;
- (e) kui lõpptarbija soovib, tehakse tema toodetud ja tarbitud elektri andmed hästi arusaadavas vormis artikli 24 kohaselt kättesaadavaks kohaliku standardse liidese ja/või kaugjuurdepääsu kaudu või lõpptarbija nimel tegutseva kolmanda isiku kaudu, mis võimaldab lõpptarbijal tehinguid võrdsel alusel võrrelda;
- (f) lõpptarbija asjakohane nõustamine ja teavitamine toimub nutiarvestite paigaldamisel, eelkõige selgitatakse lõpptarbijale kõik võimalused lugemi võtmiseks ja energia tarbimise jälgimiseks ning antakse teavet isikuandmete kogumise ja töötlemise kohta kooskõlas Euroopa Liidu andmekaitsealaste õigusaktidega;
- (g) nutiarvestisüsteemid võimaldavad lõpptarbijal teha mõõtmist ja arveldamist samas tasakaaluarvelduse ajavahemikus kui riigi energiaturul.

Artikkel 21

Nutiarvesti kasutamise õigus

1. Kui artikli 19 lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsiga saadakse negatiivne hinnang nutiarvestite kohta või kui arvesteid ei võeta süsteemselt kasutusele, tagab liikmesriik, et lõpptarbijal oleks taotluse korral õigus nutiarvesti paigaldamiseks või, vastavalt vajadusele, ajakohastamiseks, õiglastel ja mõistlikel tingimustel, ning selline nutiarvesti vastab järgmistele nõuetele:

- (a) kui see on tehniliselt teostatav, on sellel artiklis 20 osutatud funktsioonid või vähemalt sellised funktsioonid, mille on kindlaks määranud ja avalikustanud liikmesriik riiklikul tasandil ja kooskõlas III lisa sätetega;
 - (b) see on koostalitlusvõimeline ja ühendatav reaalajalähedaselt arvestitaristu kaudu tarbija energiahaldussüsteemiga.
2. Kui tarbija esitab lõike 1 kohaselt nutiarvesti taotluse, tagab liikmesriik, või kui liikmesriik on nii kehtestanud, asjaomane pädev asutus:
- (a) et pakkumuses, mis esitatakse lõpptarbijale, kes taotleb nutiarvesti paigaldamist, väljendatakse selgelt ja täpselt:
 - i) milliseid funktsioone nutiarvesti täidab ja milline on ta koostalitlusvõime, milliseid teenuseid ta võimaldab ning milliseid tegelikke eeliseid vastaval ajahetkel sellise nutiarvesti olemasolu annab;
 - ii) milliseid kulusid peab kandma lõpptarbija;
 - (b) et see paigaldatakse mõistliku aja jooksul, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast tarbija taotlust;
 - (c) et korrapäraselt ja vähemalt iga kahe aasta järel vaadatakse see läbi ja tehakse avalikkusele kättesaadavaks asjaomased kulud ning jälgitakse kulude muutumist seoses tehnika arenguga ja mõõtesüsteemi võimaliku ajakohastamise vajadusega.

Artikkel 22 **Tavaarvestid**

- 1. Kui lõpptarbijal ei ole nutiarvestit, tagab liikmesriik, et lõpptarbija varustatakse tavaarvestiga, mis mõõdab täpselt tema tegelikku tarbimist.
- 2. Liikmesriik tagab, et tavaarvestit kasutaval lõpptarbijal on kerge võtta arvesti lugemit kas otse või kaudselt võrguliidese või muu sobiva liidese kaudu.

Artikkel 23 **Andmehaldus**

- 1. Andmevahetuse ja andmehalduse alaste eeskirjade koostamisel määrab liikmesriik või, kui liikmesriik on nii sätestanud, asjaomane pädev asutus volitatud isikud, kellele on antud õigus saada juurdepääs lõpptarbija andmetele, mille kohta lõpptarbija annab oma selgesõnalise nõusoleku vastavalt Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2016/679⁵². Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmavad andmed mõõtmise ja tarbimise andmeid ning andmeid, mida on vaja tarbija ümberlülitamiseks. Volitatud isikud on vähemalt tarbijad, tarnijad, põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad, agregatorid, energiateenuse ettevõtjad ja teised isikud, kes osutavad tarbijatele energiateenuseid või muid teenuseid.

⁵²

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) nr 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

2. Liikmesriigid korraldavad andmehaldust, et tagada tõhus juurdepääs andmetele ja andmevahetus. Sõltumata liikmesriigis kasutatavast andmete haldamise mudelist annab andmehalduse eest vastutav isik igale volitatud isikule lõpptarbija selge nõusoleku korral juurdepääsu lõpptarbija andmetele. Volitatud isikutele võimaldatakse nõutud andmetele mittediskrimineeriv ja üheaegne juurdepääs. Andmed peavad olema lihtsalt kättesaadavad ning asjaomane menetlus üldsusele kättesaadav.
3. Liikmesriik või, kui liikmesriik on nii sätestanud, asjaomane pädev asutus volitab ja sertifitseerib isikuid, kes haldavad andmeid, tagamaks, et kõnealused isikud täidavad käesoleva direktiivi nõudeid. Ilma et see piiraks andmekaitseametnike ülesandeid määruse (EL) 2016/679 alusel, võivad liikmesriigid otsustada nõuda andmehaldusega tegelevatelt isikutelt, et nad määraksid järelevalveametnikud, kelle vastutusel on jälgida, et oleks tagatud mittediskrimineeriv juurdepääs andmetele ja käesoleva direktiivi nõuete järgimine. Järelevalveametnikelt või -asutustelt, kes on määratud vastavalt artikli 35 lõike 2 punktile d, võidakse nõuda käesoleva lõike nõuete järgimist.
4. Lõpptarbijalt ei võeta lisatasu oma andmetele juurdepääsu võimaldamise eest. Liikmesriikide ülesanne on kehtestada asjakohased tasud volitatud isikutele juurdepääsuks andmetele. Reguleeritud üksused, kes osutavad andmeteenuseid, ei tohi kasutada seda tulu saamiseks.

Artikkel 24 **Andmete vorming**

1. Liikmesriik määrab kindlaks ühtse andmevormingu ja läbipaistva menetluse, mille kohaselt saavad volitatud isikud juurdepääsu artikli 23 lõikes 1 loetletud andmetele, millega edendatakse konkurentsi ja turul ja välditakse volitatud isikute ülemääraseid halduskulusid.
2. Komisjon määrab artiklis 68 osutatud nõuandemenetlusega vastu võetud rakendusaktides kindlaks artikli 23 lõikes 1 loetletud andmete Euroopa ühtse andmevormingu ning mittediskrimineeriva ja läbipaistva andmetele juurdepääsu menetluse ning selline vorming ja menetlus asendavad lõike 1 kohaselt liikmesriikide vastuvõetud andmevormingu ja menetluse. Liikmesriigid tagavad, et turuosalisel kasutavad Euroopa ühtset andmevormingut.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

Artikkel 25 **☒ Kontaktpunktid ☒**

12 Liikmesriigid tagavad, et luuakse kontaktpunktid, kust tarbijad saavad kogu vajaliku teabe oma õiguste, kehtivate õigusaktide ja vaidluse korral nende käsutuses olevate vaidluse lahendamise võimaluste kohta. Sellised kontaktpunktid võivad kuuluda üldiste tarbijainfopunktide alla.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

~~16. Konsulteerides asjaomaste sidusrühmadega, kelle hulka kuuluvad liikmesriigid, riiklikud reguleerivad asutused, tarbijaorganisatsioonid, elektriettevõtjad ning vastavalt seni saavutatule ka tööturu osapooled, koostab komisjon selge ja kompaktse energiatarbija kontrollnimikirja energiatarbija õigusi käsitleva praktilise teabe kohta. Liikmesriigid tagavad, et elektritarbijad või jaotusvõrguettevõtjad võtavad koostöös reguleeriva asutusega vajalikke meetmeid, et edastada kõikidele oma tarbijatele energiatarbija kontrollnimikirja eksemplar, ning tagavad selle avaliku kättesaadavuse.~~

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

Artikkel 3 26

⊗ Vaidluste kohtuvälise lahendamise õigus ⊗

~~13.~~ Liikmesriigid tagavad, et ~~kaebuste tõhusaks käsitlemiseks ja kohtuväliseks vaidluste lahendamiseks on loodud sõltumatu mehhanism, näiteks energiaombudsman või tarbijakaitseorgan.~~ ⇒ tarbijatel on käesoleva direktiiviga kehtestatud õiguste ja kohustustega seotud vaidluste lahendamiseks tagatud juurdepääs lihtsale, õiglasele, läbipaistvale, sõltumatule, tõhusale ja tulemuslikule kohtuvälisele vaidluste lahendamise mehhanismile. Kui tarbija on tarbija Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/11/EL tähenduses⁵³, peab selline kohtuväline mehhanism olema kooskõlas direktiivis 2013/11/EL kehtestatud kvaliteedinõuetega ja sätestama, kui olukord seda tingib, kulude ja/või kahju hüvitamise süsteemi ⇐.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

Artikkel 3 27

⊗ Universaalteenus ⊗

1. ~~3.~~ Liikmesriigid tagavad, et kõikidele kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele (st ettevõtted, millel on kuni 50 töötajat ja mille aastakäive või bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot) osutataks universaalteenust, mis tähendab, et neil on õigus saada oma territooriumil kindlaksmääratud kvaliteediga ~~mahu~~ elektritarbeid ⊗ konkurentsivõimelise, ⊗ ~~mõistliku~~ hõlpsasti ja selgelt võrreldava, läbipaistva ja mittediskrimineeriva hinnaga. Universaalteenuse osutamise tagamiseks võivad liikmesriigid kindlaks määrata viimasena vastutava tarnija. Liikmesriigid kehtestavad jaotusettevõtetele kohustuse ühendada tarbijad võrku sellistel tingimustel ja selliste tasudega ~~tariifidega~~, mis on kehtestatud artikli 59 lõikes 6 ~~artikli 37 lõikes 6~~ sätestatud korras. ~~Ükski käesoleva direktiivi säte~~ Käesolev ⊗ direktiiv ⊗ ei takista liikmesriike tugevdamast kodutarbijate, väikeste ja keskmise suurusega tarbijate turupositsiooni, edendades kõnealuse tarbijaliigi esindajate vabatahtlikku koondumist.

⁵³

ELT L 165, 18.6.2013, lk 63–79.

2. ~~Esimest lõiku~~ Lõiget 1 tõlgendatakse läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt ning see ei tohi takistada ~~туру~~ ~~avamist~~ ~~тарнија~~ vaba valimist, ~~✗~~ mis on sätestatud artiklis 4 ~~33~~.
-

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~3~~ 28

✗ Kaitsetumad tarbijad ✗

1. ~~7.~~ Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta ~~lõpptarbijaid~~ ja tagada eelkõige kaitsetumate tarbijate piisav kaitse. Selleks määratleb iga liikmesriik kaitsetumate tarbijate mõiste, mis võib viidata ~~kütteostuvõimetusele~~ ~~energiavaesusele~~ ning muu hulgas keelule selliste tarbijate elektrienergia võrgust väljalülitamise kohta kriitilistel aegadel. Liikmesriigid tagavad kaitsetumate tarbijatega seotud õiguste ja kohustuste täitmise. Eelkõige võtavad nad meetmeid kauges piirkonnades asuvate lõpptarbijate kaitsmiseks. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingutingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega. ~~Liikmesriigid tagavad vabatarbijatele reaalse võimaluse hõlpsasti tarnijat vahetada. Vähemalt kodutarbijate osas peaksid need meetmed hõlmama lisas sätestatud meetmeid.~~
 2. ~~8.~~ Liikmesriigid võtavad kohaseid meetmeid, näiteks riiklikud energiakavad ja soodustused sotsiaalkindlustussüsteemis, et tagada vajalik elektritarne kaitsetumatele klientidele või toetus energiatõhususe parandamise eesmärgil, et lahendada ilmnenud ~~kütteostuvõimetuse~~ ~~energiavaesuse~~ küsimused, sealhulgas vaesuse laiemas kontekstis. Kõnealused meetmed ei tohi takistada artiklis 4 ~~33~~ sätestatud turu tõhusat avamist või turu toimimist ning nendest teatatakse vajaduse korral komisjonile vastavalt artikli 9 lõike 4 sätetele ~~käesoleva artikli lõike 15 sätetele~~. Teade võib hõlmata ka üldise sotsiaalkindlustussüsteemi raames võetud meetmeid.
-

↓ uus

Artikkel 29

Kütteostuvõimetus

Liikmesriigid määravad kindlaks kütteostuvõimetus hindamise kriteeriumid. Liikmesriigid jälgivad pidevalt kütteostuvõimetus elavate leibkondade arvu ning teatavad vastavalt määruse [Governance Regulation as proposed by COM(2016)759] artiklile 21 lõimitud riiklike energia- ja kliimapoliitika arenguaruannetes iga kahe aasta järel komisjonile, kuidas selliste leibkondade arv muutub ja milliste meetmetega kütteostuvõimetus ennetatakse.

~~Artikkel 4~~

~~Varustuskindluse järelevalve~~

~~Liikmesriigid tagavad järelevalve varustuskindluse küsimuste üle. Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, võivad nad selle ülesande delegeerida artiklis 35 osutatud reguleerivatele asutustele. Selline järelevalve peab eelkõige hõlmama pakkumise ja nõudluse tasakaalu siseriiklikul turul, eeldatavat tulevikunõudlust ja olemasolevaid tarnevõimalusi, kavandatavaid või ehitatavaid lisavõimsusi ning võrkude kvaliteeti ja hooldustaset, kuid ka tippnõudluse rahuldamise meetmeid ja tegevuskava ühe või mitme tarnija väljalangemise korral. Pädevad asutused avaldavad iga kahe aasta järel 31. juuliks aruande, milles käsitletakse nende küsimuste üle teostatava järelevalve tulemusi ja samuti võetud või kavandatavaid meetmeid nendega tegelemiseks, ning edastavad selle aruande seejärel komisjonile.~~

~~Artikkel 5~~

~~Tehnilised eeskirjad~~

~~Reguleerivad asutused, kui liikmesriigid on nii sätestatud, või liikmesriigid tagavad, et määratletakse tehnilised ohutusnõuded ning koostatakse ja tehakse üldsusele kättesaadavaks tehnilised eeskirjad, millega nähakse ette tootmisrajaliste, jaotusvõrkude, otseühenduses tarbijate seadmete, ühendusahelate ja otseliinide süsteemiga ühendamise projekteerimise ja kasutamise tehnilised miinimumnõuded. Need tehnilised eeskirjad peavad tagama võrkude koostalitlusvõime ning olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad. Amet võib teha vajaduse korral asjakohaseid soovitusi nende eeskirjade kooskõla saavutamiseks. Kõnealustest eeskirjadest teatatakse komisjonile vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ (millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning ifoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord) artiklile 8 ⁽⁴⁶⁾.~~

~~Artikkel 6~~

~~Piirkondliku koostöö edendamine~~

- ~~1. Liikmesriigid ja reguleerivad asutused teevad omavahel koostööd, et integreerida oma siseriiklikud turud ühel või mitmel piirkondlikul tasandil, mis on esimene samm täielikult liberaliseeritud siseturu loomise suunas. Eelkõige edendavad ja soodustavad reguleerivad asutused, kui liikmesriik on nii sätestanud, või liikmesriigid põhivõrguettevõtjate piirkondliku tasandi koostööd, sealhulgas piiriülestes küsimustes, et luua konkurentsivõimeline siseturg, ning tugevdavad oma õigusliku, reguleeriva ja tehnilise raamistiku järjepidevust ning soodustavad ühenduses veel eksisteerivate elektrisaari moodustavate eraldiseisvate süsteemide integreerumist. Sellise piirkondliku koostööga hõlmatud geograafilised piirkonnad sisaldavad koostööd geograafilistes piirkondades, mis on määratletud vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 12 lõikele 3. Selline koostöö võib hõlmata teisi geograafilisi piirkondi.~~
- ~~2. Amet teeb koostööd riiklike reguleerivate asutuste ja põhivõrguettevõtjatega, et tagada konkurentsivõimelise siseturu loomise eesmärgil reguleerivate raamistike~~

~~piirkondadevaheline kooskõla. Kui amet on seisukohal, et kõnealuseks koostööks on vaja siduvaid eeskirju, teeb ta asjakohased soovitused.~~

- ~~3. Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi rakendamisega, et ülekandesüsteemi halduritel on võimsuse jaotamiseks ja võrgu turvalisuse kontrollimiseks piirkondlikul tasandil üks või mitu integreeritud süsteemi, mis hõlmavad kahte või rohkemat liikmesriiki.~~
- ~~4. Kui vertikaalselt integreeritud ülekandesüsteemi haldurid osalevad sellise koostöö rakendamiseks loodud ühisettevõttes, siis kehtestab ja rakendab nimetatud ühisettevõtte nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimiseks. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimise eesmärgi saavutamiseks. Programm esitatakse heakskiitmiseks ametile. Programmi nõuetele vastavust jälgivad sõltumatult vertikaalselt integreeritud ülekandesüsteemi halduri järelevalveametnikud.~~

IV~~VI~~ PEATÜKK

JAOTUSVÕRGU KASUTAMINE

Artikkel 30 ~~24~~

Jaotusvõrguettevõtjate määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et ettevõtjad, kellele kuuluvad jaotusvõrgud, määraksid kas ühe või mitu jaotusvõrguettevõtjat ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususe ja majandusliku tasakaalu näitajatest. ~~Liikmesriigid tagavad jaotusvõrguettevõtjate tegevuse vastavuse artiklitele 25, 26 ja 27.~~

Artikkel 31 ~~25~~

Jaotusvõrguettevõtjate ülesanded

1. Jaotusvõrguettevõtja vastutab selle eest, et süsteem suudab pikaajaliselt rahuldada mõistlikku elektrienergia jaotamise nõudlust, aga ka majandustingimustele vastava kindla, usaldusväärse ja tõhusa elektrijaotussüsteemi toimimise, hoolduse ja arendamise eest oma piirkonnastagatakse süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikke nõudmisi elektrienergia edastamise järele, ning antud majanduslikes tingimustes, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnaküsimusi ja energiatõhusust.
2. Jaotusvõrguettevõtja ei tohi vahet teha võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel, eriti oma sidusettevõtjate kasuks.
3. Jaotusvõrguettevõtja annab võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks, sealhulgas kasutamiseks vajalikku teavet.
4. Liikmesriik võib jaotusvõrguettevõtjalt nõuda, et elektrijaamade eelisjaotuse~~elektrijaamade võrgujärele~~ koostamisel eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse taastuvenergiat allikaid ~~või jäätmeid~~ või kus toimub elektrienergia ja soojuse koostootmine, ⇨ vastavalt määruse [vastavalt teatises COM(2016) 861/2 esitatud ettepanekule ümber sõnastatud määrusega (EÜ) nr 714/2009] artiklile 11 ⇐.

5. Iga jaotusvõrguettevõtja soetab oma võrgus energiakadude ja ~~reservvõimsuse katmiseks kasutatava~~ ⇒ sagedusega mitteseotud tugiteenuste kasutamiseks vajaliku ⇐ energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel, kui tal on kõnealune funktsioon. ~~See nõue ei piira enne 1. jaanuari 2002 sõlmitud lepingute alusel ostetava elektrienergia kasutamist.~~ ⇒ Välja arvatud tasuvusanalüüsiga põhjendatud juhud, hangib jaotusvõrguettevõtja sagedusega mitteseotud tugiteenuseid läbipaistvalt, mittediskrimineerivalt ja turupõhiselt ning tagab kõikide turuosaliste tõhusa osalemise, hõlmates sealhulgas taastuvenergiaallikad, tarbimiskaja, energiasalvestusseadmed ja agregatorid, ning nõuab reguleerivatelt asutustelt või jaotusvõrguettevõtjatelt, tihedas koostöös kõigi turuosalistega, et nad määratleksid turul osalemise tehnilised nõuded, tuginedes turgude tehnilistele näitajatele ja kõikide turuosaliste suutlikkusele ⇐.

~~6. Kui jaotusvõrguettevõtja vastutab jaotusvõrgu tasakaalustamise eest, peavad tema poolt vastuvõetud sellealased eeskirjad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, millega maksustatakse võrgu kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Jaotusvõrguettevõtjate teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse vastavalt artikli 37 lõikele 6 mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.~~

~~7. Jaotusvõrgu arengu planeerimisel võtab jaotusvõrguettevõtja arvesse energiatõhusust edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid ja/või jaotatud tootmist, mis võivad kõrvaldada vajaduse elektrivõimsust suurendada või asendada.~~

↓ uus

Artikkel 32

Jaotusvõrguettevõtjate ülesanded seoses paindlikkusega

1. Liikmesriigid esitavad vajaliku õigusliku raamistiku, millega võimaldatakse jaotusvõrguettevõtjatel hankida teenuseid talitluse tõhustamiseks, jaotusvõrgu arendamiseks, sealhulgas kohaliku ülekandevõime piiratuse juhtimiseks, ning nähakse jaotusvõrguettevõtjatele ette sellekohased stiimulid. Reguleeriv raamistik peab võimaldama jaotusvõrguettevõtjatel eelkõige hankida teenuseid sellistest ressurssidest nagu hajatootmine, tarbimiskaja ja salvestamine, ning kaaluda selliste energiatõhususe meetmete kasutamist, mis võivad kõrvaldada vajaduse võimsust suurendada või asendada ning mis aitavad jaotusvõrgul talitleda tõhusalt ja töökindlalt. Jaotusvõrguettevõtjad hangivad kõnealuseid teenuseid läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel.

Jaotusvõrguettevõtjad määratlevad hangitavate teenuste standardsed turutooted, tagades kõikide turuosaliste tõhusa osalemise, hõlmates sealhulgas taastuvad energiaallikad, tarbimiskaja ja agregatorid. Jaotusvõrguettevõtjad vahetavad kogu vajalikku teavet ja kooskõlastavad oma tegevust põhivõrguettevõtjatega, et tagada vahendite optimaalne kasutamine, süsteemi ohutu ja tõhus talitlemine ning turu areng. Jaotusvõrguettevõtjad peavad saama piisavat hüvitust selliste teenuste hankimiseks, et vähemalt katta asjaomaseid kulusid, sealhulgas vajalikud info- ja

kommunikatsioonitehnoloogia kulud, kaasa arvatud kulud, mis on seotud vajaliku andme- ja sidetaristuga.

2. Jaotusvõrgu arendamine peab tuginema läbipaistvale võrgu arengu kavale, mille jaotusvõrguettevõtjad esitavad reguleerivale asutusele iga kahe aasta järel. Võrgu arengu kava sisaldab kavandatavaid investeeringuid järgmiseks viieks kuni kümneks aastaks; võrgu arengu kavas tuleb eriti pöörata tähelepanu peamisele jaotustaristule, mida on vaja uue põlvkonna elektritootmisvõimsuste ja uute tarbijate, sealhulgas elektrisõidukite laadimispunktide ühendamiseks. Võrgu arengu kavas tuleb näidata tarbimiskaja kasutamine, energiatõhusus, energia salvestamisseadmed ja muud vahendid, mida jaotusvõrguettevõtja kasutab süsteemi laiendamise alternatiivina.

Reguleeriv asutus konsulteerib võrgu arengu kava suhtes selgel ja läbipaistval viisil kõikide tegelike ja võimalike võrgu kasutajatega. Reguleeriv asutus avaldab konsulteerimise tulemused, mis on seotud kavandatud investeeringutega.

Liikmesriigid võivad otsustada, et seda kohustust ei kohaldata ühendatud elektriettevtõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui 100 000 võrku ühendatud tarbijat või kes teenindavad eraldatud süsteeme.

Artikkel 33

Elektrisõidukid ja elektrivõrk

1. Liikmesriigid esitavad vajaliku õigusliku raamistiku, et hõlbustada avaliku juurdepääsuga ja eraõiguslike laadimispunktide ühendamist jaotusvõrku. Liikmesriigid tagavad, et jaotusvõrguettevõtjad teevad mittediskrimineerivalt koostööd iga ettevõtjaga, kes omab, arendab, käitab või haldab elektrisõidukite laadimispunkte, sealhulgas tegeleb nende võrku ühendamisega.
2. Liikmesriigid võivad lubada jaotusvõrguettevõtjatel omada, arendada, hallata ja käitada elektrisõidukite laadimispunkte üksnes sel juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:
 - (a) teised osalised ei ole avatud ja läbipaistva hankemenetluse korral avaldanud soovi omada, arendada, hallata ega käitada elektrisõidukite laadimispunkte;
 - (b) reguleeriv asutus on andnud oma heakskiidu.
3. Artikleid 35 ja 56 kohaldatakse selliste jaotusvõrguettevõtjate suhtes, kes on seotud laadimispunktide omamise, arendamise, käitamise või haldamisega.
4. Liikmesriigid korraldavad korrapäraselt ja vähemalt iga viie aasta järel avaliku konsulteerimise, et hinnata, milline on turuosaliste huvi omada, arendada, käitada ja hallata elektrisõidukite laadimispunkte. Juhul kui avalikul konsulteerimisel selgub, et on kolmandaid osalisi, kes suudavad omada, arendada, käitada või hallata laadimispunkte, tagavad liikmesriigid, et jaotusvõrguettevõtjad kõrvaldatakse järkjärgult sellest tegevusest.

Artikkel 34

Jaotusvõrguettevõtjate ülesanded seoses andmehaldusega

Liikmesriigid tagavad, et kõikidel volitatud isikutel on selgetel ja võrdsetel tingimustel mittediskrimineeriv juurdepääs andmetele. Liikmesriikides, kus on võetud kasutusele nutiarvestussüsteemid vastavalt artiklile 19 ja kus jaotusvõrguettevõtjad on seotud

andmehaldusega, võetakse artikli 35 lõike 2 punktis d sätestatud vastavusprogrammidega meetmeid, et välistada artiklis 23 sätestatud volitatud isikutele diskrimineeriv juurdepääs. Kui jaotusvõrguettevõtjate suhtes ei ole kohaldatavad artikli 35 lõiked 1–3, võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed, et vertikaalselt ühendatud ettevõtjal ei oleks oma tarnete tegemiseks eelistatud juurdepääsu andmetele.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

Artikkel 35 ~~26~~

Jaotusvõrguettevõtjate sõltumatus ~~eristamine~~

1. Kui jaotusvõrguettevõtja moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peab ta olema vähemalt juriidiliselt staatusest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muust jaotusega mitteseotud tegevusest. See ettekirjutus ei too kaasa kohustust eraldada ~~eristada~~ jaotusvõrguettevõtja vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist.
2. Lisaks lõikes 1 nimetatud nõuetele, peab vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olev jaotusvõrguettevõtja olema sõltumatu muust jaotusega mitteseotud tegevusest nii organisatsiooniliselt kui ka otsuste tegemises. Selleks peab ta vastama järgmistele miinimumnõuetele:
 - (a) jaotusvõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi otseselt ega kaudselt olla tegevad elektri tootmise, jaotamise ja tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava vertikaalselt integreeritud elektriettevõtja äriühingustruktuuris;
 - (b) tuleb võtta vajalikud meetmed jaotusvõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda sõltumatult;
 - (c) jaotusvõrguettevõtjal peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud elektriettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise osas. Nende ülesannete täitmiseks peavad jaotusvõrguettevõtja käsutuses olema vajalikud ressursid, sealhulgas inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid. See ei tohiks takistada selliste kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad emaettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli ~~37~~59 lõikele 6. Eelkõige peab see võimaldama emaettevõtjal kiita heaks jaotusvõrguettevõtja iga-aastast rahastamiskava või mis tahes samaväärset dokumenti ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiiri. See ei tohi võimaldada emaettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse jaotusliinide ehitamise ega uuendamisega seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi ning
 - (d) jaotusvõrguettevõtja peab kehtestama nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused selle eesmärgi saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või asutus, jaotusvõrguettevõtja järelevalveametnik, esitab võetud meetmete aastaaruande artikli ~~35~~57 lõikes 1 osutatud reguleerivale asutusele ning see avaldatakse. Jaotusvõrguettevõtja

järelevalveametnik peab olema täiesti sõltumatu ning tal peab olema juurdepääs kõikidele oma ülesande täitmiseks vajalikele jaotusvõrguettevõtja ja, kui neid on, tema sidusettevõtete andmetele.

3. Kui jaotusvõrguettevõtja moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peavad liikmesriigid tagama reguleerivate asutuste või muude pädevate asutuste järelevalve jaotusvõrguettevõtja tegevuse üle, et ta ei kasutaks oma vertikaalset integreeritust konkurentsi moonutamiseks. Eelkõige tohi vertikaalselt integreeritud jaotusvõrguettevõtjad suhtlemise ja kaubamärkide tõttu suhtlemisel ja kaubamärkidega seotult tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja tarneharu eraldiseisvusega.
4. Liikmesriigid võivad otsustada, et lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata integreeritud elektriettevõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui 100000 võrku ühendatud tarbijat või väikesi eraldatud süsteeme.

↓ uus

Artikkel 36 **Salvestusseadmete kuuluvus**

1. Jaotusvõrguettevõtjad ei tohi omada, arendada, hallata ega käitada energia salvestamise seadmeid.
2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid lubada jaotusvõrguettevõtjatel omada, arendada, hallata ja käitada salvestusseadmeid üksnes sel juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:
 - (a) muud isikud ei ole avatud ja läbipaistva hankemenetluse korral avaldanud soovi omada, arendada, hallata ega käitada laadimisseadmeid;
 - (b) selliseid seadmeid vajavad jaotusvõrguettevõtjad oma käesoleva direktiivi kohaste kohustuste täitmiseks, et tagada jaotusvõrgu tõhusus, töökindlus ja turvalisus; ning
 - (c) reguleeriv asutus on hinnanud sellise erandi tegemise vajadust, võttes arvesse tingimusi punktides a ja b ning on andnud oma heakskiidu.
3. Artikleid 35 ja 56 kohaldatakse selliste jaotusvõrguettevõtjate suhtes, kes on seotud energia salvestusseadmete omamise, arendamise, käitamise või haldamisega.
4. Reguleerivad asutused korraldavad korrapäraselt ja vähemalt iga viie aasta järel avaliku konsulteerimise, et hinnata, milline on turuosaliste huvi investeerida salvestusseadmetesse, neid arendada, käitada ja hallata. Kui avalikul konsulteerimisel selgub, et on kolmandaid osalisi, kes suudavad omada, arendada, käitada või hallata salvestusseadmeid, tagavad liikmesriigid, et jaotusvõrguettevõtjad kõrvaldatakse järk-järgult sellisest tegevusest.

Artikkel 37 ~~27~~
Jaotusvõrguettevõtjate konfidentsiaalsusnõuded

Ilma et see piiraks artikli ~~55~~ ~~30~~ kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga jaotusvõrguettevõtja säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja vältima oma tegevusega seotud äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat avaldamist.

Artikkel 38 ~~28~~
Suletud jaotusvõrgud

1. Liikmesriigid võivad sätestada, et riiklikud reguleerivad asutused või teised pädevad asutused liigitavad võrgu, mis jaotab elektrit geograafiliselt piiratud tootmiskoha, ärirajatise või ühisteenuste koha piires ega varusta kodutarbijaid, piiramata lõike 4 kohaldamist, suletud jaotusvõrguks, kui:
 - (a) tehnilistel või ohutusega seotud põhjustel on selle võrgu kasutajate tegevus või tootmisprotsess ühendatud või
 - (b) kõnealune võrk ~~jagab~~ ~~tarnib~~ elektrit peamiselt võrgu omanikule või võrguettevõtjale ~~haldurile~~ või nendega seotud ettevõtjatele.
2. Liikmesriigid võivad sätestada, et riiklikud reguleerivad asutused vabastavad suletud jaotusvõrgu ettevõtja:
 - (a) artikli ~~31~~ ~~25~~ lõikes 5 sätestatud kohustusest soetada oma võrgus energiakadude ja ~~reservvõimsuse~~ ⇒ sagedusega mitteseotud tugiteenuste ⇐ katmiseks kasutatav energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel;
 - (b) artikli ~~6~~ ~~32~~ lõikes 1 sätestatud kohustusest tagada, et tasud ~~tariifid~~ või nende arvutamise aluseks olev metoodika kiidetakse enne nende jõustumist heaks vastavalt artikli ~~59~~ ~~artiklile 37~~ lõikele 1.
3. Lõikes 2 osutatud vabastuse andmise korral vaadatakse kohaldatavad tasud ~~tariifid~~ või nende arvutamise aluseks olev metoodika läbi ja kiidetakse artikli ~~59~~ lõike 1 ~~37~~ kohaselt heaks suletud jaotusvõrgu kasutaja taotluse alusel.
4. Kui võrku kasutavad aeg-ajalt vähesed kodumajapidamised, kes on jaotusvõrgu omanikuga töösuhtes või sarnases suhtes ning kes asuvad suletud jaotusvõrgu teeninduspiirkonnas, ei välista see lõikes 2 nimetatud vabastuste andmist.

5. Suletud jaotusvõrgud loetakse käesoleva direktiivi tähenduses jaotusvõrkudeks.

Artikkel ~~39~~ 29
Ühendatud ettevõtja

Artikli ~~2635~~ lõige 1 ei takista põhi- ja jaotusvõrgu ühendatud ettevõtja tegevust tingimusel, et kõnealune ettevõtja vastab artikli ~~9-43~~ lõikes 1 või artiklites ~~4413~~ ja ~~4514~~ või VI peatüki 3. jaotises ~~V peatükis~~ sätestatud nõuetele või tema suhtes kohaldatakse artikli ~~4466~~ lõiget 2.

IV V PEATÜKK

**⊗ ÜLDEESKIRI ⊗ ~~PÕHIVÕRGU KASUTAMINE~~
⊗ PÕHIVÕRGU ETTEVÕTJA KOHTA ⊗**

Artikkel ~~40~~ 12
Põhivõrgu ettevõtjate ülesanded

1. Põhivõrgu ettevõtja kohustuseks on:
 - (a) tagada võrgu pikaajaline võime rahuldada mõistlikke nõudmisi elektrienergia ~~edastamise~~ ülekanndmise järele ning antud majanduslikes tingimustes ja keskkonnanõuetele vastavate turvaliste, töökindlate ja tõhusate ülekanndesüsteemide ~~põhivõrkude~~ toimimine, hooldus ja arendamine ⇒ tihedas koostöös naaber-põhivõrgu ettevõtjatega ja -jaotusvõrgu ettevõtjatega ⇐;
 - (b) tagada piisavad vahendid ~~teenuse osutamise kohustuse~~ ⊗ oma kohustuste ⊗ täitmiseks;
 - (c) aidata tagada tarnekindlust piisava ~~toetada tarnekindlust nõuetekohase edastusvõimsuse~~ ülekanndevõime ja võrgu töökindluse kaudu;
 - (d) ~~korraldada elektrivooge juhtida~~ võimsusvooge võrgus, võttes arvesse elektrikaubandust teiste ühendatud võrkudega. Seepärast on põhivõrgu ettevõtjal kohustus tagada elektrisüsteemi turvalisus, töökindlus ~~usaldusväärsus~~ ja tõhusus, ning sellega seoses tuleb tagada kõikide vajalike abiteenuste kättesaadavus, sealhulgas ⇒ tarbimiskaja- ja energiasalvestusteenused, sedavõrd ⇐ ~~nende abiteenuste kättesaadavus, mida osutatakse reageerides nõudlusele~~, kuivõrd see kättesaadavus ei sõltu teistest ülekanndesüsteemidest ~~põhivõrkudest~~, millega võrk on ühendatud;
 - (e) anda võrguga ühendatud kõikide teiste võrkude võrgu ettevõtjatele piisavat teavet, et tagada ohutu ja tõhus toimimine, kooskõlastatud areng ning ühendatud süsteemi koostalitlusvõime;
 - (f) vältida vahetegemist võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ja eriti oma sidusettevõtjate eelistamist;
 - (g) anda võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurepääsuks vajalikku teavet ning

- (h) koguda kooskõlas määruse [vastavalt teatistes COM(2016)861/2 esitatud ettepanekule ümber sõnastatud määruse 714/2009] artikliga 46 (EÜ) nr 714/2009 artikliga 13 põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitismehhanismi alusel ülekoormustasusid ja makseid, võimaldada juurdepääsu kolmandatele osalistele pooltele ja seda juhtida ning anda sellest keeldumise korral põhjendatud seletusi, midaselgitusi koos põhjendustega; seda jälgivad riiklikud reguleerivad asutused; oma ülesannete täitmisel edendavad põhivõrguettevõtjad peamiselt turu lõimimist; integratsiooni

↓ uus

- (i) hankida abiteenuseid turuosalistelt, et tagada võrgu talitluskindlus;
- (j) võtta vastu raamistik piirkondlike talitluskeskuste vahelise koostöö ja kooskõlastamise kohta.
2. Liikmesriigid võivad ette näha, et üks või mitu lõike 1 punktides a–j loetletud ülesannetest määratakse täitmiseks põhivõrguettevõtjale, kelle oma ei ole ülekandesüsteem, mille suhtes tavaliselt tuleks asjaomaseid kohustusi kohaldada. Põhivõrguettevõtja, kellele on ülesanded määratud, peab olema sertifitseeritud kui omandisuhtest eraldatud ettevõtja ning ta peab vastama artiklis 43 sätestatud nõuetele, kuid ta ei pea olema selle ülekandesüsteemi omanik, mille eest ta vastutab. Põhivõrguettevõtja, kes on ülekandesüsteemi omanik, peab vastama VI peatükis sätestatud nõuetele ja olema sertifitseeritud vastavalt artiklile 43.
3. Täites lõikes 1 loetletud ülesandeid, võtab põhivõrguettevõtja arvesse piirkondlike talitluskeskuste täidetavaid ülesandeid ning teeb vastavalt vajadusele koostööd naabruses asuvate põhivõrguettevõtjatega.
4. Lõike 1 punktis i kirjeldatud ülesande täitmisel tagab põhivõrguettevõtja, et tasakaalustamisteenuste hankimine ja sagedusega mitteseotud tugiteenuste hankimine, välja arvatud tasuvusanalüüsiga põhjendatud juhtudel, toimub:
- (a) läbipaistvalt, mittediskrimineerivalt ja turupõhiselt;
- (b) sellega tagatakse kõikide turuosaliste tõhus osalemine, hõlmates sealhulgas taastuvenergiaallikad, tarbimiskaja, energiasalvestusseadmed ja agregaatid, ning nõutakse reguleerivatelt asutustelt või põhivõrguettevõtjatelt, et nad tihedas koostöös kõigi turuosalistega määratleksid turul osalemise tehnilised tingimused, tuginedes turgude tehnilistele näitajatele ja iga turuosalise suutlikkusele.
5. Põhivõrguettevõtjate omanduses ei tohi olla vahendid, millega osutatakse tugiteenuseid, välja arvatud artiklis 54 sätestatud tingimustel.

Artikkel 15

Võrgujärjekord ja tasakaalustamine

- ~~1. Ilma et see mõjutaks elektrienergia tarnimist lepinguliste kohustuste alusel, sealhulgas pakkumistingimustest tulenevad kohustused, vastutab põhivõrguettevõtja, kui see on tema ülesanne, oma piirkonnas asuvate elektrijaamade võrgujärjekorra ning teistesse võrkudesse suunduvate ühenduste kasutamise korra eest.~~
- ~~2. Elektrijaamade võrgujärjekord ja ühenduste kasutamine määratakse kindlaks kriteeriumide alusel, mille kiidavad heaks riiklikud reguleerivad asutused, kui neil on selleks pädevus, ning mis peavad olema objektiivsed, avaldatud ning mida tuleb~~

~~kohaldada mittediskrimineerivalt, tagades elektrienergia siseturu nõuetekohase toimimise. Kriteeriumide osas võetakse arvesse olemasolevatest elektrijaamadest või võrkudevaheliste ühenduste kaudu saadava elektrienergia majanduslikku tähtsust ja võrguühendust ning süsteemi tehnilisi piiranguid.~~

- ~~3. Liikmesriik nõuab võrguettevõtjalt, et nad järgiksid taastuvenergia allikaid kasutavate elektrijaamade võrgujärjekorra koostamisel direktiivi 2009/28/EÜ artiklit 16. Nad võivad ka võrguettevõtjalt nõuda, et elektrijaamade võrgujärjekorra koostamisel eelistataks elektrijaamu, kus toimub elektrienergia ja soojuste koostootmine.~~
- ~~4. Liikmesriik võib tarnekindluse huvides nõuda, et võrgujärjekorras eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse kohalikke primaarenergia allikaid, igas kalendriaastas kuni 15 % ulatuses kogu primaarenergiast, mis on vajalik asjaomases liikmesriigis tarbitava elektrienergia tootmiseks.~~
- ~~5. Reguleerivad asutused, kui liikmesriigid on nii sätestatud, või liikmesriigid nõuavad põhivõrguettevõtjalt põhivõrgu hooldamise ja arendamise, sealhulgas võrkude vastastikuse ühendamise võimsuse miinimumnõuete järgimist.~~
- ~~6. Põhivõrguettevõtjad soetavad oma võrgus energiakadude ja reservvõimsuse katmiseks kasutatava energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise menetluse abil, kui neil kõnealune funktsioon on.~~
- ~~7. Põhivõrguettevõtjate vastuvõetavad elektrivõrgu tasakaalustamise eeskirjad peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad nende võrkude kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Põhivõrguettevõtjate teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli 37 lõike 6 kohase meetodika alusel mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.~~

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~41~~ 46

Ülekandesüsteemi põhivõrgu omanike ja põhivõrguettevõtjate konfidentsiaalsuse ☒ ja läbipaistvuse ☒ nõuded

1. Ilma et see piiraks artikli ~~55~~ 53 kohaldamist või teabe avaldamisega seotud mis tahes õiguslikku kohustust, tagavad kõik põhivõrguettevõtjad ja ülekandesüsteemi põhivõrgu omanikud äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ning teevad kõik selleks, et takistada oma tegevuse kohta sellise teabe diskrimineerival viisil avaldamist, mis võib olla äriliselt kasulik. Eelkõige ei avalda nad ning tagavad eelkõige, et ei avalda tundlikku äriteavet äriühingu ülejäänud osadele, välja arvatud juhtudel, kui sellise teabe avaldamine on vajalik äritehingu sooritamiseks. Teabe eraldamise eeskirjade ~~Teabeeristuseeskirjade~~ täieliku täitmise tagamiseks tagavad liikmesriigid, et ülekandesüsteemi põhivõrgu omanik ja äriühingu ülejäänud osad ei kasutaks ühisteenuseid, nt ühiseid õigusteenuseid, välja arvatud haldus- ja IT-teenused.
2. Põhivõrguettevõtjad ei tohi seotud seostuvate ettevõtjate elektrienergia müügi- või

ostutehinguteks kuritarvitada kolmandatelt isikutelt võrgujuurdepääsu tagamise ja selleks vajalike läbirääkimiste käigus saadud tundlikku äriteavet.

3. Teave, mis on vajalik tõhusaks konkurentsiks ja turu tõhusaks toimimiseks, avalikustatakse. Selle kohustusega ei piirata äriliselt tundliku teabe konfidentsiaalsuse säilitamist.

Artikkel ~~42~~ 23

Volitused teha otsuseid uute elektritootmisseadmete elektrijaamade ülekandesüsteemi ~~võrku~~ ühendamise kohta

1. Põhivõrguettevõtja koostab ja avaldab selged ja tõhusad menetlused uute elektritootmisseadmete ~~elektrijaama~~de ja energiasalvestusseadmete kaudu mittediskrimineerivaks ülekandesüsteemi ühendamiseks. Nimetatud menetlused esitatakse heakskiitmiseks riiklikele reguleerivatele asutustele.
2. Põhivõrguettevõtja ei tohi keelduda uue elektritootmisseadme ~~elektrijaama~~de ja energiasalvestusseadme kaudu ühendamise põhjendusega, et tulevikus võivad ilmned ülekandevõime piirangud, nt ülekandevõime piiratus ülekandesüsteemi kaugemas osas ~~on võimalikud piirangud kättesaadavate võrgumahtude osas, nt ülekoormus ülekandevõrgu eemalasestsevates osades~~. Põhivõrguettevõtja esitab vajaliku teabe.
3. Põhivõrguettevõtja ei tohi keelduda uuest ühenduspunktist põhjendusega, et see tekitab lisakulusid, sest ühenduspunkti lähedal on vaja suurendada süsteemi osade ülekandevõimet seoses ühenduspunkti läheduses olevate võrgu osade vajaliku võimsuse suurendamisega.

✕ VI peatükk PÕHIVÕRGUETTEVÕTJATE OMANDILINE ERALDAMINE ✕

✕ 1. JAOTIS OMANDISUHETE ERALDAMINE ✕

Artikkel ~~43~~ 9

✕ Ülekandesüsteemiomandi ja põhivõrguettevõtja eraldamine ✕ ~~Põhivõrkude ja põhivõrguettevõtjate eristamine~~

1. Liikmesriigid tagavad, et ~~alates 3. märtsist 2012:~~
 - (a) kõik ülekandesüsteemi omanikest ettevõtjad tegutsevad põhivõrguettevõtjatena tegutsevad kõik põhivõrku omavad ettevõtjad põhivõrguettevõtjana;
 - (b) sama isik või samad isikud ei või:
 - otseselt ega kaudselt kontrollida elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ning otseselt ega kaudset kontrollida

põhivõrguettevõtjat või ülekandesüsteemi ega ~~põhivõrku, või~~ teostada nende suhtes mingit õigust ~~üle mis tahes õigusi, ega või~~

- otseselt või kaudselt kontrollida põhivõrguettevõtjat või ülekandesüsteemi ~~põhivõrku~~ ning otseselt või kaudselt kontrollida elektri tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, ega teostada selle suhtes mingit õigust ~~üle mis tahes õigusi~~;
 - (c) ~~ei tohi~~ isikul või samadel isikutel ~~ei tohi~~ olla samaaegselt õigust määrata elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka põhivõrguettevõtja või ülekandesüsteemi ~~põhivõrku~~ nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid ega otseselt ega kaudselt kontrollida elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat või teostada selle suhtes mingit õigust ~~üle mis tahes õigusi~~ ning
 - (d) ~~ei tohi~~ sama isik ~~ei tohi~~ olla samaaegselt nii elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka põhivõrguettevõtja või ülekandesüsteemi ~~põhivõrgu~~ nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liige.
2. Lõike 1 punktides b ja c osutatud õigused on eelkõige järgmised:
- (e) hääleõigus;
 - (f) õigus nimetada ametisse nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid; või
 - (g) enamusosaluse omamine.
3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel vastab mõistele ~~hõlmab mõiste~~ „elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivis 2009/73/EÜ⁵⁴ esitatud mõiste tähendus ~~mõistet~~ „tootmise ja tarnimise eest vastutav ettevõtja“ ning mõistetele „põhivõrguettevõtja“ ja „ülekandesüsteem“ vastavad kõnealuse direktiivi mõisted „ülekandesüsteemi haldur“ ja „ülekandevõrk“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/73/EÜ (mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju) tähenduses ning mõisted „põhivõrguettevõtja“ ja „põhivõrk“ hõlmavad mõisteid „edastusvõrgu haldur“ ja „edastusvõrk“ selle direktiivi tähenduses.
- ~~4. Liikmesriikidel on lubatud teha lõike 1 punktides b ja c erandeid kuni 3. märtsini 2013, tingimusel et põhivõrguettevõtjad ei moodusta osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast.~~
4. ~~5.~~ Lõike 1 punktis a sätestatud kohustus loetakse täidetuks, kui kaks või rohkem ülekandesüsteemi ~~põhivõrku~~ omavat ettevõtjat on loonud ühisettevõtte, mis tegutseb asjaomaste ülekandesüsteemide ~~põhivõrkude~~ põhivõrguettevõtjana kahes või rohkemas liikmesriigis. Ühisettevõttes ei tohi osaleda ükski teine ettevõtja, välja arvatud juhul, kui osalejaks on artikli 44 ~~43~~ alusel tunnustatud sõltumatu võrguettevõtja või põhivõrguettevõtja ~~süsteemihaldur või sõltumatu võrguettevõtja~~ 3. jaotise ~~V peatüki~~ tähenduses.
5. ~~6.~~ Käesoleva artikli rakendamisel, juhul kui lõike 1 punktides b, c ja d osutatud isik on liikmesriik või avalik-õiguslik asutus, ei tohi kaks erinevat avalik-õiguslikku

⁵⁴

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ ~~direktiiv 2009/73/EÜ, 13. juuli 2009~~, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

asutust, kes teostavad kontrolli ühelt poolt põhivõrguettevõtja või ~~ülekanadesüsteemi~~~~põhivõrgu~~ üle ja teiselt poolt elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja üle, olla sama isik või samad isikud.

6. ~~7.~~ Liikmesriigid tagavad, et nii vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks oleva põhivõrguettevõtja kui ka sellise põhivõrguettevõtja töötajate käsutuses olevat artiklis ~~41~~ ~~46~~ nimetatud tundlikku äriteavet ei edastata tootmis- ja tarnimisülesandeid täitvatele ettevõtjatele.
7. ~~8.~~ Kui 3. septembril 2009 kuulub ülekanadesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.
Sellisel juhul asjaomane liikmesriik kas
(a) määrab sõltumatu süsteemihalduri vastavalt artiklile ~~44~~ ~~43~~ või
(b) järgib 3. jaotise ~~V peatüki~~ sätteid.
8. ~~9.~~ Kui 3. septembril 2009 kuulub ülekanadesüsteem ~~põhivõrk~~ vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning kui on olemas kord, mis tagab põhivõrguettevõtjale suurema sõltumatuses kui 3. jaotise ~~V peatüki~~ sätteid, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.
9. ~~10.~~ Enne ettevõtja heakskiitmist ja põhivõrguettevõtjaks määramist ~~käesoleva artikli~~ lõike ~~89~~ kohaselt peab ta olema sertifitseeritud käesoleva direktiivi artikli ~~40~~ ~~52~~ lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EÜ) nr 714/2009 [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklis ~~3~~ ~~48~~ sätestatud korras, mille kohaselt komisjon kontrollib, et olemasolev kord tagab põhivõrguettevõtjale selgelt suurema sõltumatuses kui 3. jaotise ~~V peatüki~~ sätteid.
10. ~~11.~~ Igal juhul ei tohi takistada vertikaalselt integreeritud ettevõtjat, ~~kes omab~~ ~~põhivõrku~~ omaval ülekanadesüsteemil, võtmast lõikes 1 sätestatud nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid.
11. ~~12.~~ Tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvatel ettevõtjatel ei tohi mingil juhul olla võimalik otseselt või kaudselt kontrollida eraldatud põhivõrguettevõtjaid või teostada nende üle mis tahes kontrolli lõiget 1 kohaldavates liikmesriikides.

✠ 2. JAOTIS

SÕLTUMATUD VÕRGUETTEVÕTJAD ✠

Artikkel ~~44~~ ~~43~~

Sõltumatud võrguettevõtjad süsteemihaldurid

1. Kui ülekanadesüsteem~~põhivõrk~~ kuulub 3. septembril 2009 vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada artikli ~~43~~ ~~9~~ lõiget 1 mitte kohaldada ja määrata ülekanadesüsteemi ~~põhivõrgu~~ omaniku ettepaneku alusel sõltumatu võrguettevõtja süsteemihalduri. Komisjon peab kõnealuse määramise heaks kiitma.
2. Liikmesriik võib sõltumatu võrguettevõtja süsteemihalduri heaks kiita ja määrata ainult järgmistel juhtudel:
 - (a) haldurivõrguettevõtja kandidaat on tõendanud, et ta vastab artikli ~~43~~ ~~9~~ lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud nõuetele;
 - (b) haldurivõrguettevõtja kandidaat on tõendanud, et tema käsutuses on artiklis ~~40~~ ~~42~~ sätestatud ülesannete täitmiseks piisavad rahalised, tehnilised, füüsilised ja inimressursid;

- (c) haldurivõrguettevõtja kandidaat kohustub järgima võrgu kümneaastast arengukava, mille üle teostab järelevalvet reguleeriv asutus;
- (d) ülekandesüsteemi põhivõrgu omanik on tõendanud, et ta suudab täita lõikes 5 sätestatud kohustusi. Selleks esitab ta kõik kandideeriva ettevõtja ning teiste asjaomaste isikutega sõlmitavate kokkulepete projektid; ning
- (e) haldurivõrguettevõtja kandidaat on tõendanud, et ta suudab täita määrusest (EÜ) nr 714/2009 [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] tulenevaid kohustusi, sealhulgas kohustusi seoses põhivõrguettevõtjate koostöoga Euroopas ja piirkondlikul tasandil.
3. Liikmesriigid kiidavad heaks ja määravad sõltumatuteks süsteemihalduriteks võrguettevõtjateks ettevõtjad, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud artiklis 53 ~~44~~ ja käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 52 ~~40~~ ja määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklis 48 (EÜ) nr 714/2009 artiklis 3 sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis 53 ~~44~~ sätestatud sertifitseerimismenetlust.
4. Iga sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur vastutab vastavalt määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklile 46 (EÜ) nr 714/2009 artiklile 13 kolmandatele isikutele juurdepääsu võimaldamise ja haldamise eest, sealhulgas juurdepääsutasude ja võimsusjaotustasude ülekoormustasude kogumise ning põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamiskorra kohaste maksete eest, ülekandesüsteemi põhivõrgu haldamise, hoolduse ja arendamise eest ning selle eest, et investeerimiskavade abil tagatakse süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust. Sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur vastutab ülekandesüsteemi arendamisel uue taristu uute infrastruktuuride kavandamise (sh vastavate lubade väljastamise korra väljatöötamise), väljaehitamise ja kasutuselevõtmise eest. Selleks tegutseb sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur käesoleva jaotise peatüki kohaselt põhivõrguettevõtjana ülekandesüsteemi haldurina. Ülekandesüsteemi põhivõrgu omanik ei vastuta kolmandatele isikutele juurdepääsu võimaldamise ja haldamise ega investeringute kavandamise eest.
5. Kui sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur on määratud, peab ülekandesüsteemi põhivõrgu omanik täitma järgmisi ülesandeid:
- (a) pakkuma sõltumatule võrguettevõtjale süsteemihaldurile tema ülesannete täitmiseks vajalikku koostööd ja tuge, sealhulgas eelkõige kogu vajalikku teavet;
- (b) rahastama investeringuid, mille tegemise on otsustanud sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur ja heaks kiitnud reguleeriv asutus, või andma nõusoleku nende rahastamiseks mõne huvitatud isiku poolt, kelleks võib olla ka sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur. Asjakohase rahastamiskorra kiidab heaks reguleeriv asutus. Reguleeriv asutus konsulteerib enne heakskiitmist ülekandesüsteemi põhivõrgu omaniku ja teiste huvitatud isikutega;
- (c) tagama katte võrgu varadega seotud kohustustele, välja arvatud sellele osale kohustustest, mis on seotud sõltumatu võrguettevõtja süsteemihalduri ülesannetega ning
- (d) tagama, et lihtsustatakse võrgu laiendamise rahastamist, v.a need investeringud, mille puhul ta on vastavalt punktile b andnud nõusoleku, et rahastab mis tahes huvitatud isik, rahastamise kohta huvitatud isiku, sealhulgas sõltumatu võrguettevõtja rahastamise kohta huvitatud isiku, süsteemihalduri poolt.

6. Asjakohase liikmesriigi konkurentsiasutusele antakse tihedas koostöös reguleeriva asutusega kõik vajalikud volitused, et ta saaks tõhusalt jälgida lõikes 5 sätestatud kohustuste täitmist ülekandesüsteemi põhivõrgu omaniku poolt.

Artikkel 45 ~~44~~

Ülekandesüsteemi omaniku sõltumatus ~~Põhivõrgu omaniku eristamine~~

1. Kui sõltumatu võrguettevõtja ~~süsteemihaldur~~ on määratud, peab ülekandesüsteemi põhivõrgu omanik, kes moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, olema vähemalt juriidiliselt staatusest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muust, ülekandega edastusega mitteseotud tegevusest.
2. Lõike 1 kohane ülekandesüsteemi põhivõrgu omaniku sõltumatus peab vastama järgmistele miinimumkriteeriumidele:
 - (a) ülekandesüsteemi põhivõrgu omaniku juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad otseselt ega kaudselt elektri tootmise, jaotamise ja tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava vertikaalselt integreeritud elektriettevõtja äriühingustruktuuris;
 - (b) võetakse vajalikud meetmed ülekandesüsteemi põhivõrgu omaniku juhtimise eest vastutavate inimeste kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda iseseisvalt; ning
 - (c) ülekandesüsteemi põhivõrgu omanik kehtestab nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või asutus esitab võetud meetmete aastaaruande reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.

~~3. Komisjon võib vastu võtta suuniseid, et tagada käesoleva artikli lõike 2 täielik ja tõhus täitmine põhivõrgu omaniku poolt. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~

V PEATÜKK 3. jaotis **SÕLTUMATU PÕHIVÕRGUETTEVÕTJA** **ÜLEKANDESÜSTEEMI HALDUR**

Artikkel 46 ~~47~~

Varad, seadmed, töötajad ja identiteet

1. Põhivõrguettevõtjatel on käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste täitmiseks ja elektrienergia ülekandega edastamisega seotud äritegevuseks vajalikud inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid, ja eelkõige:
 - (a) elektrienergia ülekandega edastamisega seotud äritegevuseks vajalikud varad, sh ülekandesüsteem ülekandevõrk, kuuluvad põhivõrguettevõtjale;
 - (b) elektrienergia ülekandega edastamisega seotud äritegevuseks, sh organisatsiooniliste ülesannete täitmiseks vajalikud töötajad on põhivõrguettevõtja teenistuses;

- (c) töötajate rentimine ning teenuste osutamine ja tarbimine vertikaalselt integreeritud ettevõtja mõnelt muult osalt või mõnele muule osale on keelatud. Põhivõrguettevõtja võib siiski osutada teenuseid vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, kui
- kõnealuste teenuste osutamisel ei tehta süsteemi kasutajatel vahet, teenuste osutamine on kättesaadav kõigile süsteemi kasutajatele samadel tingimustel ning sellega ei piirata, moonutata ega takistata konkurentsi elektrienergia tootmisel ja tarnimisel, ning
 - kõnealuste teenuste osutamise tingimused on kiitnud heaks reguleeriv asutus;
- (d) ilma et see piiraks artikli 49 ~~20~~ kohaselt nõukogul otsuste tegemist, tehakse rahalised ressursid tulevaste investeerimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks põhivõrguettevõtjale vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolt põhivõrguettevõtja asjakohase taotluse alusel õigeaegselt kättesaadavaks.
2. Elektrienergia edastamisega seotud äritegevus hõlmab lisaks artiklis 40 ~~12~~ loetletud ülesannetele vähemalt järgmist:
- (a) põhivõrguettevõtja esindamine ning kolmandate osaliste ja reguleerivate asutustega ühenduse pidamine;
 - (b) põhivõrguettevõtja esindamine Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikus;
 - (c) kolmandatele isikutele võrgule juurdepääsu võimaldamine ja haldamine, tegemata vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel;
 - (d) kõikide ülekandesüsteemiga ~~põhivõrguga~~ seotud tasude kogumine, sh juurdepääsutasud, ~~kõrvalteenuste eest võetavad tasakaalustavad tasud, näiteks teenuste osumine (tasakaalustuskulud, kadude energia)~~ ⇔ ja tugiteenuste tasud ⇔;
 - (e) turvalise, tõhusa ja ökonoomse ülekandesüsteemi ~~põhivõrgu~~ haldamine, hooldamine ja arendamine;
 - (f) investeeringute planeerimine, et tagada süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust ja tagada tarnekindlus;
 - (g) asjakohaste ühisettevõtete loomine, sh koos ühe või mitme põhivõrguettevõtjaga, elektribörsiga ning muude asjakohaste isikutega ~~muud asjakohased näitajad~~, et saavutada eesmärgid toetada piirkondlike turgude loomist või hõlbustada liberaliseerimise protsessi, ning
 - (h) kõik korporatiivteenused, sh õigusabi-, raamatupidamis- ja IT teenused.
3. Põhivõrguettevõtjatel peab olema selline õiguslik vorm, nagu on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/101/EÜ ⁵⁵ on õiguslik vorm, nagu on osutatud nõukogu direktiivi 68/151/EMÜ ⁽⁴⁹⁾ artiklis 1.
4. Põhivõrguettevõtja ei tohi oma äriidentiteedi, suhtlemise, kaubamärkide ja ruumidega seotult tekitada ebaselgust selles, et ta seisab eraldi vertikaalselt integreeritud ettevõtjast või mis tahes selle osast ~~segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja või mis tahes selle osa eraldiseisvusega.~~

⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/101/EÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 48 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (ELT L 258, 1.10.2009, lk 11) ~~49~~.

5. Põhivõrguettevõtja ei jaga IT süsteeme ega seadmeid, hooneid ja turvasüsteeme ühegi vertikaalselt integreeritud ettevõtte osaga ega kasuta samu konsultante ega välistöövõtjaid IT süsteemide või seadmete ning turvasüsteemide jaoks.
6. Põhivõrguettevõtja aruandeid auditeerib audiitor, kes ei auditeeri vertikaalselt integreeritud ettevõtjat ega tema ükskõik millist osa.

Artikkel 47 ~~48~~

Põhivõrguettevõtja sõltumatus

1. Ilma et see piiraks nõukogu ~~järelevalveasutuse liikmete~~ otsuseid vastavalt artiklile ~~49, 20~~ on põhivõrguettevõtjal:
 - (a) ~~tegelik otsustusõigus, mis on sõltumatu tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud~~ vertikaalselt integreeritud ettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka ülekandesüsteemi arendamise osas ning
 - (b) volitused hankida raha kapitaliturult, eelkõige laenamise ja kapitali suurendamise teel.
2. Põhivõrguettevõtja peab tegutsema kogu aeg selliselt, et ta tagab selliste vahendite olemasolu, mida ta vajab, et kanda energiat üle teostada ülekandeid nõuetekohaselt ja tõhusalt ning arendada ja hooldada tõhusat, turvalist ja ökonoomset ülekandesüsteemi põhivõrku.
3. ☒ Vertikaalselt integreeritud ettevõtjal ja selle ☒ tütaretevõtetel, mis täidavad elektri tootmise või ülekande edastamise funktsioone, ei tohi olla otseseid ega kaudseid osalusi põhivõrguettevõtja aktsiakapitalis. Põhivõrguettevõtjal ei tohi olla ühtki otsest ega kaudset osalust vertikaalselt integreeritud ettevõtja ühegi sellise tütaretevõtte aktsiakapitalis, mis täidab elektri tootmise või ülekande edastamise funktsioone, ning ta ei saa selliselt tütaretevõttelt dividende ega mingit rahalist kasu.
4. Põhivõrguettevõtja üldine juhtimisstruktuur ja põhikiri organisatsiooniline kord tagab põhivõrguettevõtja tegeliku tõhusa sõltumatuse kooskõlas käesoleva peatükiga ☒ jaotisega ☒ . Vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei määra otseselt ega kaudselt põhivõrguettevõtja konkurentsikäitumist seoses põhivõrguettevõtja igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega ega seoses artikli 51 22 kohaselt koostatava võrgu arengu kümneaastase kava arendatava 10-aastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks vajaliku tegevusega vajalike tegevustega.
5. Põhivõrguettevõtjad ei diskrimineeri oma käesoleva direktiivi artikli ☒ 40 ☒ ~~12~~ ja artikli ☒ 46 ☒ ~~17~~ lõike 2 kohaste ülesannete täitmisel ning määruse [of recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklites 14, ~~15~~, 16, ☒ 17 ☒ ja ☒ 47 ☒ ⇒ sätestatud kohustuste ⇐ järgimisel eri isikuid ega üksusi ning ei piira, moonuta ega takista konkurentsi elektrienergia tootmisel ja tarnimisel.
6. Kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelised äri- ja rahandussuhted, sh põhivõrguettevõtja laenud vertikaalselt integreeritud ettevõtjale peavad vastama turutingimustele. Põhivõrguettevõtja peab üksikasjalikku dokumentatsiooni selliste äri- ja rahandussuhete kohta ja teeb selle reguleerivale asutusele taotluse korral kättesaadavaks.
7. Põhivõrguettevõtja esitab reguleerivale asutusele heakskiitmiseks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtjaga tehtud kaubandus- ja rahanduslepingud.

8. Põhivõrguettevõtja teatab reguleerivale asutusele artikli ~~46~~ 47 lõike 1 punktis d osutatud rahalised vahendid, mis on kättesaadavad tulevaste investeerimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks.
9. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja hoidub igasugusest tegevusest, mis tõkestaks või takistaks põhivõrguettevõtjatel mis tahes tegevusest, mis tõkestaks või takistaks põhivõrguettevõtjatel oma käesoleva peatüki kohaste kohustuste täitmist, ning ei nõua, et põhivõrguettevõtja taotleks kõnealuste kohustuste täitmiseks luba vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt.
10. Asjaomane liikmesriik kiidab heaks ja määrab põhivõrguettevõtjaks ettevõtja, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud käesoleva peatüki nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis ~~52~~ 40 ja määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklis ~~48 (EÜ) nr 714/2009 artiklis 3~~ sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis ~~53~~ 41 sätestatud sertifitseerimismenetlust.

Artikkel ~~48~~ 49

Põhivõrguettevõtja töötajate ja juhtkonna sõltumatus

1. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute või haldusorganite liikmete ametisse nimetamist ja selle pikendamist, töötingimusi, sh ette nähtud tasu ja ametist vabastamist käsitlevad otsused teeb põhivõrguettevõtja nõukogu, mis nimetatakse ametisse kooskõlas artikliga ~~49~~ 20.
2. Põhivõrguettevõtja tegevjuhtimise eest vastutavate isikute või haldusorganite liikmete ametisse nimetamise ja selle pikendamise eest vastutava nõukogu poolt ametisse nimetatud isikute nimed ja nende ametiajal kehtivad tingimused, ametiaja kestus ja ametist vabastamine ning iga sellise kavandatava ametist vabastamise põhjused teatatakse reguleerivale asutusele. Lõikes 1 nimetatud tingimused ja otsused on siduvad ainult siis, kui reguleeriv asutus ei ole kolme nädala jooksul pärast teavitamist vastuväiteid esitanud.

Reguleeriv asutus võib esitada vastuväited lõikes 1 osutatud otsustele, kui:

 - (a) ametisse nimetatud juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete ametialane sõltumatus tekitab kahtlusi või
 - (b) ennetähtaegse ametist vabastamise puhul on kahtlusi selle põhjendatuses.
3. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud või haldusorganite liikmed, kelle suhtes käesolevat lõiget kohaldatakse, ei tohi kolme aasta jooksul enne ametisse nimetamist omada ametikohta või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtjas või selle osas või seda kontrollivas aktsionäris, välja arvatud nimetatud põhivõrguettevõtjas.
4. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud või haldusorganite liikmed ja/või töötajad ei tohi omada mingeid muid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtja muus osas või seda kontrollivas aktsionäris.
5. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud või haldusorganite liikmed ja/või töötajad ei tohi omada mingeid huvisid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas, vä nimetatud põhivõrguettevõtjas, või saada sellest

rahalist kasu. Nende töötasu ei sõltu vertikaalselt integreeritud ettevõtja (v.a põhivõrguettevõtja) tegevusest ja tulemustest.

6. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete kaebuste suhtes, mis käsitlevad nende ennetähtaegset ametist vabastamist, tagatakse ~~tohu~~ reguleerivale asutusele kaebamise õigus.
7. Pärast ametiaja lõppu ei tohi põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed vähemalt nelja aasta jooksul omada mingeid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas, v.a põhivõrguettevõtjas, või seda kontrollivas aktsionäris.
8. Lõiget 3 kohaldatakse enamiku põhivõrguettevõtjate juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete suhtes.

Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud või haldusorganite liikmed, kelle suhtes ei kohaldata lõike 3 sätteid, ei tohi vähemalt kuue kuu jooksul enne nende ametisse nimetamist olla täitnud juhtimisfunktsiooni või muud olulist funktsiooni vertikaalselt integreeritud ettevõtjas.

Käesoleva lõike esimest lõiku ja lõikeid 4–7 kohaldatakse kõikide tegevjuhtkonda kuuluvate isikute ning neile otseselt alluvate selliste isikute suhtes, kes vastutavad võrgu haldamise, hooldamise ja arendamise eest.

Artikkel 49 ~~20~~

Nõukogu

1. Põhivõrguettevõtjal on nõukogu, mis vastutab otsuste eest, millel on oluline mõju põhivõrguettevõtja aktsionäride varade väärtusele, eriti otsuste eest, mis käsitlevad iga-aastaste ja pikemaajaliste rahastamiskavade heakskiitmist, põhivõrguettevõtja võlgnevuse taset ja aktsionäridele jaotatavat dividendisummat. Nõukogu pädevusse kuuluvate otsuste hulka ei kuulu need, mis on seotud põhivõrguettevõtja igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega või artikli ~~51~~²² kohaselt arendatava kümneaastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks ~~vajaliku tegevusega vajalike tegevustega~~.
2. Nõukogu koosneb vertikaalselt integreeritud ettevõtjat esindavatest liikmetest, kolmanda poole aktsionäre esindavatest liikmetest, ja juhul kui liikmesriigi õigusaktides on nii sätestatud, teisi huvitatud pooli, näiteks põhivõrguettevõtja töotajaid esindavatest liikmetest.
3. Artikli ~~48~~¹⁹ lõike 2 esimest lõiku ja lõikeid 3–7 ~~19~~²¹ lõike 2 esimest lõiku ja artikli ~~19~~²¹ lõikeid 3 kuni 7 kohaldatakse vähemalt poolte nõukogu liikmete, miinus üks, suhtes.

Artikli ~~48~~¹⁹ lõike 2 teise lõigu punkti b kohaldatakse kõigi nõukogu liikmete suhtes.

Artikkel 50 ~~24~~

Nõuetele vastavuse programm ja järelevalveametnik

1. Liikmesriigid tagavad, et põhivõrguettevõtjad kehtestavad ja rakendavad nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ja tagatakse, et järelevalve selle programmi üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende

eesmärkide saavutamiseks. See esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele. Ilma et see piiraks riikliku reguleeriva asutuse volitusi, jälgib programmi nõuetele vastavust sõltumatult järelevalveametnik.

2. Järelevalveametniku nimetab ametisse nõukogu reguleeriva asutuse heakskiidul. Reguleeriv asutus võib järelevalveametniku heakskiitmisest keelduda ainult sõltumatuse või kutsealase suutlikkuse puudumise tõttu. Järelevalveametnik võib olla füüsiline või juriidiline isik. Järelevalveametniku suhtes kohaldatakse artikli 48 lõikeid 2–8 ~~lõikeid 2 kuni 8~~.
3. Järelevalveametnik vastutab:
 - (a) nõuetele vastavuse programmi järelevalve eest;
 - (b) ~~aastaruande, milles esitatakse nõuetele vastavuse programmi rakendamiseks võetud meetmed,~~ nõuetele vastavuse programmi rakendamiseks võetavaid meetmeid sisaldava aastaruande koostamise ja esitamise eest reguleerivale asutusele;
 - (c) nõukogule aruandmise eest ja nõuetele vastavuse programmi ja selle rakendamise kohta soovitude andmise eest;
 - (d) reguleeriva asutuse teavitamise eest nõuetele vastavuse programmi rakendamisega seotud olulistest rikkumistest ja
 - (e) reguleeriva asutuse teavitamise eest kõikidest vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelistest äri- ja rahalistest suhetest.
4. Järelevalveametnik esitab reguleerivale asutusele kavandatavad otsused võrkudesse tehtavate investeeringute kava või üksikinvesteeringute kohta. See toimub hiljemalt siis, kui põhivõrguettevõtja juhatus ja/või pädev haldusorgan esitab need nõukogule.
5. Kui vertikaalselt integreeritud ettevõtja ~~takistab põhivõrguettevõtja~~ üldkoosolekul või ~~oma selle poolt~~ ametisse nimetatud nõukogu liikmete ~~hääletusel~~ ~~takistatakse~~ otsuse vastuvõtmist, mille tulemusena takistatakse või lükatakse edasi võrkudesse investeerimist, mis ~~võrgu arengu kümneaastase kava~~ ~~10-aastase võrgu arengukava~~ kohaselt ~~tuleks oleks tulnud~~ teostada järgneva kolme aasta jooksul, teatab järelevalveametnik sellest reguleerivale asutusele, mis tegutseb seejärel artikli ~~51~~ ~~22~~ kohaselt.
6. Järelevalveametniku volitusi või teenistustingimusi reguleerivad tingimused, sealhulgas tema mandaadi kestus, kiidab heaks reguleeriv asutus. ~~Kõnealused tingimused peavad tagama~~ ~~Need tingimused tagavad~~ järelevalveametniku sõltumatuse, muu hulgas nähes talle ette kõik vajalikud vahendid ~~omate~~ kohustuste täitmiseks. Oma ametiajal ei tohi järelevalveametnik omada vertikaalselt integreeritud ettevõtjas või selle mis tahes osas või seda kontrollivates aktsionärides oseselt või kaudselt muud ametikohta või ametialast vastutust või huvisid.
7. Järelevalveametnik annab korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru reguleerivale asutusele ning tal on õigus anda korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru põhivõrguettevõtja nõukogule.
8. Järelevalveametnik võib osaleda põhivõrguettevõtja juhatuse või haldusorganite kõikidel koosolekutel, nõukogu koosolekutel ja üldkoosolekul. Järelevalveametnik ~~osaleb~~ ~~võib osaleda~~ kõikidel koosolekutel, millel käsitletakse järgmisi küsimusi:
 - (a) võrkudele juurdepääsu tingimused, nagu on sätetatud määruses [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2], eelkõige seoses tasude ~~määratletud määruses (EÜ) nr 714/2009 eelkõige seoses tariifide~~, kolmandatele

isikutele juurdepääsu teenuste, võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse, ~~ülekoormuse~~ juhtimise, läbipaistvuse, ~~tasakaalustamise~~ ⇒ tugiteenuste ⇐ ja järelturuga;

- (b) ülekandesüsteemi, sh võrkudevaheliste ühenduste ja ühenduste investeeringute haldamise, hooldamise ja arendamise eesmärgil algatatud projektid;
 - (c) ~~ülekandesüsteemi põhivõrgu~~ käitamiseks juhtimiseks vajalikud elektrienergia müügi- või ostutehingud.
- 9. Järelevalveametnik jälgib põhivõrguettevõtja vastavust artiklis ~~4116~~ esitatud nõuetele.
 - 10. Järelevalveametnikul on juurdepääs põhivõrguettevõtja kogu asjakohasele teabele ja ruumidele ja kogu teabele, mis on vajalik oma ülesannete täitmiseks.
 - 11. Pärast reguleeriva asutuse eelnevat heakskiitu võib nõukogu järelevalveametniku ametist vabastada. Nõukogu vabastab järelevalveametniku reguleeriva asutuse nõudel sõltumatus või ametialase suutlikkuse puudumise tõttu.
 - 12. Järelevalveametnikule tagatakse etteteatamiseta juurdepääs põhivõrguettevõtja ametiruumidele ~~tagatakse etteteatamiseta~~

Artikkel 51 ~~22~~

Võrkude arendamine ja volitused teha investeerimisotsuseid

- 1. Pärast konsulteerimist kõikide asjaomaste sidusrühmadega esitavad põhivõrguettevõtjad ~~igal aastal reguleerivale asutusele 10-aastase võrguarengukava~~ ⇒ reguleerivale asutusele vähemalt iga kahe aasta tagant võrgu arengu kümneaastase kava ⇐, mis põhineb olemasoleval ja prognoositaval nõudlusel ja pakkumisel. Võrgu arengukava peab sisaldama ~~sisaldab~~ tõhusaid meetmeid, et tagada süsteemi piisav võimsus ja ~~varustuskindlus~~ tarnekiindlus.
- 2. ~~Eelkõige~~ Võrgu arengu kümneaastases kavas eelkõige 10-aastase võrgu arengukava eelkõige:
 - (a) esitatakse turuosalistele, millised peamised ülekandetaristud ~~näitab turuosalistele peamised ülekandeinfrastruktuurid, mida~~ tuleb järgmise kümne aasta jooksul ehitada või uuendada;
 - (b) loetletakse kõik otsustatud investeeringud ja määratakse ~~loetleb kõik otsustatud investeeringud ja määrab~~ kindlaks uued investeeringud, mida tuleb teha järgmise kolme aasta jooksul, ja
 - (c) esitatakse ~~esitab~~ investeerimisprojektide ajakava.
- 3. Võrgu arengu kümneaastase kava ~~10-aastase võrgu arengukava~~ väljatöötamisel kasutab põhivõrguettevõtja mõistlikke prognoose ⇒ energia salvestamise, ⇐ elektritootmise, -tarnimise, -tarbimise kohta ja elektri kaubanduse kohta teiste riikidega, võttes arvesse piirkondlikke ja ☒ liidu ☒ ~~ühenduse~~ ühenduse investeerimiskavu.
- 4. Reguleeriv asutus konsulteerib võrgu arengu kümneaastase kava ~~10-aastase võrgu arengukava~~ suhtes selgel ja läbipaistval viisil kõikide tegelike või võimalike võrgu kasutajatega. Isikutelt või ettevõtetelt, kes väidavad enda olevat võimalikud võrgu kasutajad, võib nõuda oma väite põhjendamist. Reguleeriv asutus avaldab konsulteerimise tulemused, eelkõige võimalikud investeerimisvajadused.

5. Reguleeriv asutus analüüsib, kas võrgu arengu kümneaastane kava ~~10-aastane võrgu arengukava~~ hõlmab kõiki konsulteerimisel kindlaks määratud investeerimisvajadusi ja kas see on kooskõlas võrgu kümneaastase mittesiduva ~~ühenduseülese~~ ☒ liidu ☒ arengukavaga (~~ühenduseülene~~ ☒ liidu ☒ võrgu arengukava), millele viidatakse määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artikli 27 lõike 1 (~~EÜ) nr 714/2009 artikli 8 lõike 3~~) punktis b. Kui tekib kahtlus kooskõla suhtes võrgu kümneaastase ~~ühenduseülese~~ ☒ liidu ☒ arengukavaga, konsulteerib reguleeriv asutus ametiga. Reguleeriv asutus võib nõuda põhivõrguettevõtjalt tema võrgu arengu kümneaastase kava ~~või nõuda põhivõrguettevõtjalt oma kümneaastase ühenduseülese võrgu arengukava~~ muutmist.
6. Reguleeriv asutus jälgib ja hindab võrgu arengu kümneaastase kava ~~10-aastase võrgu arengukava~~ rakendamist.
7. Kui põhivõrguettevõtja ei tee muudel kui väljaspool tema kontrolli olevatel ülekaalukatel põhjustel võrgu arengu kümneaastases kavas ~~10-aastases võrgu arengukavas~~ ettenähtud investeeringut, mis oleks tulnud teha järgneva kolme aasta jooksul, ~~muudel kui väljaspool tema kontrolli olevatel ülekaalukatel põhjustel~~, tagavad liikmesriigid, et reguleeriv asutus võtab peab võtma vähemalt ühe järgmistest meetmetest, et tagada kõnealuse investeeringu tegemine, kui kõnealune investeering on endiselt oluline viimase võrgu arengu kümneaastasse kava ~~10-aastase võrgu arengukava~~ kohaselt:
 - (a) nõuab ~~oma~~ põhivõrguettevõtjalt kõnealuse investeeringu tegemist;
 - (b) korraldab ~~oma~~ kõnealuse investeeringu tegemiseks kõigile investoritele avatud pakkumismenetluse või
 - (c) kohustab ~~oma~~ põhivõrguettevõtjat suurendama kapitali vajaliku investeeringu rahastamiseks ja lubama sõltumatutel investoritel kapitalis osaleda.

Kui reguleeriv asutus on oma volitusi esimese lõigu punkti b alusel kasutanud, võib ta kohustada põhivõrguettevõtjat nõustuma ühe või mitme järgneva tingimusega:

 - rahastajaks on kolmas isik ~~osapool~~;
 - ehitajaks on kolmas isik ~~osapool~~;
 - vastavad uued varad hangitakse ise;
 - vastavat uut vara kasutatakse ise.

Põhivõrguettevõtja annab investoritele kogu vajaliku teabe investeeringu tegemiseks, ühendab uued varad ülekandevõrku ja teeb oma parima investeerimisprojekti elluviimise hõlbustamiseks.

Asjakohase rahastamiskorra kiidab heaks reguleeriv asutus.
8. Kui reguleeriv asutus on oma volitusi lõike 7 esimese lõigu alusel kasutanud, katab asjaomane tasude ~~tarifi~~ korraldus kõnealuse investeeringu kulud.

☒ 4. JAOTIS

PÕHIVÕRGUETTEVÕTJATE MÄÄRAMINE JA SERTIFITSEERIMINE ☒

Artikkel ~~52~~ 49

Põhivõrguettevõtjate määramine ja sertifitseerimine

1. Enne ettevõtja heakskiitmist ja põhivõrguettevõtjaks määramist peab ta olema sertifitseeritud vastavalt käesoleva artikli lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse ~~(EÜ) nr 714/2009 artiklis 3~~ [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklis 48 sätestatud korrale.
2. Liikmesriigid ~~kiidavad heakstunnistavad~~ ja määravad põhivõrguettevõtjateks ettevõtjad, ~~kes omavad põhivõrke ja~~ kelle riiklik reguleeriv asutus on kooskõlas sertifitseerimismenetlusega artiklis ~~43~~ 9 sätestatud nõuetele vastavana sertifitseerinud. Põhivõrguettevõtjad tehakse teatavaks Euroopa Komisjonile ning avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.
3. Põhivõrguettevõtjad teavitavad reguleerivat asutust igast kavandatavast tehingust, mille puhul võib tekkida vajadus üle vaadata ~~vastavus artiklis 43 selle ettevõtja vastavus artiklis 9~~ sätestatud nõuetele.
4. Reguleerivad asutused jälgivad pidevalt põhivõrguettevõtjate vastavust artiklis ~~43~~ 9 sätestatud nõuetele. Nad algatavad sellise vastavuse tagamiseks sertifitseerimismenetluse:
 - (a) põhivõrguettevõtja vastava teatise alusel vastavalt lõikele 3;
 - (b) omal algatusel, kui neile on saanud teatavaks, et ~~ülekandesüsteemi põhivõrgu~~ omaniku või põhivõrguettevõtja õiguste või mõju kavandatav muudatus võib kaasa tuua artikli ~~43~~ 9 rikkumise või kui neil on alust arvata, et selline rikkumine on juba toimunud, või
 - (c) komisjoni põhjendatud taotluse alusel.
5. Reguleerivad asutused võtavad põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsuse vastu nelja kuu jooksul alates põhivõrguettevõtja teatise või komisjoni vastava taotluse saamise kuupäevast. Pärast selle perioodi möödumist loetakse sertifikaat väljaantuks. Reguleeriva asutuse otsene või ~~vaikimisi tehtud~~ ~~kaudne~~ otsus jõustub alles pärast lõikes 6 sätestatud menetluse lõpetamist.
6. Põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsesest või ~~vaikimisi tehtud~~ ~~kaudsest~~ otsusest teatab reguleeriv asutus viivitamata komisjonile, lisades kogu nimetatud otsusega seotud asjakohase teabe. Komisjon tegutseb määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklis 48 ~~(EÜ) nr 714/2009 artiklis 3~~ sätestatud korra kohaselt.
7. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad põhivõrguettevõtjatelt ja tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt taotleda mis tahes teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.
8. Reguleerivad asutused ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Sertifitseerimine seoses kolmandate riikidega

1. Kui kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitav ülekandesüsteemi ~~põhivõrgu~~ omanik või põhivõrguettevõtja taotleb sertifitseerimist, teavitab reguleeriv asutus sellest komisjoni.
Reguleeriv asutus teavitab samuti viivitamatult komisjoni mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli ülekandesüsteemi ~~põhivõrgu~~ või põhivõrguettevõtja üle.
2. Põhivõrguettevõtjad teavitavad reguleerivat asutust mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli ülekandesüsteemi ~~põhivõrgu~~ või põhivõrguettevõtja üle.
3. Reguleeriv asutus võtab põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsuse eelnõu vastu nelja kuu jooksul alates põhivõrguettevõtja teatise kuupäevast. Reguleeriv asutus keeldub sertifitseerimisest, kui ei ole tõendatud:
 - (a) et asjaomane isik täidab artiklis ~~439~~ sätestatud nõudeid ning
 - (b) reguleerivale asutusele või muule liikmesriigi määratud pädevale asutusele, et sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu liikmesriigi ja ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ energiavarustuse kindlust. Kõnealuse küsimuse kaalumisel võtab reguleeriv asutus või muu määratud pädev asutus arvesse:
 - neid õigusi ja kohustusi, mis ~~ühendusel~~ ☒ liidul ☒ on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või ~~mitme~~ ~~rahkema~~ kolmanda riigiga sõlmitud lepingust, mille osaline on ~~ühendus~~ ☒ liit ☒ ning mis puudutab energiavarustuse kindluse küsimust;
 - neid õigusi ja kohustusi, mis liikmesriigil on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad kõnealuste kolmandate riikidega sõlmitud lepingutest, niiõrd kui need on kooskõlas ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ õigusega, ning
 - muid konkreetse juhtumi või asjaomase kolmanda riigiga seotud fakte ja asjaolusid.
4. Reguleeriv asutus teavitab otsusest viivitamata komisjoni, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe.
5. Liikmesriigid näevad ette, et reguleeriv asutus või lõike 3 punktis b osutatud määratud pädev asutus esitab enne reguleeriva asutuse poolt sertifitseerimisotsuse vastuvõtmist taotluse komisjoni arvamuse saamiseks selle kohtases järgneva kas:
 - (a) ~~et~~ asjaomane isik täidab artiklis ~~439~~ sätestatud nõudeid ning
 - (b) sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ energiavarustuse kindlust.
6. Komisjon vaatab lõikes 5 osutatud taotluse läbi kohe pärast selle kättesaamist. Komisjon esitab ~~oma arvamuse~~ kahe kuu jooksul taotluse kättesaamisest oma arvamuse riiklikule reguleerivale asutusele või määratud pädevale asutusele, kui taotluse esitas kõnealune asutus.

Arvamuse koostamisel võib komisjon taotleda ameti, asjaomase liikmesriigi ja huvitatud poolte seisukohti. Juhul kui komisjon teeb sellise taotluse, pikendatakse kahekuulist ajavahemikku veel kahe kuu võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

7. ~~Hinnates seda~~~~Selle hindamisel~~, kas kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolne kontroll seab ohtu ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☐ energiaravustuse kindluse, võtab komisjon arvesse:
- (a) konkreetseid asjaolusid ja asjaomast kolmandat riiki või kolmandaid riike ning
- (b) ~~neid õigusi ja kohustusi, mis kõnealuse kolmanda riigiga või kõnealuste kolmandate riikidega seotud ühenduse õigusi ja kohustusi, ühendusel~~ ☒ Euroopa Liidul ☐ ~~on~~ kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või ~~mitme~~ ~~rohkema~~ kolmanda riigiga sõlmitud lepingust, mille osaline on ~~ühendus~~ ☒ liit ☐ ning mis puudutab energiaravustuse kindluse küsimust.
8. Riiklik reguleeriv asutus võtab kahe kuu jooksul pärast lõikes 6 osutatud ajavahemiku lõppu vastu oma lõpliku otsuse sertifitseerimise kohta. Riiklik reguleeriv asutus arvestab oma lõpliku otsuse vastuvõtmisel võimalikult suurel määral komisjoni arvamusega. Igal juhul jääb liikmesriikidele õigus sertifitseerimisest keelduda, kui sertifitseerimise võimaldamine seab ohtu liikmesriigi elektrienergiavarustuse kindluse või mõne teise liikmesriigi energiaravustuse kindluse. Kui liikmesriik on määranud muu pädeva asutuse teostama hindamist lõike 3 punkti b kohaselt, võib ta taotleda, et riiklik reguleeriv asutus võtaks oma lõpliku otsuse vastu vastavalt kõnealuse pädeva asutuse hinnangule. Riikliku reguleeriva asutuse lõplik otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos. Kui lõplik otsus erineb komisjoni arvamusest, esitab ja avaldab asjaomane liikmesriik koos otsusega selle põhjendused.
9. Käesolev artikkel ei mõjuta kuidagi liikmesriikide õigust teostada riigisiseseid seaduslikke ~~kontrollimisi~~ ~~kontrolle~~, et kaitsta avaliku julgeoleku õigustatud huve, vastavalt ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☐ õigusele.
- ~~10. Komisjon võib võtta vastu suunised, milles sätestatakse käesoleva artikli rakendamise korra üksikasjad. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~
10. ~~11.~~ Käesolevat artiklit, v.a lõike 3 punkti a, kohaldatakse ka nende liikmesriikide suhtes, kellele kohaldatakse erandit vastavalt artiklile ~~66~~44.

↓ uus

Artikkel 54

Põhivõrguettevõtjatele kuuluvad salvestusseadmed ja tugiteenused, mida osutab põhivõrguettevõtja

1. Põhivõrguettevõtjad ei tohi omada, hallata ega käitada energiasalvestusseadmeid; samuti ei tohi nende otsese ega kaudse kontrolli all olla varad, millega osutatakse tugiteenuseid.
2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid lubada põhivõrguettevõtjatel omada, hallata ja käitada salvestusseadmeid ja varasid, millega osutatakse sagedusega mitteseotud tugiteenuseid, üksnes sel juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:
 - (a) muud isikud ei ole avatud ja läbipaistva hankemenetluse kaudu väljendanud huvi omada, juhtida, hallata või käitada selliseid seadmeid, mis pakuvad põhivõrguettevõtjale salvestamis- ja/või sagedusega mitteseotud tugiteenuseid;
 - (b) selliseid seadmeid või sagedusega mitteseotud tugiteenuseid on põhivõrguettevõtjal vaja oma kohustuste täitmiseks käesoleva direktiivi kohaselt, et tagada ülekandesüsteemi tõhus, töökindel ja turvaline talitlus, ning neid ei kasutata selleks, et elektrit turul müüa; ning
 - (c) reguleeriv asutus on hinnanud sellise erandi tegemise vajadust, võttes arvesse tingimusi käesoleva lõike punktides a ja b, ning on andnud oma heakskiidu.
3. Erandi lubamise otsus tuleb edastada ametile ja komisjonile koos asjakohase teabega taotluse ja erandi lubamise põhjuste kohta.
4. Põhivõrguettevõtjad korraldavad korrapäraselt ja vähemalt iga viie aasta järel nõutavate salvestusseadmete alase avaliku konsulteerimise, et hinnata, kas turuosalistel on huvi sellistesse seadmetesse investeerida ja kas põhivõrguettevõtja saab lõpetada oma salvestusseadmetega seotud tegevuse, kui kolmandad isikud pakuvad kulutõhusat teenust.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

VII PEATÜKK 5. jaotis **Sõltumatus ja raamatupidamise läbipaistvus**

Artikkel 55~~30~~ **Raamatupidamisele juurdepääsu õigus**

1. Liikmesriikidel või nende määratud pädevatel asutustel, sealhulgas artiklis 57~~35~~ osutatud reguleerivatel asutustel, on oma ülesannete täitmise piires õigus tutvuda elektriettevõtjate raamatupidamisega, nagu on sätestatud artiklis 56~~31~~.
2. Liikmesriigid ja määratud pädevad asutused, sealhulgas reguleerivad asutused säilitavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse. Liikmesriigid võivad sätestada erandeid nimetatud teabe avalikustamiseks, kui seda on vaja pädevate asutuste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 56~~31~~ **Raamatupidamisarvestuse sõltumatus**~~Raamatupidamisarvestuste eristamine~~

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada elektriettevõtjate raamatupidamise vastavus lõigetele 2 ja 3.

2. Elektriettevõtjad, olenemata nende omandivormist või juriidilisest staatusest, koostavad, esitavad auditeerimiseks ja avaldavad oma raamatupidamise aastaaruanded vastavalt siseriiklikele õigusnormidele piiratud vastutusega äriühingu raamatupidamise aastaaruannete kohta, mis on vastu võetud vastavalt ~~☒~~ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2013/34/EL⁵⁶ ~~☒~~ ~~nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljandale direktiivile 78/660/EMÜ, mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g⁵⁷, ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid⁵⁸.~~
- Ettevõtjad, kellel ei ole seaduslikku kohustust oma raamatupidamise aastaaruandeid avaldada, hoiavad aruande ühe eksemplari oma peakontoris avalikkusele kättesaadavana.
3. Elektriettevõtjad peavad oma sisemises raamatupidamises eraldi arvestust oma ~~iga~~ ülekande- ja jaotamistoimingute kohta, nagu seda nõutakse, kui toiminguid teevad eri ettevõtjad ~~edastamis- ja jaotamistegevuse kohta, nagu seda nõutakse eri ettevõtjate tegevuse puhul~~, et vältida diskrimineerimist, ristsubsideerimist ja konkurentsi moonutamist. Nad peavad arvestust, mis võib olla konsolideeritud, ka teiste elektrialaste tegevuste kohta, mis ei ole seotud ~~ülekande ega edastamise või jaotamisega. Kuni 1. juulini 2007 peavad nad eraldi arvestust tarnete kohta vabatarbijatele ja tarnete kohta väiketarbijatele. Ülekandesüsteemi põhi- või jaotusvõrgu omamisest saadav tulu peab olema raamatupidamises eraldi välja toodud. Vajadusel peavad nad konsolideeritud arvestust elektriga mitteseotud muu tegevuse kohta. Sisemises raamatupidamises koostatakse iga tegevusala kohtakoigi tegevuste puhul~~ bilanss ja kasumiaruanne.
4. Lõikes 2 nimetatud auditeerimise käigus tuleb eelkõige kontrollida, kas lõikes 3 nimetatud diskrimineerimise ja ristsubsideerimise vältimise kohustus on täidetud.

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

⁵⁷ Direktiivi 78/660/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdami lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

⁵⁸ EÜT L 222, 14.9.1978, lk 11.

VIII PEATÜKK

VÕRGULE JUURDEPÄÄSU KORRALDAMINE

IXVII PEATÜKK

RIIKLIKUD REGULEERIVAD ASUTUSED

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~57~~ 35

Reguleerivate asutuste määramine ja sõltumatus

1. Iga liikmesriik määrab siseriiklikul tasandil ühe riikliku reguleeriva asutuse.
2. Lõige 1 ei piira ~~mõnes~~ liikmesriigis teiste reguleerivate asutuste nimetamist piirkondlikul tasandil, tingimusel et on olemas üks kõrgem staažikas esindaja esindusfunktsioonide täitmiseks ja ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ tasandil ühenduse pidamiseks reguleerivate asutuste nõukogus vastavalt määruse [recast of Regulation 713/2009 as proposed by COM(2016)863/2] artikli 22 ~~(EÜ) nr 713/2009 artikli 14~~ lõikele 1.
3. Erandina ~~käesoleva artikli~~ lõikest 1 võib liikmesriik määrata reguleerivad asutused väikeste elektrivõrkude jaoks, mis paiknevad geograafiliselt eraldi aladel, mille tarbimine moodustas ~~2008. aastal~~ alla 3 % asjaomase liikmesriigi kogu tarbimisest. Nimetatud erand ei piira ühe kõrgema staažika esindaja nimetamist esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse pidamiseks ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ tasandil reguleerivate asutuste nõukogus vastavalt määruse [recast of Regulation 713/2009 as proposed by COM(2016)863/2] artikli 22 ~~(EÜ) nr 713/2009 artikli 14~~ lõikele 1.
4. Liikmesriigid tagavad reguleeriva asutuse sõltumatuse ning kannavad hoolt, et ta teostab oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt. Selleks peavad liikmesriigid tagama, et reguleeriv asutus, täites käesoleva direktiiviga ja sellega seotud õigusaktidega talle määratud reguleerimisülesandeid,
 - (a) on õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatu ~~el~~ kõikidest teistest avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest,
 - (b) tagab, et tema töötajad ja juhtimise eest vastutavad isikud
 - i) tegutsevad turuhuvidest sõltumatult ning
 - ii) ~~neile määratud~~ reguleerimisülesandeid täites ei küsi ega võta vastu otseseid juhiseid üheltki riigiasutuselt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult isikult. Nimetatud nõue ei piira vajadusel tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike asutustega ega selliste valitsuse poliitiliste üldsuuniste täitmist valitsuse poliitilisi üldsuuniseid, mis ei ole seotud artikli ~~59~~ 37 kohaste regulatiivülesannete ja -kohustustega.
5. Reguleeriva asutuse sõltumatuse kaitsmiseks tagavad liikmesriigid eelkõige, et:

- (a) reguleeriv asutus saab vastu võtta kõikidest poliitilistest organitest sõltumatuid otsuseid ja tal on eraldiseisvad eraldised aastaelarves ja iseseisvus eraldatud eelarve täitmisel ning oma ülesannete täitmiseks vajalikud inim- ja rahalised ressursid, ja
- (b) reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatuse puudub, siis reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse tähtajaliselt, viieks kuni seitsmeks aastaks, mida pikendatakse üks kord;

↓ uus

- (c) reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatuse puudub, reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse objektiivsete läbipaistvate ja avalikustatud kriteeriumide alusel sõltumatu ja erapooletu menetlusega, millega tagatakse, et kandidaatidel on vajalikud oskused ja kogemused riikliku reguleeriva asutuse iga asjakohase ametikoha alal ning et kandidaadid on parlamendis ära kuulatud;
- (d) on kehtestatud huvide konflikti käsitlevad sätted ja konfidentsiaalsuse kohustused, mis kehtivad kauem kui kõnealuste reguleeriva asutuse juhatuse liikmete või juhul, kui juhatuse puudub, reguleeriva asutuse tippjuhtkonna volitused;
- (e) reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatuse puudub, reguleeriva asutuse tippjuhtkond võidakse vallandada töölt üksnes läbipaistvate kriteeriumide alusel.

↓ 2009/72/EÜ

Liikmesriigid tagavad seoses esimese lõigu punktiga b juhatuse või tippjuhtkonna asjakohase rotatsiooni korra kasutuselevõtmise. Juhatuse või juhul, kui juhatuse puudub, siis tippjuhtkonna liikmeid tohib selle aja jooksul ametist vabastada ainult juhul, kui nad enam ei vasta käesolevas artiklis sätestatud tingimustele või on vastavalt siseriiklikule õigusele süüdi üleastumises.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel 58 ~~36~~ **Reguleeriva asutuse üldesmärgid**

Käesolevas direktiivis täpsustatud reguleerimisülesannete täitmisel võtab reguleeriv asutus kõik mõistlikud meetmed, et tihedas koostöös teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega, ⇒ sealhulgas konkurentsiasutused ja naaberriikide, kaasa arvatud kolmandad riigid, reguleerivad asutused ⇐ ~~kaasa arvatud konkurentsiasutustega~~, ning piiramata nende pädevust, saavutada artiklis 59 ~~37~~ sätestatud kohustuste ja volituste raames järgmised eesmärgid:

- (a) edendada tihedas koostöös ameti, teiste liikmesriikide reguleerivate asutuste ning komisjoniga konkurentsivõimelist, ⇒ paindlikku, ⇐ turvalist ja keskkonnasäästlikku elektrienergia siseturgu ~~ühenduses~~ ⊗ liidus ⊗ ning turu tõhusat avamist kõikidele ~~ühenduse~~ ⊗ liidu ⊗ tarbijatele ja tarnijatele ning tagada asjakohased tingimused, et

~~elektrivõrgud toimiksid tulemuslikult ja töökindlalt elektrivõrkude tulemuslikuks ja usaldusväärseks toimimiseks~~, võttes arvesse pikaajalisi eesmärke;

- (b) arendada ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒ konkurentsivõimelisi ja nõuetekohaselt toimivaid piirkondlikke $\Rightarrow$ piiriüleseid $\Leftarrow$ turge, et saavutada punktis a sätestatud eesmärgid;
- (c) kaotada liikmesriikidevahelised elektrienergiaga kauplemise piirangud, sealhulgas arendada nõudluse rahuldamiseks ja siseriiklike turgude ~~lõimimise integratsiooni~~ tugevdamiseks vajalikke piiriüleseid ~~ülekanded~~ ~~edastus~~ võimsusi, mis võivad hõlbustada ~~võimsusvoogude elektrivoogude~~ kulgemist kogu ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒.
- (d) aidata kõige kulutõhusamal viisil saavutada tarbijale suunatud turvaliste töökindlate ja mittediskrimineerivate süsteemide arendamist, edendada süsteemi piisavust, energiapoliitika üldeesmärkide kohaselt edendada energiatõhusust ning kaasata suurema ja ka väiksema ulatusega elektritootmist taastuvatest energiaallikatest ja hajatootmist nii ülekandesüsteemides kui ka jaotusvõrkudes ~~kõige kulutõhusamal viisil turvaliste, usaldusväärsete ja tõhusate mittediskrimineerivate võrkude arendamist, mis on tarbijale orienteeritud, ning edendada võrgu sobivust ja vastavalt energiapoliitika üldeesmärkidele energiatõhusust, samuti taastuvatest energiaallikatest saadava elektri väikese ja suure ulatusega tootmise integreerimist ning hajutatud tootmist nii põhi- kui ka jaotusvõrkudes~~; $\Rightarrow$ ning hõlbustada süsteemide talitlust, võttes arvesse koostööd gaasi- ja soojusvõrkudega $\Leftarrow$;
- (e) soodustada juurdepääsu võrgule uute tootmisvõimsuste $\Rightarrow$ ja salvestusseadmete $\Leftarrow$ jaoks, eelkõige kõrvaldades tõkked, mis takistavad uusi turulesisenejaid ja taastuvatest energiaallikatest saadava elektri turulepääsu ~~juurdepääsu~~;
- (f) tagada, et võrguettevõtjatele ja võrgu kasutajatele pakutakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaseid stiimuleid süsteemi $\Rightarrow$ tõhustamiseks, eelkõige energiatõhususe osas, $\Leftarrow$ ning turgude lõimimise ~~õudluse tõhustamiseks ja turgude integreerimise~~ soodustamiseks;
- (g) ~~(g)~~ tagada, et tarbijad saaksid kasu oma riigi turu tõhusast toimimisest, edendada tõhusat konkurentsi ja aidata tagada tarbijakaitset;
- (h) ~~(h)~~ aidata kaasa avalike elektrienergia tarneteenuste kõrge taseme saavutamisele, kaitsetumate tarbijate kaitsele ja tarbijatele tarnija vahetuseks vajalike andmesideprotsesside ühilduvusele.

Artikkel ~~59~~ 59a

Reguleeriva asutuse kohustused ja volitused

1. Reguleerivatel asutustel on järgmised kohustused:
 - (a) läbipaistvate kriteeriumide alusel kehtestada või kinnitada reguleeritud ülekande- ja jaotustasus ~~edastus- ja jaotustariife~~ või ja nende arvestamise metoodikat;
 - (b) tagada põhi- ja jaotusvõrguettevõtjate ning vajadusel nii võrguomanike kui ka mis tahes ~~elektriettevõtja~~ $\Leftarrow$ elektriettevõtjate ja muude turuosaliste $\Leftarrow$ vastavus käesolevas direktiivis $\Rightarrow$, määruses [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2], määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklite 54 ja 55 kohaselt vastuvõetud võrgueeskirjas ning määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artikli 57 kohaselt vastuvõetud suunistes $\Leftarrow$ ja muudes ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ asjakohastes

õigusaktides, sealhulgas piiriüleseid küsimusi käsitlevates õigusaktides sätestatud kohustustele;

↓ uus

- (c) kiita heaks tooted ja hankemenetlus sagedusega mitteseotud tugiteenuste jaoks;
- (d) rakendada määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklite 54–57 kohaselt vastu võetud võrgueeskirju ja suuniseid riiklike meetmete abil või, kui see on nii sätestatud, kooskõlastatud piirkondlike või liidu meetmete abil;

↓ 2009/72/EÜ
⇒ uus

- (e) ~~ei~~ teha piiriülestes küsimustes koostööd ⇒ asjaomaste liikmesriikide reguleerivate asutuste ja ametiga, eelkõige osaledes reguleerivate asutuste nõukogu töös vastavalt määruse [recast of Regulation 713/2009 as proposed by COM(2016)863/2] artiklile 22↔;
- (f) ~~ei~~ täita ja rakendada ameti ja komisjoni kõiki asjakohaseid õiguslikult siduvaid otsuseid;

↓ uus

- (g) tagada, et võrkudevaheliste ühenduste võimsus oleks täies ulatuses kättesaadav vastavalt määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artiklile 14;

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

- (h) ~~ei~~ esitada igal aastal aruanne oma tegevuse ja ülesannete täitmise kohta liikmesriikide asjaomastele asutustele, ametile ja komisjonile. Sellised aruanded hõlmavad iga käesolevas artiklis loetletud ülesande osas võetud meetmeid ja saavutatud tulemusi;
- (i) ~~ei~~ tagada, et ei toimuks ristsubsideerimist ülekande-, jaotus- ja tarnetegevuse vahel;
- (j) ~~ei~~ jälgida põhivõrguettevõtjate investeerimiskavasid ning esitada oma aastaaruandes põhivõrguettevõtjate investeerimiskavade hinnang, pidades silmas nende vastavust ~~ühenduseülese~~ ☒ liidu ☒ võrgu arengukavale, millele viidatakse määruse ~~(EÜ) nr 714/2009 artikli 8 lõike 3~~ [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artikli 27 lõike 1 punktis b; asjaomases hinnangus võib esitada soovitusi kõnealuste investeerimiskavade muutmiseks;

↓ uus

- (k) hinnata põhivõrguettevõtjate ja jaotusvõrguettevõtjate tulemuslikkust selliste tarkvõrkude arendamisel, millega edendatakse energiatõhusust ja taastuvate energiaallikate kasutamist, tuginedes kindlaks määratud liidu tasandi näitajatele, ning avaldada iga kahe aasta tagant liikmesriigi tasandi aruanne koos vajalikke muudatusi käsitlevate soovitusetega;

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

- (l) ~~h) kehtestada või kiita heaks teeninduse ja tarne kvaliteedi standardid ja nõuded või teha selleks koostööd teiste pädevate asutustega ning jälgida võrgu turvalisust ja usaldusväärsust töökindlust käsitlevate eeskirjade täitmist ja vaadata läbi nende varasem toimimine ning kehtestada ja kinnitada teenuse ja tarne kvaliteedi standardeid ja nõudeid või aidata sellele kaasa koos teiste pädevate asutustega;~~
- (m) ~~(i)~~ jälgida läbipaistvuse taset, sealhulgas seoses hulgihindadega, ning tagada läbipaistvuskohustuste täitmine elektriettevõtjate poolt;
- (n) ~~j)~~ jälgida turu ~~avatus~~ ja konkurentsi taset ning tulemuslikkust hulgi- ja jaemüügitasandil, sealhulgas elektribörse, hindu kodutarbijatele, kaasa arvatud ettemaksu süsteemid, ~~tarnija vahetamise tasusid, liitumise- ja eraldustasusid,~~ hooldusteenuste teostamist ja nende tasusid ning kodutarbijate kaebusi, ning mis tahes konkurentsimoonutusi või -piiranguid, andes muu hulgas kogu vajaliku teabe ja edastades asjaomased juhtumid asjakohastele konkurentsiasutustele;
- (o) ~~k)~~ jälgida lepingulise piirava tegevuse esinemist, sealhulgas ainuõiguse klauslite kasutamist, mis võib takistada suuri mitte-kodutarbijaid sõlmimast ~~samaaegseid aja~~ lepinguid enam kui ühe tarnijaga või piirata nende võimalusi seda teha, ning vajaduse korral teavitades sellisest tegevusest riiklikke konkurentsiasutusi;
- ~~l) austada lepingulist vabadust seoses katkestatavate tarnelepingutega ja pikaajaliste lepingutega, tingimusel, et need on kooskõlas ühenduse õigusega ja ühenduse poliitikaga;~~
- (p) ~~m)~~ jälgida aega, mis põhi- ja jaotusvõrguettevõtjatel kulub ühenduste rajamiseks ja parandustöödeks;
- (q) ~~n)~~ aidata koos teiste asjaomaste asutustega tagada, et tarbijakaitsemeetmed ~~, kaasa arvatud need, mis on sätestatud I lisas,~~ oleksid tulemuslikud ja jõustatud;
- (r) ~~o)~~ avaldada vähemalt kord aastas soovitusi seoses tarnehindade vastavusega artiklile 5 ~~3~~ ning esitada need vajaduse korral konkurentsiasutustele;
- (s) ~~p)~~ tagada juurdepääs tarbijate tarbimisandmetele, sätestada siseriiklikul tasandil vabatahtlikuks kasutamiseks tarbimisandmete võrreldava ühtlustatud kergesti mõistetava vormi ~~sätestamine~~ ning tagada kõikidele tarbijatele kiire juurdepääs sellistele andmetele ☒ artiklite 23 ja 24 ☒ I lisa punkti h kohaselt;
- (t) ~~q)~~ jälgida põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjate, tarnijate ja tarbijate ning teiste turuosaliste osatähtsuse ja vastutusega seotud eeskirjade rakendamist vastavalt määrusele [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2(EÜ)nr

714/2009 [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] (EÜ) nr 714/2009;

- (u) ~~ei~~ jälgida investeerimistegude tootmisvõimsustesse ⇨ ja salvestusseadmetesse ⇨, pidades silmas varustuskindlust;
- (v) ~~(e)~~ jälgida ühenduse ☒ liidu ☒ ja kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate vahelist tehnilist koostööd;
- ~~v) jälgida kaitsemeetmete rakendamist artiklis 42 sätestatud korras; ja~~
- (w) aidata kaasa tähtsaimaid turuprotsesse käsitlevate andmesideprotsesside ühilduvusele piirkondlikul tasandil.

↓ uus

- (x) jälgida võrdlust pakkuvate veebisaitide, sealhulgas võrdlusvahendite olemasolu vastavalt artiklis 14 ja I lisas sätestatud nõuetele.

↓ 2009/72/EÜ

2. Juhul kui liikmesriigis nii ette nähakse, võivad lõikes 1 nimetatud jälgimisülesandeid täita ka muud asutused kui reguleeriv asutus. Sellisel juhul tehakse nimetatud jälgimise käigus saadud teave reguleerivale asutusele kättesaadavaks niipea kui võimalik.

Reguleeriv asutus konsulteerib oma sõltumatust säilitades ja parema õigusliku reguleerimise põhimõtteid järgides lõikes 1 sätestatud kohustuste täitmisel vastavalt vajadusele põhivõrguettevõtjatega ja teeb vajaduse korral tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega, ilma et see piiraks nende oma ülesannete täitmist. Säilitades oma iseseisvust, ilma et see piiraks tema endi eripädevust ning kooskõlas parema õigusliku reguleerimise põhimõtetega, konsulteerib reguleeriv asutus lõikes 1 sätestatud kohustuste täitmisel vajaduse korral põhivõrguettevõtjatega ja teeb vajaduse korral tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega.

H Mis tahes heakskiit, mille reguleeriv asutus või amet annab käesoleva direktiivi kohaselt, ei piira reguleeriva asutuse nõuete kohaselt põhjendatud volituste kasutamist tulevikus vastavalt käesolevale artiklile või karistuste määramist teiste asjaomaste asutuste või komisjoni poolt.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
⇨ uus

3. ~~4.~~ Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil ☒ käesolevas artiklis ~~☒ lõigetes 1, 3 ja 6~~ osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:
- (a) teha otsuseid, mis on elektriettevõtjatele siduvad;
 - (b) uurida elektrienergiaturu toimimist ja otsustada, milliseid vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid on vaja võtta tõhusa konkurentsi toetamiseks ja turu

nõuetekohase toimimise tagamiseks ning kõnealused meetmed kehtestada kõnealuseid meetmeid kehtestada. Vajaduse korral on reguleerival asutusel samuti volitus teha konkurentsioigusega seotud uurimisel koostööd riikliku konkurentsiasutusega ja finantsturgu reguleerivate asutustega või komisjoniga;

- (c) nõuda elektriettevõtjatelt mis tahes andmeid, mis on talle tema ülesannete täitmiseks vajalikud, kaasa arvatud selgitust kolmandale isikule ~~esapoolele~~ juurdepääsu andmata jätmise kohta ning teavet võrgu tugevdamiseks vajalike meetmete kohta;
 - (d) määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi elektriettevõtjatele, kes ei täida käesolevast direktiivist ega reguleeriva asutuse või ameti asjakohasest õiguslikult siduvast otsustest tulenevaid kohustusi, või taotleda pädevalt kohtult selliste karistuste määramist. See hõlmab volitust määrata käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste mittetäitmise eest põhivõrguettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % põhivõrguettevõtja aastakäibest, või vertikaalselt integreeritud ettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % vertikaalselt integreeritud ettevõtja aastakäibest, või taotleda selliste karistuste määramist; ja
 - (e) teostada asjakohaseid uurimisõigusi ja uurimisvolitusi vaidluste lahendamiseks vastavalt ~~lõigetele 11 ja 12~~ artikli 60 lõigetele 2 ja 3.
4. ~~3.~~ Kui artikli ~~44~~ ~~13~~ alusel on määratud sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur, peab reguleeriv asutus lisaks talle käesoleva artikli lõikega 1 ja 3 määratud kohustustele:
- (a) jälgima käesolevas artiklis sätestatud kohustuste täitmist ülekandesüsteemi põhivõrgu omaniku ja sõltumatu võrguettevõtja süsteemihalduri poolt ning määrama mittetäitmise eest karistusi vastavalt lõike ~~3~~ ~~4~~ punktile d;
 - (b) jälgima sõltumatu võrguettevõtja süsteemihalduri ja ülekandesüsteemi omaniku vahelisi suhteid ja teabevahetust, tagamaks, et sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur täidab oma ülesandeid, ning eelkõige heaks kiitma lepinguid ja tegutsema sõltumatu võrguettevõtja ja ülekandesüsteemi süsteemihalduri ja põhivõrgu omaniku vaheliste ~~lõike 11 kohaselt esitatud~~ vaidluste lahendajana, kui ükskõik kumb pooltest esitab artikli 60 lõike 2 kohaselt kaebuse ~~esitab üks pooltest~~;
 - (c) ilma et see piiraks artikli ~~44~~ ~~13~~ lõike 2 punktis c sätestatud menetluse kohaldamist, kiitma heaks esimese kümneaastase võrkude arengukava ~~esimese kümneaastase võrkude arengukava puhul heaks~~ investeerimiskava ning mitmeaastase võrkude arengukava, mille sõltumatu võrguettevõtja süsteemihaldur ⇒ esitab vähemalt iga kahe aasta tagant ⇐ ~~iga aastal esitab~~;
 - (d) tagama, et sõltumatute võrguettevõtjate süsteemihaldurite kogutavad võrgule juurdepääsu tasud sisaldavad võrgu omanikule või omanikele tasu, mille suurus on piisav võrguvarade ning neisse tehtud uute investeeringute hüvitamiseks, tingimusel, et need on tehtud majanduslikult põhjendatult ja tõhusalt; tariifid sisaldavad võrgu omanikule või omanikele ette nähtud tasu, mille suurus on piisav võrguvarade eest ning neisse tehtud võimalike uute investeeringute eest tasumiseks, tingimusel, et need tariifid on majanduslikult põhjendatud ja tõhusalt koostatud
 - (e) omama volitusi teostada kontrollimist, sealhulgas ette teatamata kontrollimist ülekandesüsteemi kontrolli, sealhulgas ette teatamata kontrolli põhivõrgu omaniku ja sõltumatu võrguettevõtja süsteemihalduri valdustes ja
 - (f) jälgima, et sõltumatu võrguettevõtja süsteemihalduri poolt kogutud ülekoormustasusid kasutatakse vastavalt määruse [recast of Regulation 714/2009 as

proposed by COM(2016)861/217(2)] artikli 17 lõikele 2(EÜ) nr 714/2009 artikli 16 lõikele 6.

5. Lisaks käesoleva artikli lõigete 1 ja 34 alusel antud kohustustele ja volitustele, kui põhivõrguettevõtja on nimetatud kooskõlas VIV peatüki 3. jaotisega, antakse reguleerivale asutusele vähemalt järgmised kohustused ja volitused:
 - (a) määrata karistusi kooskõlas lõike ~~3~~ 4 punktiga d diskrimineeriva käitumise eest vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides;
 - (b) jälgida põhivõrguettevõtja ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja vahelist teabevahetust tagamaks, et põhivõrguettevõtja täidab oma kohustusi;
 - (c) tegutseda vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vaheliste artikli 60 lõike 2-4 kohaselt esitatud kaebustevaidluste lahendajana;
 - (d) jälgida vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelisi äri- ja rahandussuhteid, sealhulgas laenu tegevust;
 - (e) kiita heaks vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelised kaubandus- ja rahanduslepingud tingimusel, et need on kooskõlas turutingimustega;
 - (f) taotleda vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt põhjendust, kui järelevalveametnik on seda märkinud kooskõlas artikli 50-4 lõikega 4. Nimetatud põhjendus sisaldab eelkõige tõendeid, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides ei ole toimunud diskrimineerivat käitumist;
 - (g) teha kontrollimist, sealhulgas ette teatamata kontrollimiste, sealhulgas ette teatamata vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja ruumides ja
 - (h) määrata põhivõrguettevõtja kõik või konkreetsed ülesanded artikli 44-3 kohaselt nimetatud sõltumatule võrguettevõtjale süsteemihaldurile, kui põhivõrguettevõtja ei täida süstemaatiliselt temale käesoleva direktiiviga antud kohustusi, eelkõige diskrimineeriva käitumise korral vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides.
6. ⇨ Välja arvatud juhul, kui amet on pädev kindlaks määrama ja kinnitama tingimused ja meetodid võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise kohta määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] VII peatüki kohaselt vastavalt määruse [recast of Regulation 713/2009 as proposed by COM(2016)863/2] artikli 5 lõikele 2, kuna need on oma olemuselt kooskõlalised, ⇨ vastutavad reguleerivad asutused, et tingimused või vähemalt nende arvutamise või kehtestamise aluseks olev ⇨ riiklik ⇨ meetoodika määrataks või kiidetaks heaks Reguleerivad asutused vastutavad tingimuste või vähemalt nende arvestamise või kehtestamise aluseks oleva meetoodika määramise või heakskiitmise eest piisavalt vara enne tingimuste jõustumist järgmistel juhtudel:
 - (a) riiklike võrkudega ühendamise ja neile juurdepääs, sealhulgas hõlmates ülekande- ja jaotustasud edastus- ja jaotustariifid või nende arvestamise meetoodika. Need tasud või meetoodikad peavad võimaldama teha võrkudesse vajalikke investeeringuid viisil, mis võimaldab tagada võrkude elujõulisuse;
 - (b) tasakaalustusteenuste osutamine, mida osutatakse võimalikult ökonoomselt ja mis pakuvad ⇨ abiteenuste osutamine võimalikult ökonoomselt ja pakudes ⇨ võrgukasutajatele sobivaid stiimuleid siseneva ja väljuva võimsusvoo nende elektrienergia sisse ja väljavoolu tasakaalustamiseks. tasakaalustusteenuseid ⇨ Tugiteenuseid ⇨ pakutakse õiglaselt ja mittediskrimineerivalt ning objektiivsete kriteeriumide alusel; ja

- (c) ~~piiriülesele taristule juurdepääsu võimaldamine, hõlmates juurdepääsu piiriülesele infrastruktuurile, sealhulgas võimsuse jaotamise eraldamise ja ülekandevõime piiratus-ülekoormuse juhtimise menetlused.~~

7. Lõikes 6 osutatud meetodika või tingimused avaldatakse.

~~8. Tariife või meetodikat ja tasakaalustusteenuseid kehtestades või heaks kiites tagavad reguleerivad asutused, et põhivõrguettevõtjaid ja jaotusvõrguettevõtjaid stimuleeritakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaselt, et tõhustada jõudlust, soodustada turgude integreerimist ja varustuskindlust ning toetada seonduvaid teadusuuringuid.~~

↓ uus

8. Et suurendada turu läbipaistvust ja teha kõikidele huvitatud isikutele teatavaks kõik vajalikud andmed, otsused ja selliste otsuste ettepanekud, milles käsitletakse ülekande- ja jaotustasusid, nagu osutatud artikli 60 lõikes 3, teevad reguleerivad asutused turuosalistele kättesaadavaks asjaomaste võrgutasude üksikasjaliku arvutusmetoodika ja arvutamise aluseks olevad kulud.

↓ 2009/72/EÜ

9. Reguleerivad asutused jälgivad ülekandevõime piiratus-ülekoormuse juhtimist riikide elektrivõrkudes, sealhulgas võrkudevahelistes ühendustes, ja ülekandevõime piiratus-ülekoormuse juhtimise eeskirjade rakendamist. Sel eesmärgil esitavad põhivõrguettevõtjad või turul osalejad reguleerivatele asutustele oma ülekandevõime piiratus-ülekoormuse tegelemise eeskirjad, sealhulgas võimsuse jaotamise kohtade ülekoormusega tegelemise eeskirjad, kaasa arvatud võimsuse jaotamine. Siseriiklikud reguleerivad asutused võivad taotleda kõnealuste eeskirjade muutmist.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel 60 ~~37~~

⊠ Otsused ja kaebused ⊠

1. ~~10.~~ Reguleerivatel asutustel on õigus nõuda põhi- ja jaotusvõrguettevõtjatelt tingimuste, sealhulgas ~~käesolevas artiklis ⊠ 59 ⊠ osutatud tasude ja tariifide või~~ meetodika muutmist, kui see on vajalik nende tingimuste proportsionaalsuse ja mittediskrimineeriva kohaldamise tagamiseks ⇒ kooskõlas määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] artikliga 16⇐. Ülekande- ja jaotustasude edastus- ja jaotustariifide kehtestamisega viivitamise korral on reguleerivatel asutustel volitus kehtestada või heaks kiita ajutised erialgsed ülekande- ja jaotustasude edastus- ja jaotustariifid või nende arvestamise meetodika ning juhul, kui lõplikud ülekande- ja jaotustasude edastus- ja jaotustariifide või meetodika erinevad kõnealustest ajutistest ülekande- ja jaotustasude edastus- ja jaotustariifidest või meetodikast, teha otsus kompenseerivate meetmete kohta.

2. ~~11.~~ Mis tahes isikul, kellel on põhi- või jaotusvõrguettevõtja suhtes kaebusi seoses käesolevast direktiivist kõnealusele võrguettevõtjale tulenevate kohustustega, on õigus esitada kaebus reguleerivale asutusele, kes tegutseb vaidlusi lahendava asutusena ja teeb otsuse kahe kuu jooksul alates kaebuse kättesaamisest. Seda tähtaega võib pikendada kahe kuu võrra, kui reguleeriv asutus nõuab täiendavat teavet. Seda pikendatud ajavahemikku võib pikendada kaebuse esitaja nõusolekul. Reguleeriva asutuse otsus on siduv, kui ja kuni see ei kaota kehtivust seoses edasikaebamisega välja arvatud edasikaebamise tõttu tühistamise korral või kuni selleni.
3. ~~12.~~ Kõik mõjutatud isikud ~~ja isikud~~, kellel on õigus esitada kaebusi ~~käesoleva artikli~~ ☒ 59 ☐ alusel rakendatud meetoditega seotud otsuse kohta, või kui reguleerival asutusel on kohustus ~~konsulteerida seoses~~ soovitavate tasudesid tariife või meetoditega, võivad kahe kuu või liikmesriikide sätestatud lühema aja jooksul alates otsuse või otsuse ettepaneku avaldamisest esitada läbivaatamiseks kaebuse. Sellisel kaebusel ei ole tühistavat mõju.
4. ~~13.~~ Liikmesriigid kehtestavad reguleerimiseks, kontrollimiseks ning läbipaistvuse tagamiseks sobivad ja tõhusad mehhanismid, et vältida tarbijaid kahjustava turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ja turvallutuslikku käitumist. Liikmesriigid peavad looma kohased ja tõhusad reguleerimis-, kontrolli- ja läbipaistvusmehhanismid, et vältida turgu valitseva seisundi ära kasutamist ja eelkõige sellest tulenevat klientide huvide kahjustamist, ning igasugust turvallutuslikku käitumist. Nende mehhanismide rakendamisel arvestatakse asutamislepingu ja eeskätt selle artikli ~~102~~ 82 sätteid.
5. ~~14.~~ Liikmesriigid tagavad kohaste meetmete võtmise, sealhulgas liikmesriikide õigusaktides sätestatud haldus- või kriminaalmenetluse algatamise füüsilise või juriidilise isiku suhtes, kes on vastutav käesolevas direktiivis kehtestatud konfidentsiaalsusreeglite rikkumise eest.
6. ~~15.~~ Lõigetes ~~11~~ 2 ja ~~312~~ osutatud kaebused ei ~~piirata~~ ühenduse ☒ liidu ☐ ja/või liikmesriikide õigusaktides sätestatud õigust ~~esitada kaebusi~~ edasi kaevata.
7. ~~16.~~ Reguleerivate asutuste otsused peavad olema täielikult põhjendatud ~~ja õigustatud, mis võimaldab~~, et oleks võimalik rakendada kohtulikku läbivaatamist. Otsused on avalikkusele kättesaadavad, kuid nii, et on tagatud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuskuid ~~— samal ajal tagama tundliku äriinformatsiooni konfidentsiaalsuse.~~
8. ~~17.~~ Liikmesriigid tagavad sellised sobivad mehhanismid riigi tasandil, mille kohaselt reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osalisel on õigus otsus edasi kaevata asjaomastest osalistest ja mis tahes valitsusest sõltumatule organile isikule.

Artikkel ~~61~~ 38

☒ Reguleerivate asutuste koostöö piiriülestes küsimustes ☐ ~~Piiriüleste küsimuste reguleerimise kord~~

1. Reguleerivad asutused peavad üksteisega ⇨ ja eelkõige ametisiseselt ⇐ tihedaid läbirääkimisi ja teevad omavahel koostööd ning esitavad üksteisele ja ametile kogu teabe, mis on neile vajalik käesoleva direktiiviga ette nähtud ülesannete täitmiseks. Vahetatava teabe puhul peab teavet vastu võttev asutus tagama sama konfidentsiaalsustaseme kui asutus, kust teave pärit on.

2. Reguleerivad asutused teevad koostööd vähemalt piirkondlikul tasandil, et:
- (a) toetada sellise töökorra väljakujundamist, mis võimaldab võrgu optimaalset haldamist, ühiste elektribörside edenemist ja võimsuse piiriülest optimaalse haldamise, edendab ühiseid elektribörse ja piiriüleste võimsuste jaotamist ning võimaldab saavutada piirkonnas ja piirkondade vahel võrkudevaheliste ühenduste vastastikuse ühendamise võimsuse piisava taseme, sealhulgas uute võrkudevaheliste ühenduste loomise teel võrkude uute vastastikuste ühendamine abil, et soodustada konkurentsi tõhusust ja varustuskindluse paranemist, diskrimineerimata eri liikmesriikide varustusettevõtjaid võimaldada tõhusa konkurentsi arengut ja varustuskindluse paranemist, vältides diskrimineerimist varustusettevõtete vahel eri liikmesriikides;

↓ uus

- (b) kooskõlastada piirkondlikke ülesandeid täitvate üksuste järelevalvet;
- (c) kooskõlastada koos teiste asjaomaste asutustega riikliku, piirkondliku ja Euroopa tasandi piisavushinnangute ühist järelevalvet;

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

- (d) kooskõlastada kõikide asjaomaseid põhivõrguettevõtjaid ja teisi turuosalisi käsitlevate võrgueeskirjade ☒ ja suuniste väljatöötamist ☒.
- (e) kooskõlastada ülekandevõime piiratuse juhtimise eeskirjakoordineerida ülekoolmuse juhtimise reeglite väljatöötamist.
3. Siseriiklikel reguleerivatel asutustel on õigus sõlmida vastastikuseid koostöölepinguid, et tugevdada reguleerimisalast koostööd.
4. Lõikes 2 nimetatud tegevus toimub vajaduse korral tihedates läbirääkimistes teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega ning ilma et see piiraks nende eripädevust.
5. ~~Komisjon võib võtta vastu suunised ☒ Komisjonil on õigus artikli 67 järgi võtta vastu delegeeritud akte, et kehtestada ☒ ⇒ suuniseid ⇐ reguleerivate asutuste kohustuste ulatuse kohta seoses nende omavahelise ja ametiga tehtava koostööga. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~

↓ uus

Artikkel 62

Reguleerivate asutuste kohustused ja volitused piirkondlike talitluskeskuste osas

1. Selle piirkonna reguleerivad asutused, kus paikneb piirkondlik talitluskeskus, teevad üksteisega tihedat koostööd järgmistes küsimustes:

- (a) põhikirja ja töökorra heakskiitmine;
 - (b) aastaeelarve heakskiitmine;
 - (c) kooskõlastatud otsustusmenetluse heakskiitmine;
 - (d) hinnangu koostamine selle kohta, kas piirkondlikul talitluskeskusel on vajalik pädevus, ressursid ja erapooletus, et täita sõltumatult talle usaldatud ülesandeid ja töökohustusi, sealhulgas varustuskindluse, vastutuse ja häiringute korral tegutsemise osas;
 - (e) käesolevast direktiivist ja teistest asjakohastest liidu õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine, eelkõige piiriüleste küsimuste osas;
 - (f) oma kohustuste täitmise jälgimine ja selle kohta aastaaruande esitamine ametile.
2. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil lõikes 1 osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:
- (a) nõuda teavet piirkondlikelt talitluskeskustelt;
 - (b) teha kontrollimist, sealhulgas ette teatamata kontrollimist, piirkondlikes talitluskeskustes;
 - (c) teha siduvaid otsuseid piirkondlike talitluskeskuste kohta.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~63~~39

Kooskõla ⇒ võrgueeskirjade ja ⇐suunistega

1. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad küsida ametilt arvamust reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsuse vastavuse kohta ⇒ võrgueeskirjades ja ⇐ käesolevas direktiivis või määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] VII peatükis ~~määruses (EÜ) nr 714/2009~~ osutatud suunistele.
2. Amet esitab oma arvamuse vastavalt arvamust küsinud reguleerivale asutusele või komisjonile ja kõnealuse otsuse vastu võtnud reguleerivale asutusele kolme kuu jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva.
3. Kui otsuse teinud reguleeriv asutus ei täida ameti ettekirjutusi nelja kuu jooksul alates nimetatud arvamuse kättesaamisest, teavitab amet sellest komisjoni.
4. Igal reguleerival asutusel, kes leiab, et teise reguleeriva asutuse tehtud otsus piiriülese kaubanduse kohta ei vasta ⇒ võrgueeskirjadele ja ⇐ Kui reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsus piiriülese kaubanduse suhtes ei vasta käesolevas direktiivis või ~~(määruses (EÜ) nr 714/2009)~~ määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2] VII peatükis osutatud suunistele, on ~~mis tahes reguleerival asutusel~~ õigus teavitada sellest komisjoni kahe kuu jooksul alates otsuse vastuvõtmisest.
5. Kui komisjonil tekivad tõsised kahtlused seoses reguleeriva asutuse otsuse vastavusega ⇒ võrgueeskirjadele ja ⇐ käesolevas direktiivis või ~~määruses (EÜ) nr 714/2009~~ määruse [recast of Regulation 714/2009 as proposed by COM(2016)861/2]

VII peatükis osutatud suunistele, on komisjonil õigus teha otsus juhtumit täiendavalt uurida ametilt löike 3 alusel või reguleerivalt asutuselt löike 4 alusel saadud teabe kättesaamisest kahe kuu ning omal algatusel kolme kuu jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast. Sel juhul palub komisjon reguleerival asutusel ja reguleerivale asutusele esitatud menetluse osalistel esitada omapoolsed märkused.

6. Kui komisjon teeb otsuse juhtumit täiendavalt uurida, teeb ta nelja kuu jooksul alates vastava otsuse tegemisest teatavaks lõpliku otsuse:
 - (a) kas mitte esitada vastuväiteid reguleeriva asutuse otsuse kohta või,
 - (b) kui otsus ei vasta suunistele, ⇨ ja võrgueeskirjadele, ⇨ nõuda asjaomaselt reguleerivalt asutuselt otsuse tühistamist.
7. Kui komisjon ei ole otsustanud juhtumit täiendavalt uurida ega ole ~~või~~ teinud lõppotsust vastavalt lõikes 5 või lõigetes 5 ja 6 sätestatud tähtaja jooksul, siis loetakse, et komisjon pole reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväidet esitanud.
8. Reguleeriv asutus täidab komisjoni nõude otsuse tühistamise kohta kahe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.
9. ☒ Komisjonil on õigus artikli 67 järgi võtta vastu delegeeritud akte, et kehtestada ☒ ~~Komisjon võib võtta vastu suunised, milles sätestatakse käesoleva artikli rakendamise korra üksikasjad. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~

Artikkel 6440

Andmete säilitamineArvestuse pidamine

1. Liikmesriigid nõuavad tarneettevõtjatelt, et nad säilitaksid riiklike ametiasutuste, sh riikliku reguleeriva asutuse, riikliku konkurentsiasutuse ja komisjoni jaoks nende ülesannete täitmise eesmärgil vähemalt viis aastat asjakohaseid andmeid nii hulgiostjate kui ka põhivõrguettevõtjatega elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide aluselt tehtud kõikide tehingute kohta.
2. Need andmed hõlmavad asjakohaste tehingute üksikasju, nagu vastavate tehingute tähtaeg ning tarne- ja arveldustingimused, tehingu maht, täitmise kuupäevad ja kellaajad, tehinguhinnad ja asjaomase hulgiostja andmed, ning täpsustatud üksikasju kõikide lõpuleviimata elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide kohta.
3. Reguleeriv asutus võib otsustada need andmed osaliselt turuosalistele kättesaadavaks teha, kui ei avaldata konkreetsete turuosaliste või konkreetsete tehingutega seotud tundlikku äriteavet. Käesolevat lõiget ei kohaldata direktiivi 2004/39/EÜ kohaldamisalasse kuuluvaid finantsinstrumente käsitleva teabe suhtes.
- ~~4. Et tagada käesoleva artikli ühetaoline kohaldamine, võib komisjon vastu võtta suuniseid, milles määratletakse tehingute üle arvestuse pidamise metoodika ja kord ning säilitatavate andmete vorm ja sisu. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~

- ~~5. Tarneettevõtja ning hulgitarbijate ja põhivõrguettevõtjate vaheliste tehingute puhul elektrienergia tuletisinstrumentidega kohaldatakse käesolevat artiklit ainult pärast seda, kui komisjon on vastu võtnud lõikes 4 osutatud suunised.~~
4. ~~6.~~ Käesoleva artikli sätetega ei seata direktiivi 2004/39/EÜ kohaldamisalasse kuuluvatele üksustele täiendavaid kohustusi lõikes 1 nimetatud asutuste suhtes.
5. ~~7.~~ Kui lõikes 1 nimetatud asutustel on vaja pääseda ligi direktiivi 2004/39/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate üksuste säilitatavatele andmetele, esitavad kõnealuse direktiivi kohaselt vastutavad asutused nendele asutustele nõutavad andmed.

↓ 2009/72/EÜ

~~X PEATÜKK~~

~~JAEMÜÜGITURUD~~

↓ 2009/72/EÜ

~~Artikkel 41~~ ~~Jaemüügiturud~~

~~Et soodustada hästi toimivate ja läbipaistvate jaemüügiturude teket ühenduses, tagavad liikmesriigid, et põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjate, tarneettevõtjate ja tarbijate ning vajaduse korral ka teiste turuosaliste rollid ja kohustused oleksid määratletud seoses lepinguliste suhetega, kohustusega tarbijate ees, andmevahetusega ja arvelduseeskirjadega, andmete omandiõigusega ja mõõtmiskohustusega.~~

~~Need eeskirjad avalikustatakse, koostatakse eesmärgiga hõlbustada tarbijatele ja tarnijatele juurdepääsu võrkudele, ning vaadatakse läbi reguleerivate asutuste või teiste asjaomaste riiklike ametiasutuste poolt.~~

~~Suurtel mitte-kodutarbijatel on õigus sõlmida leping üheaegselt mitme tarnijaga.~~

~~XXVIII~~ PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

~~Artikkel 42~~ ~~Kaitsemeetmed~~

~~Kui energiaturul tekib ootamatu kriis või kui seatakse ohtu isikute, seadmete või rajatiste füüsiline turvalisus või võrgu puutumus, võib liikmesriik võtta asjakohaseid ajutisi kaitsemeetmeid.~~

~~Niisugused meetmed võivad põhjustada siseturu toimimises võimalikult väikesi häireid ega tohi olla ulatuslikumad, kui on hädavajalik ootamatult tekkinud raskustest ülesaamiseks.~~

~~Asjaomane liikmesriik teatab nendest meetmetest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile, kes võib otsustada, et see liikmesriik peab meetmeid muutma või need tühistama, kui need moonutavad konkurentsi ja mõjutavad kaubandust ühishuve kahjustaval viisil.~~

~~Artikkel 65~~ ~~Võrdsed võimalused~~

- ~~1. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võtta käesoleva direktiivi kohaselt võrdsete võimaluste tagamiseks, peavad olema kooskõlas ☒ aluslepinguga ☒ EÜ asutamislepinguga, eelkõige selle artikliga 36, ning ☒ liidu ☒ ühenduse õigusega.~~
- ~~2. Lõikes 1 osutatud meetmed peavad olema proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja läbipaistvad. Kõnealuseid meetmeid võib jõustada üksnes pärast komisjoni teavitamist ja komisjoni nõusolekul.~~
- ~~3. Komisjon reageerib lõikes 2 osutatud teavitamisele kahe kuu jooksul alates kõnealuse teate kättesaamisest. Nimetatud ajavahemik algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Kui komisjon ei ole kõnealuse kahe kuu jooksul reageerinud, siis loetakse, et komisjon ei ole teada antud meetmete kohta vastuväiteid esitanud.~~

~~Artikkel 66~~ ~~Erandid~~

- ~~1. Liikmesriigid, kes pärast direktiivi jõustumist tõendavad, et nende väikeste eraldatud võrkude toimimises on olulisi probleeme, võivad olemasoleva võimsuse ümberkorraldamise, suurendamise ja laiendamise seoses taotleda ja komisjon võib~~

neile teha erandeid IV, V ja VI peatüki asjakohastest sätetest ~~IV, VI, VII ja VIII peatüki~~ asjaomastest sätetest ning ~~üliväikeste eraldatud võrkude puhul ka III peatüki artiklite 4 ja 6–8 sätetest~~. Enne otsuse tegemist teavitab komisjon neist taotlustest liikmesriike, pidades seejuures silmas konfidentsiaalsusnõudeid. Kõnealune otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Artiklit ~~439~~ ei kohaldata Küprose, Luksemburgi ega ~~või~~ Malta suhtes. Peale selle ei kohaldata Malta suhtes ka artikleid ~~6 ja 3526, 32 ja 33~~.

Artikli ~~43~~ 9 lõike 1 punkti b kohaldamisel ei hõlma mõiste „elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja“ tähendus lõpptarbijaid, kes täidavad mõnda elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesannet kas otseselt või oma kontrolli all oleva ettevõtte kaudu üksikult või kollektiivselt tingimusel, et lõpptarbijad, arvestades nende toodetud elektrienergia osa kontrolli all olevates ettevõtetes, on aastakeskmise lõikes elektrienergia netotarbijad ja tingimusel, et nende poolt kolmandatele isikutele müüdava elektrienergia majanduslik väärtus on nende muu äritegevusega võrreldes ebaoluline.

~~Artikkel 45~~ ~~Läbivaatamise kord~~

Kui komisjon jõuab artikli 47 lõikes 6 nimetatud aruandes järeldusele, et arvestades võrkudele juurdepääsu läbiviimise tulemuslikkust liikmesriigis, mis on võrkudele täieliku, mittediskrimineeriva ja takistusteta juurdepääsu aluseks, ei ole teatavad käesoleva direktiiviga ettevõtjatele pandavad kohustused (sealhulgas jaotusvõrguettevõtjate juriidilise eristamisega seonduv) püstitatud eesmärgiga kooskõlas, võib asjaomane liikmesriik esitada komisjonile taotluse kõnealusest kohustusest vabastuse saamiseks.

Taotlusest teatab liikmesriik viivitamata komisjonile, lisades kogu asjakohase teabe, mis on vajalik tõestamiseks, et aruande järeldus tulemuslikust võrgule juurdepääsu tagamisest kehtib ka edaspidi.

Kolme kuu jooksul pärast teate saamist võtab komisjon vastu otsuse asjaomase liikmesriigi taotluse kohta ning teeb vajadusel ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi vastavate sätete muutmiseks. Käesoleva direktiivi muutmise ettepanekute hulgas võib komisjon panna ette vabastada asjaomane liikmesriik teatavatest nõuetest, kui see liikmesriik rakendab vajadusel teisi sama tulemuslikke meetmeid.

~~Artikkel 46~~ ~~Komitee~~

- ~~1. Komisjoni abistab komitee.~~
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikli 5a lõikeid 1 kuni 4 ja artikleid 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.

~~Artikkel 47~~ ~~Aruanded~~

- ~~1. Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab üldise eduaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule esimest korda 4. augustiks 2004 ning seejärel igal aastal. Arenguaruande hõlmab vähemalt järgmist:~~
- ~~(a) saadud kogemused ja edasimineku täieliku ja hästitoimiva elektrienergia siseturu loomisel ning sellega seotud ületamist nõudvad takistused, sealhulgas turgu valitseva~~

seisundi, turu koondumise, turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid ning nende turgumoonutav mõju;

- ~~(b) käesolevas direktiivis sisalduvate eristamise ja tarifitseerimise nõuete tulemuslikkuse ühenduse elektrivõrgule õiglase ja mittediskrimineeriva juurdepääsu ja võrdväärse konkurentsitaseme tagamisel ning samuti elektrituru tarbijatele avamise majanduslikud, keskkonnavalased ja sotsiaalsed tagajärjed;~~
- ~~(c) ülevaade süsteemi võimsustega seotud küsimustest ning elektrienergia varustuse kindlusest ühenduses, eelkõige olemasolevast ja prognoositavast nõudluse ja pakkumise suhtest, võttes arvesse piirkondade vahelise elektrikaubanduse füüsiliselt võimalikke mahte;~~
- ~~(d) erilist tähelepanu pööratakse liikmesriikide meetmetele tippnõudluse rahuldamiseks ja ühe või mitme tarnija väljalangemise korvamiseks;~~
- ~~(e) artikli 26 lõikes 2 sätestatud erandi rakendamine, pidades silmas osaluskünnise võimalikku korrigeerimist;~~
- ~~(f) üldine hinnang kahepoolsete suhete arengule elektrienergiat eksportivate või transportivate kolmandate riikidega, sealhulgas turu integratsiooni areng ning kaubanduse ja võrkudele juurdepääsu sotsiaalne ja majanduslik mõju neile kolmandatele riikidele;~~
- ~~(g) vajadus võimalike ühtlustusnõuete järele, mis ei ole seotud käesoleva direktiivi sätetega; ja~~
- ~~(h) liikmesriikide lahendused artikli 3 lõikes 9 sätestatud elektrienergia märgistamise nõuete praktiliseks rakendamiseks ning selleteemaliste komisjoni soovitude arvessevõtmise viis;~~

~~Vajadusel võib eduaruanne sisaldada soovitusi, mis käsitlevad eelkõige märgistamissätete ulatust ja omadusi, sealhulgas näiteks olemasolevatele võrdlusallikatele viitamise viis ja nende allikate sisu ning eelkõige viis, kuidas oleks võimalik andmed vähemalt elektritarnija eelmise aasta kütusetarbest elektrienergia tootmisel tekkinud CO₂ heitmete ja radioaktiivsete jäätmete kohta teha läbipaistval, hõlpsasti kättesaadaval ja võrreldaval viisil kättesaadavaks kogu ühenduses, kuidas oleks võimalik ühtlustada liikmesriikides võetavaid meetmeid tarnijate poolt esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks ning turgu valitseva seisundi ja turu koondumise negatiivse mõju vastaseid meetmeid.~~

~~2. Iga kahe aasta järel peab lõikes 1 nimetatud eduaruanne sisaldama ka meetmete analüüsi, mida liikmesriigid võtavad avalike teenuste osutamise kohustuste täitmiseks, koos nende meetmete tulemuslikkuse vaatlusega eelkõige seoses nende mõjuga elektriturul esinevale konkurentsile. Aruanne võib vajadusel sisaldada soovitusi meetmete kohta, mida tuleks võtta siseriiklikul tasandil avalike teenuste osutamise kõrge standardi saavutamiseks, või meetmete kohta, mis on mõeldud turu sulgumise vältimiseks.~~

~~3. Hiljemalt 3. märtsiks 2013 esitab komisjon üldise läbivaatamise käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku eriaruande sellest, millises ulatuses on V peatüki kohaste eristamisnõuetega õnnestunud tagada põhivõrguettevõtja täielik ja tõhus sõltumatus, kasutades võrdlusalusena tõhusat ja toimivat eristamist.~~

~~4. Lõike 3 kohasel hindamisel võtab komisjon arvesse eelkõige järgmisi kriteeriume: õiglane ja mittediskrimineeriv võrkudele juurdepääs, tõhus reguleerimine, võrgu arendamine, et vastata turu vajadustele, moonutamata investeerimisstiimulid,~~

~~võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine, tõhus konkurents ELi energiaturgudel ja varustuskindluse olukord ühenduses.~~

~~5. Vajaduse korral ja eelkõige juhul, kui lõikes 3 nimetatud üksikasjalikus aruandes märgitakse, et lõikes 4 nimetatud tingimused ei ole tegelikkuses tagatud, esitab komisjon hiljemalt 3. märtsiks 2014 ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule, et tagada täielikult põhivõrguettevõtja tõhus sõltumatus.~~

~~6. Komisjon esitab hiljemalt 1. jaanuariks 2006 Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku aruande elektrienergia siseturu loomise üldise arengu kohta. Eelkõige käsitletakse aruandes järgmist:~~

~~— võrgule mittediskrimineeriva juurdepääsu olemasolu;~~

~~— tõhus reguleerimine;~~

~~— võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine ja varustuskindluse seisund ühenduses;~~

~~— millisel määral saavad väikesed ettevõtjad ja kodumajapidamised kasu turu avanemisest, eriti seoses avalike teenuste ja universaalteenuse osutamise standarditega;~~

~~— millisel määral on turud tegelikult avatud tulemuslikule konkurentsile, kaasa arvatud turgu valitseva seisundi, turu koondumise, turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid;~~

~~— tarbijapoolse tarnijate vahetamise ja tariifide üle peetavate läbirääkimiste tegelik ulatus;~~

~~— hinnasuundumused, sealhulgas tarnehinnad seoses turgude avanemise määraga; ning~~

~~— direktiivi kohaldamisel saadud kogemused, mis käsitlevad võrguettevõtjate tegelikku sõltumatust vertikaalselt integreeritud ettevõtjatest, ning tegevuslikust sõltumatusest ja raamatupidamisarvestuste eristamisest erinevate meetmete rakendamine, millel on juriidilise eristamisega võrdväärne mõju.~~

~~Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige avalike teenuste osutamise kõrgete standardite tagamiseks.~~

~~Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige selleks, et tagada jaotusvõrgu haldurite täielik ja tõhus sõltumatus enne 1. juulit 2007. Vajadusel ja kooskõlas konkurentsioigusega käsitlevad need ettepanekud ka turgu valitseva seisundi, turu koondumise ning turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise küsimustega tegelemise meetmeid.~~

↓ uus

Artikkel 67

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Komisjonile antakse õigus võtta vastu artiklites 61 ja 63 osutatud delegeeritud õigusakte määramata ajaks alates (OP: please insert the date of entry into force).

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 61 ja 63 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega kooskõlas 13. aprillil 2016. aastal välja antud paremat õigusloomet käsitlevas institutsioonidevahelises kokkuleppes sätestatud põhimõtetega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artiklite 61 ja 63 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes sel juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 68 **Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Artikkel 69 **Aruandlus**

Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab üldise eduaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule määruse [Governance Regulation as proposed by COM (2016) 549] artiklis 29 osutatud energialiidu olukorra aruande lisana.

↓ 2009/72/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~49~~ 70 **Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad ~~käesoleva direktiivi~~ ☒ artiklite 2, 3, 5, artikli 6 lõike 2, artikli 9 lõike 2, artikli 10 lõike 2, artiklite 11–24, 26, 29, 31–34, 36, artikli 38 lõike 5, artiklite 40, 42, 51, 54, 57–59, 61–63 ja I–III ☒ lisa täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid ☒ [12 months from entry into force] ☒ hiljemalt 3. märtsiks 2014. Liikmesriigid edastavad ☒ kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile ☒ komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid meetmeid alates ☒ [12 months from entry into force], välja arvatud artikli 5 lõige 3, mida kohaldatakse alates [date of entry into force] ☒ ~~3. märtsist 2011, välja arvatud artiklit 11, mida hakatakse kohaldama alates 3. märtsist 2013.~~

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. ☒ Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetud tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. ☒ ☒ Sellise viitamise viisi ja kõnealuse märkuse sõnastuse näevad ette liikmesriigid. ☒ ~~Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid~~

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

*Artikkel ~~71~~⁴⁹ **Kehtetuks tunnistamine***

Direktiiv ~~2003/54/EÜ~~ ☒ 2009/72/EC ☒ tunnistatakse alates ~~3. märtsist 2011~~ ☒ [12 months from entry into force] ☒ kehtetuks, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud ~~nimetatud~~ ☒ IV peatükis sätestatud ☒ direktiivi siseriiklikku õigusse ülevõtmise ja kohaldamise tähtaegadega.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt ~~H~~ ☒ V ☒ lisas esitatud vastavustabelile.

↓ 2009/72/EC

*Artikkel ~~72~~⁵⁰ **Jõustumine***

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

↓ 2009/72/EÜ

*Artikkel ~~73~~⁵¹ **Adressaadid***

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
president*